

การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย
DEVELOPMENT OF ERIKSON'S PSYCHOSOCIAL SCALE
IN THE CONTEXT OF THAI ADOLESCENTS

ภูวิณัฐ เป็ญจันทร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย

ปฏิญานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEVELOPMENT OF ERIKSON'S PSYCHOSOCIAL SCALE
IN THE CONTEXT OF THAI ADOLESCENTS

PURINAJ BENJAKAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Developmental Psychology)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย

ของ

ภูริณัฐ เบ็ญจพันธ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุสา สุทธิสาคร)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัญญา ลีศักดิ์รุฬฟาย)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย
ผู้วิจัย	ภูริณัฐ เบ็ญจพันธ์
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สิทธิพงษ์ วัฒนนานนท์สกุล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบวัด และตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตวิทยาของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะดังต่อไปนี้ ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิด Erikson (1968) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบริบทของวัยรุ่นไทย ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญระยะที่ 2 การศึกษานำร่อง โดยนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 200 คน พบว่าแบบที่พัฒนาขึ้น จำนวน 112 ข้อ มีคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาโดยมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับอยู่ในระดับดีมาก พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาคเท่ากับ .941 และค่าอำนาจจำแนกทำการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ พบว่าข้อวัดทุกข้อมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมของข้อวัดที่เหลือซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .244 - .768 จากนั้นทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงโครงสร้างในขั้นต้น ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าคุณลักษณะพัฒนาการวัยรุ่นเชิงบวกประกอบด้วย 16 องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบหลัก และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความตรงของโมเดล ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธีแบบควอติแมกซ์ (Quartimax) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนในสังกัดรัฐบาล ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะพัฒนาการทางจิตสังคมประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 16 องค์ประกอบย่อย ($KMO = .936$, $Chi-square = 31312.152$, $p = .000$) โดยองค์ประกอบทั้ง 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวก 2) องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงลบ ทั้งนี้แบบวัดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประเมินวัยรุ่นและจัดโปรแกรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางจิตสังคมเชิงบวกให้กับวัยรุ่นได้

คำสำคัญ : แบบวัด วิเคราะห์องค์ประกอบ พัฒนาการทางจิตสังคม วัยรุ่นตอนกลาง

Title	DEVELOPMENT OF ERIKSON'S PSYCHOSOCIAL SCALE IN THE CONTEXT OF THAI ADOLESCENTS
Author	PURINAJ BENJAKAN
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Sittipong Wattananonsakul

The objective of this study is to were to develop indicators and to validate a scale for measuring the level of Erikson's psychosocial scale development in the context of Thai adolescents. This research was divided into three phases. A review of the literature and generation measurement. The pilot testing of preliminary items; and the exploratory factor analysis. Firstly, Erikson's psychosocial scale measurement items were generated from the theories of Erikson (1966) and research on Thai adolescents. There was a verification of the content validity of the psychosocial scale. Secondly, the data were obtained from 200 secondary school students in order to test the reliability of measurement. The results revealed that 112 items on the psychosocial scale were at a good level of internal consistency in terms of the criteria of Cronbach's alpha (.941). The discriminative power was considered to be significant at a level of .05, and the CITC, which were between .244 and .768. The preliminary testing construct validity from 400 students demonstrated that all items were loaded on two factors and 16 indicators. The initial properties of the psychosocial scale, included reliability, discriminative power, and construct validity, were satisfactory. In the third phase, the items were tested with the factor structure by using the Exploratory Factor Analysis (EFA) technique with 400 secondary school students. The results revealed that 16 indicators were loaded on two specific dimensions, including the following: (1) a positive psychosocial scale; and (2) negative psychosocial (KMO = .936, Chi-square = 31312.152, $p = .000$). It can be used to assess adolescents and provide programs to promote positive development in adolescents.

Keyword : Psychosocial scale Late adolescents Psychosocial Development

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยความกรุณาอย่างสูง และความเอาใจใส่ในรายละเอียดอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการถ่ายทอดวิชาความรู้ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อุสา สุทธิสาคร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัญญา ลีศัตถ์พ่าย ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านมาให้คำแนะนำ และตรวจสอบข้อบกพร่องพร้อมให้แนวทางอันเป็นประโยชน์ให้การทำปริญญาานิพนธ์นี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคุณคณาจารย์ ผู้รับหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดของปริญญาานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ ในการทำปริญญาานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และวางรากฐานให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถทราบทุกวันนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ ที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของผู้วิจัย ด้วยการต้อนรับที่อบอุ่น และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งขอบคุณนักเรียนผู้ร่วมวิจัยทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการในการตอบแบบวัดอย่างตั้งใจ และไว้วางใจในการให้ข้อมูลตามความจริงอย่างไม่ปิดบัง

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่นที่คอยกระตุ้น พุดคุยช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนทั้งเพื่อนนิสิตปริญญาโทจิตวิทยาพัฒนาการทุกคนที่ได้มีส่วนร่วมในการจุดประกายความคิด และให้ความช่วยเหลือในทุกด้านเสมอมา

ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่ได้สนับสนุนทั้งกำลังใจ และกำลังทรัพย์ เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเรียน และทำปริญญาานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง

อันคุณประโยชน์ที่พึงได้จากปริญญาานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถทราบเท่าทุกวันนี้

ภูริณัฐ เบ็ญจพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญ และความเป็นมา.....	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	5
ความสำคัญของงานวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรในการวิจัย	6
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
นิยามปฏิบัติการ	7
บทที่ 2 เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการช่วงวัยรุ่น.....	12
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson's psychosocial theory)	18
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	30
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	35
5. การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ	39

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย	45
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	47
1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	48
2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1.....	56
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 2 การศึกษานำร่อง (Pilot study).....	58
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 3.....	101
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	109
ความมุ่งหมาย	109
ขอบเขตการวิจัย	109
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	110
การเก็บรวบรวมข้อมูล	110
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	111
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปรายผลการวิจัย	118
ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ	124
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	125
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	1

ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเอกสารอนุญาตขอเก็บข้อมูล	22
ภาคผนวก ง บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในงานประชุมวิชาการ	24
ประวัติผู้เขียน.....	35

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ชั้นพัฒนาการ 8 ชั้นของอีริคสัน	24
ตาราง 2 ตัวอย่างค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อวัดกับเนื้อหาและผลการพิจารณา	57
ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	60
ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 2 ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	61
ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	62
ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร (Industry) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	63
ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	64
ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 6 ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	65
ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 7 สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	66

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 8 ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	67
ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 9 ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	68
ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 10 ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	69
ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 11 ความรู้สึกผิด (Guilt) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	70
ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 12 ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	71
ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 13 ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	72
ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 14 การแยกตัว (Isolation) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	73
ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 15 การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	74
ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (<i>t</i> -test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 16 ความสิ้นหวังท้อแท้...(Despair) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	75

ตาราง 19 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	77
ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	78
ตาราง 21 แสดงผลการสกัดองค์ประกอบและ การหมุนแกนของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	83
ตาราง 22 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 1.....	84
ตาราง 23 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 2.....	85
ตาราง 24 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 3.....	86
ตาราง 25 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 4.....	87
ตาราง 26 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 5.....	88
ตาราง 27 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 6.....	89
ตาราง 28 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 7.....	90
ตาราง 29 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 8.....	91
ตาราง 30 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 9.....	92
ตาราง 31 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 10.....	93
ตาราง 32 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 11.....	94
ตาราง 33 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 12.....	95
ตาราง 34 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 13.....	96
ตาราง 35 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 14 ...	97
ตาราง 36 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 15	98
ตาราง 37 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 16.....	99
ตาราง 38 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	102
ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	103

ตาราง 40 แสดงผลการสกัดองค์ประกอบและ การหมุนแกนของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	104
ตาราง 41 แสดงค่าเมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบภายหลังกหมุนแกนปัจจัย (Rotation component matrix).....	105
ตาราง 42 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1	106
ตาราง 43 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2	107
ตาราง 44 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค	113
ตาราง 45 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก ด้วยสถิติเปรียบเทียบ (t-test) และผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (CITC).....	114
ตาราง 46 นิยามองค์ประกอบย่อยพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสันในบริบทวัยรุ่นไทย.....	115
ตาราง 47 เปรียบเทียบโครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดคุณลักษณะพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	120
ตาราง 48 โครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน.....	123

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 พัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์ หรือ วงจรชีวิต ของ Erikson.....	20
ภาพประกอบ 2 รูปภาพความสัมพันธ์ของขั้นพัฒนาการในแนวตั้ง และแนวนอน	23
ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย ตัวชี้วัด และองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคม....	46
ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน.....	100
ภาพประกอบ 5 แผนภาพองค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่น ตอนปลาย	108

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และความจำเป็น

วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตบุคคลเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านพร้อมกันอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา และด้านสังคม เป็นจุดที่เชื่อมต่อระหว่างวัยเด็ก และวัยผู้ใหญ่ ส่งผลให้วัยรุ่นต้องรับมือกับช่วงของการเปลี่ยนแปลง ทั้งการปรับตัวอย่างมากต่อตนเอง และบุคคลรอบข้าง (Stone & Church, 1957) ในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นต่างเน้นย้ำความสำคัญของช่วงวัยรุ่นโดยเรียกช่วงวัยนี้เปรียบดัง “วัยแห่งพายุบูแคม” เป็นวัยที่มีความกดดันอยู่ภายใน (Clarke-Stewart & Friedman, 1987, อ้างถึง ใน กรมสุขภาพจิต, 2549: 9) การเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นนั้นได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย ที่เป็นปัจจัยกำหนดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเจริญเติบโตของร่างกาย การแสดงออกทางอารมณ์ที่อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การพัฒนาด้านความคิด การใช้เหตุผล เป็นต้น นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นยังได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับตัวของวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน สังคมและวัฒนธรรมที่วัยรุ่นอยู่อาศัย มีผลในการกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรมทางอารมณ์ ความคิด และความสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดจัดว่าเป็นภารกิจพัฒนาการที่วัยรุ่นทุกคนต้องเผชิญ (Bronfenbrenner, 1979)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นนี้ ถือเป็นเรื่องธรรมชาติที่ต้องเกิดขึ้นตามขั้นพัฒนาการ หากวัยรุ่นไม่สามารถรับมือ หรือปรับตัวต่อสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมกันทั้งภายใน และภายนอกจะกลายเป็นอุปสรรคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เมื่อรวมกับแรงกดดันทางที่ได้รับจากปัจจัยภายนอก หรือ ความคาดหวังของสังคมต่อการเจริญเติบโตของวัยรุ่นให้ไปทำตามอุดมคติของผู้ใหญ่ เป็นการตีกรอบทำให้วัยรุ่นขาดอิสระทางความคิด และต้องอดกลั้นต่อความต้องการของตนเอง ขัดแย้งกับความต้องการตามช่วงวัยเนื่องจากวัยรุ่นนั้นต้องการอิสระ และการได้รับการยอมรับในการแสดงออกทางความคิดของตนเอง ดังนั้นวัยรุ่นจึงเริ่มถอยห่างออกจากผู้ปกครอง และสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนเพิ่มขึ้น เพราะมีความรู้สึกได้รับการยอมรับ และเข้าใจในตนเองมากกว่า ซึ่งการให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากเกินไปนั้นอาจกลายเป็นภาวะเสี่ยงที่จะเกิดปัญหา เนื่องจากความคึกคะนองในการที่จะได้รับการยอมรับในสังคมร่วมกับการขาดคำแนะนำที่เหมาะสมจากผู้ใหญ่ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้น

จะแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การมีอารมณ์รุนแรง หรือเฉยชา การใช้สิ่งเสพติด ปัญหาการเรียน ปัญหาสัมพันธภาพกับคนรอบข้าง (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2555) การก่ออาชญากรรม ภาวะซึมเศร้าและ การมีเพศสัมพันธ์โดยที่ช่วงวัยยังไม่พร้อม ตลอดจนการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (Lerner, Fisher, & Weinberg, 2000) พิจารณาภารกิจตามช่วงวัย และวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในตัววัยรุ่นตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Psychosocial Development) พบว่าการแสวงหาเอกลักษณ์ในช่วงวัยรุ่น วัยรุ่นส่วนใหญ่จะต้องประสบปัญหาการแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตนโดยมีระดับปัญหาที่แตกต่างกันไม่มากนักน้อยตามแต่ละตัวบุคคล (Erikson, 1966) สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสัน ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 5 คือความมีเอกลักษณ์แห่งตน และสับสนในตนเอง (Identity Vs Identity diffusion) เกิดในช่วงวัยรุ่นอายุ 13 ถึง 19 ปี

อีริคสัน (Erikson, 1968: 128 - 135) ได้กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่เด็กพัฒนาสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่อยู่ระหว่างการแสวงหาความหมายของชีวิต แสวงหาตัวตน ความต้องการปรัชญาของชีวิต ต้องการเป็นตัวของตัวเองซึ่งเป็นลักษณะพัฒนาการที่มีความโดดเด่นในวัยนี้ เพื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนที่สมบูรณ์ วัยรุ่นจะประเมินตนเองในทุกแง่มุม ไม่ว่าจะในด้านความต้องการ ศักยภาพที่มีในตนเอง ทิศทางในการดำเนินชีวิต โดยช่วงนี้จะเป็นช่วงกลางของกระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างใหม่ของสัมพันธภาพทางสังคม และการตัดสินใจครั้งสำคัญของชีวิตเกี่ยวกับอนาคต (Adams Gerald, Berzonsky Michael, & Keating Leo, 2006)

ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถในการค้นหาเอกลักษณ์ และสามารถปรับตนเองให้เป็นที่ตามบริบทสังคมรอบตัวได้ ส่งผลสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ปรับตัวไม่ได้ นั่นมักจะมี ความขัดแย้งต่อตนเอง และสังคมรอบข้างกลายเป็นปัญหาทางสังคม อารมณ์ และพัฒนาการในช่วงชีวิตต่อ ๆ ไป โดยพิจารณาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพไว้ทั้งหมด 8 ขั้นตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์แบ่งออกเป็น 2 คุณลักษณะควบคู่กันไปคือ บุคลิกภาพเชิงบวก และบุคลิกภาพเชิงลบ ได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจและ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust Vs Mistrust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ และความละอาย ความไม่แน่ใจ (Autonomy Vs Shame and doubt) 3) ความคิดริเริ่ม และความรู้สึกผิด (Initiative Vs Guilt) 4) ความขยันหมั่นเพียร และความรู้สึกเป็นปมด้อย (Industry Vs Inferior) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน และสับสนในตนเอง (Identity Vs Identity diffusion) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม และการแยกตัว (Intimacy Vs Isolation) 7) การสนใจบำรุงผู้อื่น และการสนใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Generativity Vs Stagnation) 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ และความสิ้นหวัง

ท้อแท้ (Integrity Vs Despair) ซึ่งในวัยรุ่นนั้นจัดอยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน และความสับสนในตนเอง ถ้าวัยรุ่นสามารถพัฒนาคุณลักษณะในขั้นพัฒนาการที่ผ่านมาได้อย่างราบรื่น เหมาะสม จะส่งผลให้สามารถบรรลุขั้นพัฒนาการในขั้นที่เหลือตลอดช่วงชีวิตได้ง่ายขึ้น ในทางตรงกันข้ามกันนั้นหากวัยรุ่นติดขัดในการพัฒนาคุณลักษณะอาจส่งผลให้ประสบกับปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

จากการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของปัญหาพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้น หากสามารถค้นพบความเสี่ยงที่จะกลายเป็นปัญหาของพฤติกรรมในวัยรุ่นได้เร็ว จะสามารถป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขได้อย่างทันท่วงทีก่อนที่ปัญหาพฤติกรรมจะยากต่อการแก้ไข ในทางตรงกันข้ามก็จะสามารถส่งเสริมพัฒนาให้วัยรุ่นบรรลุพัฒนาการได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการคัดกรอง และประเมินจิตสังคมในวัยรุ่นเป็นขั้นตอนสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ เพราะสิ่งสำคัญคือ การค้นพบวัยรุ่นที่มีอุปสรรคในขั้นพัฒนาการบ้างช่วงได้อย่างรวดเร็ว นั้นส่งผลให้มีโอกาสในการพัฒนา และส่งเสริมพัฒนาการในขั้นนั้น ๆ ได้อย่างทันท่วงที การวัด และประเมินพัฒนาการทางจิตสังคมสามารถช่วยเหลือเด็กเริ่มตั้งแต่การคัดกรองเด็กสำหรับครู ผู้ปกครอง ส่วนการประเมินในขั้นต่อมานั้นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น นักจิตวิทยา แพทย์ เป็นต้น จะเป็นผู้รับรับหน้าที่ต่อไป เพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อการพัฒนา และเสริมสร้างคุณลักษณะตามขั้นพัฒนาการ ตลอดจนการจัดโปรแกรมเพื่อปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (พรพนพิมล วิบุลากร, 2556: 37) ดังนั้นความสำคัญของแบบวัดพัฒนาการเป็นวิธีการช่วยให้ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับพัฒนาการในมนุษย์ โดยเฉพาะในวัยรุ่นสามารถวัดและประเมินพัฒนาการทางจิตสังคมจากวัยรุ่นที่มีความเสี่ยง ออกจากวัยรุ่นที่มีพัฒนาการโดยทั่ว ๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบททางสังคมนั้นมีผลกระทบต่อทุกช่วงวัย ส่งผลให้ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ต่างให้ความสนใจในการศึกษาพัฒนาการทางจิตสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินวัดพัฒนาการทางจิตสังคม ที่จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ และ แก้ไขปรับปรุงปัญหาตามขั้นพัฒนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอุปสรรคสำคัญในประเทศไทยคือ แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมที่เป็นมาตรฐานตามบริบทของพื้นที่มีจำนวนไม่มาก และแบบวัดไม่ได้พัฒนาเกณฑ์การวัดโดยใช้บริบทของสังคมไทยเป็นตัวตั้ง แบบวัดส่วนใหญ่นั้นเป็นแบบวัดที่นำมาถอดความจากภาษาต่างประเทศซึ่งมีสภาพของสังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านภาษาตลอดจนความเป็นมาตรฐานด้านเกณฑ์ปกติที่ไม่สามารถนำไปใช้กับประชากรที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นไทยได้โดยตรง (ดลจรัส ทิพย์มโนสิงห์ และคณะ. อ้างจาก Jellinek; et ai, 2555: 15) ในต่างประเทศมีแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมที่นิยมใช้กันทั่วไป คือ

แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) ที่ได้มีการใช้อย่างแพร่หลายทั้งในงานด้านคลินิก และด้านการศึกษา (NCATE, 2002) แบบวัดดังกล่าวได้แบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มบุคลิกภาพเชิงบวก (Positive scale) และกลุ่มบุคลิกภาพเชิงลบ (Negative scale) โดยแบบวัดสามารถใช้วัดขั้นพัฒนาการได้ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยผู้สูงอายุ มีการตรวจสอบคุณภาพดังกล่าวการศึกษาของ Marilyn (2006) ได้ศึกษาเพื่อทบทวนและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการเก็บข้อมูลกับบุคคลทั่วไป จำนวน 1046 คน โดยระบุถึงข้อคุณสมบัติที่แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมสามารถใช้คัดแยกบุคคลที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมสูง และต่ำออกจากกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สตีฟ และคณะ (Steve M. ; et, 2005: 251 -261) ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติในการวัดพัฒนาการทางจิตสังคมเปรียบเทียบกับแนวคิดของ Bowem's ที่ได้ใช้เครื่องมือวัดในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่าแบบวัดมีค่าความเที่ยง และ ความตรงอยู่ในเกณฑ์ระดับที่สามารถใช้วัด และคัดแยกกลุ่มนักศึกษาออกตามผลการทดสอบได้ นอกจากนี้ในประเทศไทยก็ได้มีการศึกษาของ Jea Eun Oh (Jea Eun Oh. & Victor, 2013) ที่ศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อพัฒนาการจิตสังคมในเกาหลีใต้ ในคู่รัก และความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ได้อภิปรายข้อดีของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม โดยมีข้อสังเกตเรื่องบริบทของสถานที่ในการนำเครื่องมือวัดไปใช้เก็บข้อมูลในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อาจมีความแตกต่างในองค์ประกอบของเนื้อหาข้อวัดตามแต่ละบริบทสถานที่ มีความแตกต่างจากบริบทที่แบบวัดได้พัฒนาขึ้นมา เนื่องจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยพบว่าการศึกษาพัฒนาการทางจิตสังคมยังได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง มีการนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในบริบทของแต่ละวัฒนธรรม รวมทั้งหาคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยามาใช้ในการศึกษาวิจัย จากประเด็นการพัฒนา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการพัฒนาแบบวัดองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมในบริบทสังคม และวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นพื้นฐานของการหาเกณฑ์ปกติ

การพัฒนาเครื่องมือวัดพัฒนาการทางจิตสังคมที่เป็นฉบับภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ยังคงต้องมีการดำเนินการพัฒนา เพราะการนำมาตราวัดแบบประเมินต่างประเทศมาปรับใช้ในบริบทมีข้อจำกัดต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านภาษา การใช้สำนวนภาษาในการสื่อสาร สื่อความหมายที่มีการตีความที่แตกต่างกัน 2) ด้านบริบทสังคม และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน 3) ด้านความเป็นมาตรฐานของเกณฑ์ปกติ และคุณสมบัติที่สำคัญของแบบวัดทางจิตวิทยา คือ ด้านความเที่ยง (Reliability) และ ความตรง (Validity) สอดคล้องกับอนาสตาซี (ฟิลมัย อรทัย, 2540: 3; อ้างจาก Anastasi, 1968) ที่เสนอว่า

ว่า แบบวัดทางจิตวิทยาที่นำมาใช้วัดความสามารถของตัวบุคคลจะมีคุณภาพ ให้ผลลัพธ์ที่ดี นั้น ต้องใช้แบบวัดเฉพาะที่เหมาะสมกับบุคคลในวัฒนธรรมที่แบบวัดพัฒนาขึ้นมา วัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ค่านิยม รวมถึงกระบวนการทดสอบ และจัดกิจกรรม อาจส่งผลให้กระบวนการวัดค่าความเที่ยงเมื่อเก็บข้อมูลในวัฒนธรรมหนึ่งมีค่าสูง แต่ในอีกกลุ่มวัฒนธรรมหนึ่งอาจมีค่าต่ำ หรือไม่มีค่า ดังนั้นเพื่อเป็นการลดข้อจำกัดของการนำแบบวัดต่างประเทศมาใช้งาน จึงควรศึกษา เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัด ที่มีคุณภาพ และตรงตามบริบทของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2555) ส่งผลให้บุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมต้องเกิดการปรับตัวอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมจึงมีความสำคัญ โดยต้องมีสอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม บริบททางภาษาของประเทศไทย ตลอดจนสร้างให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณสมบัติการวัดทางพัฒนาการทางจิตวิทยาสังคมภายใต้กลุ่มประชากรวัยรุ่นไทย

ในงานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายในการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ที่มีการตรวจสอบคุณสมบัติทางจิตมิติเหมาะสมกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และภาษา สำหรับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ช่วงอายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมจะเป็นประโยชน์ต่อ ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักจิตวิทยา นักตรวจวัดพัฒนาการ นักจัดกิจกรรม นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในการใช้แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม เพื่อนำผลจากการทดสอบไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม ถือว่าเป็นการวางรากฐานให้วัยรุ่นก้าวผ่านช่วงพัฒนาการเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ได้อย่างมีความสุข และกลายเป็นกำลังที่ขับเคลื่อนประเทศชาติอย่างมีคุณภาพในอนาคต

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดอีริคสัน
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) บทฐานคิดของ Erikson ในกลุ่มวัยรุ่นไทย ด้านความเที่ยง (Reliability) และด้านความตรง (Validity)
3. เพื่อตรวจสอบตรงโมเดลการวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ได้พัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นแบบวัดที่มีคุณสมบัติด้านความตรง (Validity) ด้านความเที่ยง (Reliability) ของคะแนนพัฒนาการทางจิตสังคม ในกลุ่มวัยรุ่นไทย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิจัยทำให้ได้แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีคุณสมบัติในด้านความเที่ยง ความตรง และสามารถต่อยอดในการหาค่าเกณฑ์ปกติตามหลักวิชาการ มีประโยชน์ต่อ นักจิตวิทยา แพทย์ ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่อยู่ในสายอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ในการนำแบบวัดไปใช้ในการคัดกรอง แยกแยะลักษณะของวัยรุ่นตามขั้นพัฒนาการทางจิตสังคม รวมถึงการนำไปใช้เพื่อวางแผนให้การช่วยเหลือทางคลินิก และการปรับพฤติกรรม จะส่งผลให้วัยรุ่นห่างไกลจากภาวะเสี่ยง และพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาต่อไป

1.2 การสร้างแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย ที่มีมาตรฐานสามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่มีความสนใจในการศึกษา หรือทำวิจัยเกี่ยวกับการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือแบบวัดตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ

1.3 แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย ที่มีมาตรฐานสามารถใช้เป็นฐานของงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจิตสังคมในวัยรุ่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 จากโรงเรียนสังกัดรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,526,356 คน และในสังกัดโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 363,590 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 1,889,946 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีที่ 4 ถึง 6 จากโรงเรียนรัฐบาล โดยแบ่งออกเป็น 1) กลุ่มตัวอย่างของระยะการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ 200 คน 2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ 400 คน ตามเกณฑ์ของ Comrey (1973 cited in Habing, 2003) ในการกำหนด

กลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมดได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (two-stage random sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ในโรงเรียนรัฐบาล
2. ความเที่ยง (Reliability) หมายถึง ความคงที่ หรือค่าความคงเส้นคงวา (Consistency) ในการวัดหรือ ประเมินสิ่งของสิ่งเดียวกันในระยะเวลาที่แตกต่างกัน การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอิริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย โดยการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
3. ความตรง (Validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินชนิดต่าง ๆ ในการวัดสิ่งที่ต้องการได้ตรง และครบถ้วนในสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือ ตรงตามวัตถุประสงค์ พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีสอดคล้องภายใน (Index of item objective consistency: IOC) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis)

นิยามปฏิบัติการ

ทฤษฎีจิตสังคม หมายถึง ทฤษฎีที่อธิบายถึงสถานการณ์จำเพาะที่มนุษย์ต้องประสบ เป็นสภาวะติดขัดทางจิตใจ และ สังคม (Psychosocial dilemma) เป็นวิกฤตการณ์ในแต่ละชั้นของช่วงชีวิต เป็นความขัดแย้งระหว่างแรงกระตุ้นภายในบุคคลกับ สังคมสิ่งแวดล้อม ในแต่ละสถานการณ์ หากบุคคลจัดการสร้างความสมดุลระหว่างตัวบุคคลกับสังคมได้ บุคคลจะพัฒนาไปในทางที่ดี เกิดความพึงพอใจในชีวิต ในทางตรงกันข้ามถ้าจัดการกับปัญหาได้ไม่ดี ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างตัวบุคคล และสังคมรอบข้าง ทำให้พัฒนาการในขั้นต่อไปพัฒนาได้ยากลำบากมากขึ้น โดยขั้นพัฒนาทางจิตสังคมมีองค์ประกอบ 16 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) หมายถึง ช่วงพัฒนาการที่บุคคลต้องพัฒนาเจตคติทางสังคมขั้นพื้นฐาน ผ่านการเรียนรู้ที่จะไว้วางใจสังคมรอบข้าง ส่งผลให้สามารถรับมือกับอุปสรรคได้อย่างปกติสุข และมีความหวังในการใช้ชีวิตในสังคมอยู่เสมอ โดยบุคคลสามารถเห็นถึงความสอดคล้องระหว่างความ ต้องการของตนเอง กับสังคมได้

2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) หมายถึง ช่วงพัฒนาการแห่งความตั้งใจจริง ที่จะนำตนเองไปสู่ ความสำเร็จ เป็นความตั้งใจจริงขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิต การมีอิสระ และแนวทางในการเลือกตัดสินใจตาม ความต้องการของตน โดยไม่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจ ในขั้นของการมีวุฒิภาวะในวัยที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว

3. ความคิดริเริ่ม (Initiative) หมายถึง ช่วงพัฒนาการแห่งการมีจุดมุ่งหมาย มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ลักษณะ หรือตัวบุคคลที่ตนเองชื่นชม ผ่านการวางแผน และการพัฒนาตนเอง โดยจุดมุ่งหมายนั้นต้องมีความเหมาะสมกับสภาพร่างกาย และสติปัญญาของตัวบุคคล

4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry) หมายถึง เป็นช่วงที่ตัวบุคคลต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ มีความสงสัย และปรารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ใน สังคมรอบตัวโดยการเรียนรู้นี้ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในตัวบุคคลผ่านความขยันหมั่นเพียร การหมกมุ่นอยู่กับบางสิ่งบางอย่าง การเรียนรู้ที่จะทำบางอย่างให้สำเร็จ และความภาคภูมิใจในความสามารถของตน

5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) หมายถึง ช่วงที่บุคคลมีพัฒนาการ อย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมซึ่งส่งผลให้ช่วงพัฒนาการนี้ ต้องมีการปรับตัวสูงบุคคลต้องค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับตนเองว่า “ตนเองนั้นเป็นใคร” มีความเชื่อ แนวคิด หรือมีจุดมุ่งหมายอะไรในอนาคต ผ่านประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งส่งผลให้บุคคลต้องมีการปรับตัวระหว่างความต้องการภายในของตน ให้ ตอบสนองต่อความคาดหวังทางสังคม

6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) หมายถึง เป็นช่วงพัฒนาการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด สนิทสนมกับสังคมรอบข้าง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ความเข้าใจผู้อื่น การแบ่งปันประสบการณ์กับ บุคคลรอบข้าง เช่น มิตรภาพระหว่างเพื่อน ความรักแบบคู่รัก โดยความใกล้ชิดสนิทสนม นั้นเป็นความสามารถในการหลอมร่วมเอกลักษณ์ของตนเข้า กับผู้อื่น โดยไม่กลัวที่จะเสียความเป็นตัวของตัวเอง

7. สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) หมายถึง ช่วงพัฒนาการที่ตัวบุคคลเริ่มมีบทบาท ในฐานะผู้ให้มีส่วนในการพัฒนา และทำให้สังคมสมบูรณ์มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมรอบข้าง โดยให้คุณค่ากับการดูแล เอาใจใส่ ทั้งการใส่ใจในการทำบางสิ่ง การบำรุงรักษา การดูแลเอาใจใส่ ในสิ่งที่สร้างส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ลูกหลาน ภูมิปัญญา งานศิลปะ เป็นต้น

8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) หมายถึง เป็นช่วงพัฒนาการที่ให้ความสำคัญกับการดูแลเอาใจใส่ในอนาคตมากกว่าการยึดติดกับอดีต โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความหมายในชีวิตมากกว่าการรู้สึกสิ้นหวัง และเชื่อมั่นว่าชีวิตที่ผ่านมาเสียเปล่า และไม่สมหวัง

9. ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) หมายถึง เป็นการพัฒนาระหว่างความเชื่อใจ และ ความไม่ไว้วางใจ ในทัศนคติทางสังคมขั้นพื้นฐานของมนุษย์เมื่อตัวบุคคลต้องเผชิญสถานการณ์การใด ๆ บุคคลจะต้องสามารถแยกแยะได้ว่า สามารถเชื่อใจ และไม่ไว้วางใจได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งอาจ หมายถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับรับมือกับอันตราย หรือเรื่องที่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจได้ เช่นกัน

10. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) หมายถึง ช่วงพัฒนาการของความรู้สึกละอาย และไม่แน่ใจในตนเอง ผ่านการเริ่มรับรู้ถึงการจ้องมอง จากบุคคลรอบข้าง และการพิจารณาตนเอง ถ้าพัฒนาความละอายไม่แน่ใจมากกว่า ความรู้สึกเป็นอิสระจะส่งผลให้รู้สึกหรือ แสดงออกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าผู้อื่น ไม่เชื่อมั่นในตนเอง สงสัยในความสามารถของตน และต้องเผชิญกับ ความรู้สึกแบบนี้ไปเรื่อย ๆ

11. ความรู้สึกผิด (Guilt) หมายถึง ช่วงนี้เป็นช่วงที่ตัวบุคคลต้องระงับความต้องการส่วนตน เริ่มเรียนรู้ที่จะต้องรับผิดชอบ หรือทำงานเพื่อแลกกับสิ่งต่าง ๆ โดยเปลี่ยนความต้องการ เป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ ตัวบุคคลรู้สึกผิดต่อความต้องการภายในของตนเอง

12. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferiority) หมายถึง ความรู้สึกที่ส่งผลมาจากความล้มเหลวที่จะพัฒนา ความรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นการได้รับประสบการณ์ที่ไม่สำเร็จ เช่น การเรียน การแข่งขัน หรือ การฝึกทักษะ เป็นต้นจะส่งผลให้ตัวบุคคลเกิดปมด้อยพัฒนาไปสู่การเปรียบเทียบความรู้ความสามารถของตนเองกับ บุคคลรอบข้างไม่กล้าที่จะพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ส่งผลต่อจุดมุ่งหมายในการนำทักษะไปใช้ และพัฒนาเป็นปมด้อยภายในตนเอง

13. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) หมายถึง เป็นความรู้สึกด้านตรงข้ามของการมีเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 ด้านแสดงถึงด้านบวก และด้านลบภายในตัวบุคคล ซึ่งภายในตัวบุคคลนั้นมีการรับรู้ถึงสิ่งที่ตัวบุคคลอยากจะเป็น สิ่งที่ดีควรจะเป็น ในด้านตรงข้ามยังเป็นสิ่งที่ตัว บุคคลไม่อยากเป็น หรือสิ่งที่ตัวบุคคลรู้ว่าไม่ควรเป็น ซึ่งสามารถแสดงออกเป็น ความรู้สึก ไม่มั่นใจ ในแนวทางของตนเอง สับสน และขัดแย้งในตนเอง และมีความต้องการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง

14. การแยกตัว (Isolation) หมายถึง การแยกตัวสามารถเกิดขึ้นได้ในขณะที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น เช่นเดียวกับความใกล้ชิดสนิทสนมที่สามารถเกิดขึ้นได้ใน ขณะที่

ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องเพศเป็น เครื่องย้ำเตือนถึงความอ้างว้างที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานของความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นความสามารถที่จะรู้สึกปลอดภัยท่ามกลาง ความโดดเดี่ยวจึงจะสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม ที่แท้จริงได้

15. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation) หมายถึง สิ่งที่มีแต่คนที่มีความรู้ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์และมักจะมีอยู่ในบุคคลที่ไม่สนใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม โดยเมื่อรู้สึกล้มเหลวในตนเองอาจมีการถดถอยสูงขึ้นก่อนหน้า ทั้งในรูปแบบของการหมกมุ่นที่จะได้รับ ความใกล้ชิดสนิทสนมปลอม ๆ หรือการหมกมุ่น อยู่กับภาพลักษณ์ของตนเอง โดยแสดงออกผ่าน ความรู้สึกเบื่อหน่ายการเข้าสังคม ไม่ใส่ใจถึงคน รุ่นหลัง และรู้สึกถึงไม่สมบูรณ์ในชีวิตผ่านปัญหาในอดีตที่ไม่ได้รับการแก้ไข

16. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) หมายถึง ช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับการรักษาสมดุลระหว่าง ความรู้สึกสมบูรณ์ในชีวิต กับความสิ้นหวัง บุคคล ที่พัฒนาการเข้าสู่ความสิ้นหวังมากกว่า จะรู้สึกว่า เวลาในชีวิตที่เหลืออยู่สั้นเกินกว่าจะค้นพบ หนทางที่พึงพอใจในชีวิต มีความต้องการย้อนกลับเพื่อไปแก้ไขความผิดพลาดในอดีตที่ ผ่านมา และคาดหวังความแตกต่างจากตนเองในปัจจุบันการขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่นส่งผลให้เกิดความสิ้นหวังโดยแสดงออกถึงความสิ้นหวังได้จากการกลัวความตาย

การวัดพัฒนาการทางจิตสังคมประเมินได้จากแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมในกลุ่มวัยรุ่นไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาตามแนวคิดทฤษฎีจิตสังคมของอีริคสัน (Psychosocial Development theory) โดยมีลักษณะเป็นการประเมินค่าบุคลิกภาพเชิงบวก และเชิงลบที่มีความเกี่ยวข้องกับขั้นพัฒนาการจิตสังคมทั้ง 8 ขั้นของนักเรียน โดยให้ตัวนักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อวัด โดยออกแบบมาตรวัดเป็นแบบมาตรประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ “ตรงกับตัวฉันน้อยที่สุด” เท่ากับ 1 คะแนน “ตรงกับตัวฉันน้อย” เท่ากับ 2 คะแนน “ตรงกับตัวฉันปานกลาง” เท่ากับ 3 คะแนน “ตรงกับตัวฉันมาก” เท่ากับ 4 คะแนน และ “ตรงกับตัวฉันมากที่สุด” เท่ากับ 5 คะแนน

มาตรวัดพิจารณาจากเกณฑ์ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) โดยการแปลความหมายระดับคะแนนพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีคะแนนสูง สูงกว่าวัยรุ่นที่มีคะแนนต่ำกว่า (Hawley, 1985)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิด Hawley (MPD) บทฐานคิด Erikson เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการทางจิตสังคมในกลุ่มวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการช่วงวัยรุ่น
 - 1.1 ความหมายของวัยรุ่น
 - 1.2 การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น
 - 1.3 พัฒนาการทางด้านร่างกาย
 - 1.4 พัฒนาการทางด้านอารมณ์
 - 1.5 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา
 - 1.6 พัฒนาการทางด้านสังคม
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน
 - 2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน (Erikson's stages of psychosocial development)
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แนวคิดเชิงบริบทเชิงพัฒนาการ (Developmental Contextualism)
 - 3.2 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)
 - 3.3 ทฤษฎีนิเวศวิทยาของพัฒนาการมนุษย์ (Theories of Ecology of Human Development)
 - 3.4 โมเดลของกรีนเบอร์เกอร์ (Greenberger's model)
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
 - 4.1 อำนาจจำแนก (Discrimination)
 - 4.2 ความเที่ยง (Reliability)
 - 4.3 ความตรง (Validity)
5. การวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 5.1 ความหมายและ ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ
 - 5.2 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการช่วงวัยรุ่น

พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ในช่วงวัยรุ่นนั้นเป็นพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการที่ยังส่งผลต่อการดำเนินชีวิต และการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวัยรุ่น เพราะฉะนั้นเพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของวัยรุ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายและ พัฒนาการที่มีความสำคัญในด้านต่าง ๆ ของพัฒนาการในช่วงวัยรุ่นดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) หมายถึง ช่วงอายุมนุษย์ที่เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (To grow to maturity) หรือ การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (To grow to adulthood) Steinberg (2014) อธิบายว่า วัยรุ่นนั้นเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนผ่าน (Period of transition) ที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง และเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในแต่ละด้านมีความเชื่อมโยงกันที่ส่งผลต่อกันเป็นลูกโซ่ นับว่าเป็นช่วงที่บุคคลต้องเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ ความรับผิดชอบใหม่ และสัมพันธภาพใหม่ ๆ มีงานที่ต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนขึ้นในการแก้ไขปัญหา ต้องใช้ความสามารถในการตัดสินใจมากขึ้น นอกจากนี้วัยรุ่นจะมีสัมพันธภาพมากขึ้นกับทั้งในกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน และกลุ่มเพื่อนต่างวัย (ประณต คำฉิม, 2550)

Stone และ Church (1957) ให้ความสำคัญกับช่วงวัยรุ่นจัดเป็นช่วงที่วัยเด็กเกิดการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่โดยเฉพาะ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม โดยในช่วงนี้วัยรุ่นให้ความสนใจเกี่ยวกับตนเอง เริ่มค้นหาตนเอง แสวงหาปรัชญาของชีวิต ค่านิยมต่าง ๆ ในขณะที่เดียวกันวัยรุ่นจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ด้านจิตใจวัยรุ่นจะพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ที่แตกต่างไปจากวัยเด็ก ส่งผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เป็นสาเหตุให้วัยรุ่นมีอารมณ์แปรปรวน และมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ค่อนข้างรุนแรง

Rogers (1972) อธิบายความหมายช่วงวัยรุ่นคือ ช่วงวัยที่ก้าวเข้าสู่การมีวุฒิภาวะซึ่งมีการพัฒนาทั้งด้านความคิด ความเชื่อ และความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของบุคคลจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่

Hurlock (1974) อธิบายความหมายช่วงวัยรุ่นคือ ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตอย่างมีวุฒิภาวะ การบรรลุวุฒิภาวะนั้นเกิดจากการพัฒนาในทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน โดยแบ่งพัฒนาการเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม เพราะฉะนั้นวัยรุ่นจึงเป็นวัยแห่งการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนอาจ

กลายเป็นวัยแห่งปัญหา วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ มีการคิดตัดสินใจอย่างรวดเร็วรุนแรง มีทัศนคติในการมองโลก และทัศนคติทางสังคมที่แตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ในบางเรื่อง

Dworetzky (1985) อธิบายความหมายช่วงวัยรุ่นคือ ช่วงวัยที่เข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศ โดยสมบูรณ์ มีความสามารถที่จะเป็นบิดามารดาได้รวมถึงวัยที่เรียกว่า “วัยแห่งพายุแควม” (Storm & Stress) เป็นวัยที่มีความกดดันทางอารมณ์ที่รุนแรง มีการแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา พร้อมทั้งต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ส่งผลให้วัยรุ่นมีสภาวะทางอารมณ์ไม่คงที่ และอาจมีความสับสนเกี่ยวกับตนเอง

ราศรี ธรรมนิยม (2524) เสนอว่าวัยรุ่นคือ ช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย เป็นช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เด็กจะแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง เป็นช่วงเวลาแห่งสติปัญญา พัฒนาการ และการมีประสบการณ์ทางวิชาการต่าง ๆ เป็นช่วงเวลาแห่งการพัฒนาการประเมินค่านิยมต่าง ๆ เห็นว่าวัยรุ่นนั้นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการครั้งใหญ่ในช่วงชีวิตของบุคคล

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนผ่าน เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความอ่อนไหว ส่งผลให้เกิดปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบันมีที่อธิบายถึงช่วงวัยอื่น ๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในชั้นพัฒนาการ เพราะฉะนั้นจึงไม่จำเป็นเสมอไปว่าวัยรุ่นจะเป็นวัยที่เต็มไปด้วยวิกฤติแห่งปัญหา การมองวัยรุ่นในลักษณะดังกล่าวนี้ อาจเพราะเนื่องจากวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกด้านพัฒนาการ เมื่อเทียบกับวัยอื่น ๆ

จากนักวิชาการดังที่ได้กล่าวแล้วนั้นจึงพอสรุปความหมาย ได้ว่าวัยรุ่นนั้นเป็นช่วงที่วัยรุ่นนั้นเจริญเติบโต และเกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการในช่วงวัยนี้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมนที่มีอยู่ในร่างกาย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง รูปร่าง หน้าตา และยังส่งผลกระทบต่อด้านอื่น ๆ 2) ด้านอารมณ์ วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงที่แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกที่บ่อยครั้ง และเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว 3) ด้านสติปัญญา วัยรุ่นรู้จักการใช้เหตุผลที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น มีความคิด และมีความเชื่อมั่นในใจตนเอง 4) ด้านสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากทัศนคติทางสังคมที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นช่วงวัยรุ่นจึงเป็นช่วงเวลาแห่งการค้นหา และพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อสั่งสมประสบการณ์ในการบรรลุถึงวุฒิภาวะและก้าวสู่วัยผู้ใหญ่

1.2 การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่น

เมื่อศึกษาการแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นมีแนวความคิดที่หลากหลายขึ้นอยู่กับการศึกษาที่บุคคลนั้น ๆ เริ่มมีวุฒิภาวะทางเพศ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการรู้คิด อารมณ์ อายุ หรือ ตามบริบทโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม ยุคสมัยในเวลานั้น

สุชา จันทร์โสม (2525) แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นเป็นระยะดังนี้ ระยะเริ่มเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น (Puberty) มีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี เป็นช่วงที่ร่างกายเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์จากนั้นระยะวัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) อายุระหว่าง 15 - 18 ปี เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) อายุระหว่าง 18 - 24 ปี เป็นช่วงพัฒนาการที่เริ่มเข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์

พิงพิศ จักรปิง (2539) แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ดังต่อไปนี้ วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) มีอายุระหว่าง 13 - 15 ปี มีพัฒนาการทางร่างกายที่แสดงถึงการเจริญเติบโตทางเพศอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) มีช่วงอายุระหว่าง 15 - 18 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) มีช่วงอายุระหว่าง 18 - 21 ปี เริ่มเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ พัฒนาการด้านจิตใจสูงกว่าร่างกาย โดยเฉพาะด้านความคิด ปรัชญาการใช้ชีวิต ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสังคมรอบตัวที่วัยรุ่นอยู่อาศัย สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นถึงภาวะของความเป็นผู้ใหญ่

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) แบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นไว้ดังต่อไปนี้ วัยรุ่นตอนต้นช่วงอายุระหว่าง 12 - 15 ปี มีพฤติกรรมที่ติดมาจากช่วงวัยเด็ก เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่คาบเกี่ยวกับวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นตอนกลางมีอายุระหว่าง 16 - 17 ปี มีการแสดงออกระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นตอนปลายมีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี มีการแสดงออกใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่

สังเกตได้ว่าช่วงเวลาของการเป็นวัยรุ่นได้ขยายออกไป เนื่องจากวัยรุ่นต้องอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องมีครอบครัว และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ต้องขยายระยะเวลาออกไป อีกทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิต สภาพสังคม วัฒนธรรมสมัยใหม่ ส่งผลให้วัยรุ่นมีวุฒิภาวะทางจิตใจ (Maturity) น้อยกว่าคนยุคก่อน (อุสา สุทธิสาคร, 2559)

จากที่นักวิชาการได้แบ่งช่วงวัยของวัยรุ่นที่ได้อธิบายมาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ระยะช่วงอายุวัยรุ่นนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) 2) วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) 3) วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) จากการศึกษา การ

แบ่งช่วงอายุนั้นมีความแตกต่างกันพิจารณาตามแนวโน้มส่วนใหญ่แล้ว พบว่าวัยรุ่นตอนต้นมีช่วงอายุโดยประมาณ ระหว่าง 13 - 15 ปี เทียบกับการจัดการศึกษาสายสามัญในประเทศไทย คือ ช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น วัยรุ่นตอนกลางมีช่วงอายุระหว่าง 16 - 18 ปี ตรงกับช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย และวัยรุ่นตอนปลายมีช่วงอายุโดยประมาณระหว่าง 19 - 22 ปี ตรงกับระดับอุดมศึกษาดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกใช้กลุ่มวัยรุ่นตอนกลางเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากช่วงวัยรุ่นตอนกลางเป็นช่วงที่พัฒนาเอกลักษณ์ของวัยรุ่นออกมาอย่างชัดเจนมากที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ช่วงอายุในสถานศึกษา และเป็นช่วงวัยที่ไม่ได้อยู่ในวัยกำลังเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเป็นวัยผู้ใหญ่ หรือ จากวัยรุ่นเป็นวัยผู้ใหญ่

1.3 พัฒนาการทางด้านร่างกาย

พัฒนาการทางด้านร่างกายเป็นการเจริญเติบโตถึงขั้นสมบูรณ์เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน ซึ่งระยะวัยรุ่นตอนต้นนั้นเป็นระยะที่มีพัฒนาการด้านร่างกายที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยการเจริญเติบโตของมนุษย์นั้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนการเจริญเติบโตที่สามารถมองเห็นได้ หรือ การเปลี่ยนแปลงลักษณะร่างกายภายนอก เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง รูปร่างหน้าตา รูปร่างสัดส่วน เป็นต้น ส่วนการเจริญเติบโตภายใน หรือ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายภายใน เช่น การทำหน้าที่ของต่อมต่าง ๆ การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในผู้ชาย การมีประจำเดือนในผู้หญิง การทำงานของโครงสร้างกระดูก เป็นต้น โดยการเจริญเติบโตมีระยะพักตัว ถ้าก้าวผ่านช่วงพักตัวไปแล้ว จะสามารถสังเกตได้ถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในวัยเด็ก เด็กที่อ้วน อาจจะมีรูปร่างผอมลงกว่าเดิม ระบบย่อยอาหารจะทำงานได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากร่างกายต้องการสารอาหารเพื่อใช้ในการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น ในเด็กผู้ชายกล้ามเนื้อจะเจริญเติบโต เสี่ยงแตกหัก วัยรุ่นตอนต้นจะอ่อนไหวง่ายกับสัดส่วนของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายโดยเฉพาะพัฒนาการทางเพศจะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศ หรือ ทุติยภูมิทางเพศ (Secondary sex characteristic) เป็นสิ่งที่แบ่งแยกลักษณะของชายหนุ่ม และ หญิงสาว โดยการเจริญเติบโตทางเพศนี้มีพัฒนาการทั้งหมด 3 ช่วง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2538) คือ ช่วงที่ 1 คือระยะที่ร่างกายเริ่มพัฒนาอวัยวะในส่วนต่าง ๆ เช่น เด็กผู้หญิงมีการขยายของสะโพก มีหน้าอก ผู้ชายเสียงแตกหนุ่ม ช่วงที่ 2 คือระยะที่ร่างกายมีการพัฒนาอวัยวะต่าง ๆ ต่อเนื่องจากระยะแรก โดยอวัยวะสืบพันธุ์จะเริ่มทำหน้าที่ได้มากยิ่งขึ้นแต่ยังไม่สมบูรณ์ เด็กผู้หญิงเริ่มมีประจำเดือน ผู้ชายเริ่มผลิตเซลล์สืบพันธุ์ ช่วงที่ 3 เป็นระยะที่ร่างกายพัฒนาอวัยวะ และลักษณะทางเพศเต็มที่ อวัยวะสืบพันธุ์ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ จึงถือว่าเป็นระยะที่เด็กก้าวเข้าสู่วัยรุ่นแล้ว

การเริ่มเข้าสู่ระยะต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เด็กแต่ละคนในช่วงอายุที่แตกต่างกันอาจมีพัฒนาการไม่เท่ากันเสมอไป โดยเด็กบางคนจะมีพัฒนาการเข้าสู่วัยรุ่นอย่างรวดเร็ว ในทางกลับกันเด็กบางคนจะมีพัฒนาการที่ค่อนข้างช้า ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นย่อมส่งผลให้วัยรุ่นมีความสนใจเกี่ยวกับร่างกายของตนเอง โดยเฉพาะลักษณะทางเพศของตนเอง การเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นความยากลำบากอย่างหนึ่งในช่วงพัฒนาการ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้วัยรุ่นต้องเกิดการปรับตัว และยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงของตนเอง

1.4 พัฒนาการด้านอารมณ์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ อธิบายถึงวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่อยู่ในขั้นพอใจและสนใจในเพศตรงข้าม (Genital stage) โดยมีความพึงพอใจและความต้องการส่วนตัวค่อยผลักดันมาจากวุฒิภาวะทางเพศ ความสนใจในเพศตรงข้าม ต้องการอิสระมากขึ้น มีความสนใจในตัวบุคคลรอบข้าง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในด้านอารมณ์ในช่วงวัยรุ่นจึงเป็นอารมณ์เกี่ยวกับความสนใจในเพศตรงข้าม หรือ ความรัก จึงทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น (Rogers, 1972) อารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่าย อ่อนไหว รุนแรง และไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีนัก ในบางครั้งกลายเป็นการเก็บกด และในบางครั้งกลายเป็นความมั่นใจในตนเองสูง ลักษณะของอารมณ์เหล่านี้เรียกว่า “พายุบูแคม” (Strom & Stress) เนื่องจากลักษณะของอารมณ์แบบนี้ จึงส่งผลให้วัยรุ่นมีความต้องการพฤติกรรม และการแสดงออกที่ขัดแย้งต่อสังคมรอบตัว โดยเฉพาะกับผู้ที่อยู่คนละช่วงวัยได้ง่าย ส่งผลให้วัยรุ่นเลือกที่จะให้ความสำคัญกับคนในวัยใกล้เคียงกัน เนื่องจากอาจมีแนวความคิดที่ใกล้เคียงกันมากกว่าช่วงวัยอื่น ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่นั่นส่งผลมาจากหลายปัจจัยรวมกัน เช่น การที่วัยรุ่นต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพสังคม การเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในวัยเด็กเพื่อเรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้ใหญ่ สภาพแวดล้อม และบริบทรอบตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด เป็นต้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นทั้งการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย และการมีบทบาทในสังคมที่คาดหวังให้วัยรุ่นเติบโต สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความคิด ความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาวะทางอารมณ์ของวัยรุ่น (ประณต คำฉิม, 2550)

1.5 พัฒนาการด้านสติปัญญา

สมองมีการเจริญเติบโตเป็นไปอย่างเต็มที่มีพัฒนาการทางด้านความคิดสติปัญญาสามารถทำความเข้าใจเรื่องที่เป็นนามธรรม วัยรุ่นพยายามแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มีความคิดกว้างไกล พร้อมกับจินตนาการที่มากขึ้น มีความเชื่อในความคิดของตนเอง ตามทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของ Piaget ในปี 1985 (อ้างถึงใน ประณต คำฉิม, 2549) วัยรุ่นมีการพัฒนาความคิดจากรูปธรรม (Concrete) ที่สืบเนื่องมาจากวัยเด็กเข้าสู่การพัฒนาระบบการคิดแบบ

เป็นเหตุเป็นผล (Formal operation period) แสดงออกทางความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล โดยไม่ใช้วัตถุเป็นสื่อกลาง พัฒนาการคิดเชิงตรรกะผ่านเงื่อนไขต่าง ๆ การคิดแบบเหตุผลเชิงสัดส่วน สามารถคาดการณ์อนาคตได้โดยย้อนมองอดีต มีความคิดผ่านตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง (Adolescent egocentrism) คือ การคิดว่าพฤติกรรมของตนเองนั้นถูกมองจากบุคคลรอบตัวอยู่ตลอดเวลา โดยให้ความสำคัญกับคำพูดของบุคคล (Imagination audience) มีความสนใจเกี่ยวกับการแต่งกาย ทรงผม และรูปร่างของตน มีโลกส่วนตัว (The personal fable) เพื่อฝันเกี่ยวกับความรัก ความสนใจในเพศตรงข้าม หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ตนชื่นชอบ

ดังนั้นการพัฒนาทางสติปัญญาในวัยรุ่นนี้ให้ก้าวหน้าจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวเมื่อเผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ และ ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ตลอดถึงด้านการศึกษา และแผนการประกอบอาชีพในอนาคต พัฒนาการทางสติปัญญาช่วยให้วัยรุ่นค้นพบศักยภาพ ความต้องการ และ ช่วยการบรรลุวุฒิภาวะเพื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป (อุสา สุทธิสาคร, 2559)

1.6 พัฒนาการด้านสังคม

ทฤษฎีพัฒนาบุคลิกภาพของ Erikson ในปี 1968 วัยรุ่นนั้นจัดอยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน และความสับสนในบทบาทของตนเอง (Identity vs. Identity diffusion) เป็นช่วงวัยที่มีการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิต สังเกตของวัยรุ่นคือ กลุ่มเพื่อนยึดและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และบุคคลที่ตรงกับอุดมคติ ส่งผลให้อาจเกิดความขัดแย้งด้านสัมพันธภาพกับวัยผู้ใหญ่ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางจิตใจในตนเอง หากวัยรุ่นไม่สามารถก้าวผ่านความขัดแย้งหรือได้รับการแก้ไข อาจส่งผลให้วัยรุ่นพัฒนาบุคลิกภาพที่สับสน ไม่มั่นคง และไม่มั่นใจในตนเอง ซึ่งโดยธรรมชาติวัยรุ่นนั้นต้องการ การยอมรับจากสังคมรอบตัว มีการรวมกลุ่ม โดยส่วนใหญ่มีความคิด หรือพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ ประสบการณ์ต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวระหว่างคนในกลุ่มเพื่อน (Burt และ Joe, 1996) ดังนั้นกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลมากต่อเจตคติของวัยรุ่น ความสนใจและ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น วัยรุ่นมักมีความคิดว่าความคิดเห็นของบุคคลนอกกลุ่ม มีความสำคัญไม่น้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน และแสดงออกถึงความต้องการให้บุคคลนอกกลุ่มยอมรับกลุ่มเพื่อนของตน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเพศตรงข้ามนั้น เมื่อวัยรุ่นอายุครบ 13 – 14 ปี เด็กผู้หญิงเริ่มมีความสนใจในเด็กผู้ชาย เรียกร้องความสนใจจากเด็กผู้ชาย ตรงกันข้ามกับเด็กผู้ชาย เมื่อเด็กชายอายุ 14 – 16 ปี เริ่มให้สนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น วัยรุ่นชายเริ่มแยกตัวออกไปสนิทสนมกับเพศตรงข้ามมากขึ้น ส่วนวัยรุ่นหญิงเริ่มใส่ใจเรื่องรูปร่างหน้าตา การแต่งตัว เมื่อวัยรุ่นชาย และหญิงมีความสนใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายเกิดการพัฒนารูปแบบทาง

เพศของตนโดยความใคร่รู้ และความใกล้ชิดต่อเพื่อนต่างเพศนี้ อาจติดตัวไปจนถึงช่วงวัยผู้ใหญ่ต่อไป

วัยรุ่นส่วนใหญ่เริ่มแยกตัวออกจากบุคคลในครอบครัว ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อนนั้นมีความสำคัญมาก เพราะวัยรุ่นต้องการเพื่อนและได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมากที่สุด (ฟังพิศ จักรปิง, 2539) วัยรุ่นนั้นมีความคิดเป็นของตนเอง ชอบอิสระ ไม่ค่อยเชื่อฟังใคร มีค่านิยม ความเชื่อ และมีความคิดคล้ายคลึงกันในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นพฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกมักเป็นไปตามการเลียนแบบจากเพื่อน เพราะวัยรุ่นต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน พัฒนาการทางสังคมในวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงเป็นการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน และสังคมรอบตัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทางเพศด้วย (ปรียา เกตุทัต, 2537)

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson's psychosocial theory)

2.1 ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson's Psychosocial Theory)

อีริกสัน (Erikson) เป็นนักจิตวิเคราะห์ที่ได้รับการฝึกฝนในสถาบันจิตวิทยาของฟรอยด์ (Freud) ในเวียนนา เนื่องจากมีมุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับสิ่งที่กระตุ้น หรือ ผลักดันให้มนุษย์เกิดพฤติกรรม อีริกสันจึงแยกตัวออกมา (Hoare, 2020) โดยฟรอยด์ให้ความสำคัญสภาพทางชีววิทยา และสัญชาตญาณที่เป็นตัวชี้นำพัฒนาการ และบุคลิกภาพ ตรงกันข้ามกับอีริกสันที่ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนพฤติกรรมมนุษย์ และพัฒนาบุคลิกภาพ นั่นคือการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อีริกสันให้ความสนใจในปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ประสพการณ์ ทศนคติ และ ค่านิยม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความคิด และพัฒนาการอย่างไร อีริกสันกล่าวว่า มนุษย์มีวิกฤตครั้งหนึ่งในชีวิตซึ่งวิกฤตเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแทนของแง่ลบ แต่สามารถให้ผลตรงกันข้ามในการผลักดันไปสู่การแก้ไขเชิงบวก ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสันมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

บุคลิกภาพ (Ego) หมายถึง ศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อก้าวผ่านวิกฤตทางจิตสังคมของแต่ละบุคคล โดยสังสมมาจากประสพการณ์และการพฤติกรรมในรูปของความรู้อิทธิพล ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามบริบทในแต่ละช่วงวัย โดยบุคลิกภาพมี 3 ประเภทดังนี้

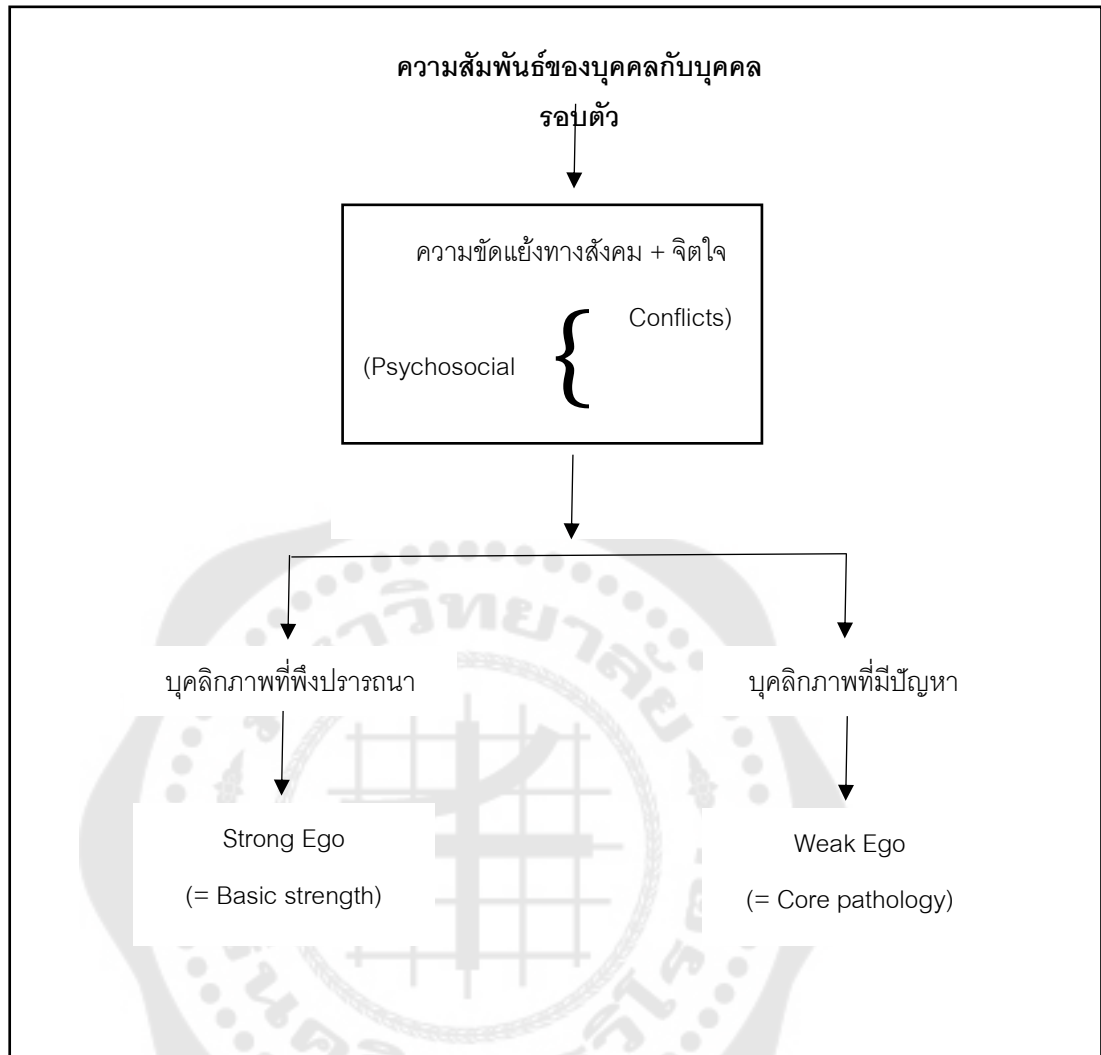
1. อีโก้ทางร่างกาย (Body Ego) หมายถึง ประสพการณ์เกี่ยวกับสภาพร่างกายของตัวบุคคล ซึ่งตัวบุคคลนั้น มองว่าตนเอง (Self) มีลักษณะทางร่างกายที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ รอบตัว ส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความมั่นใจ และพึงพอใจต่อสภาพร่างกายตนเอง หรือในทางตรงกันข้าม บุคคลอาจไม่พึงพอใจต่อสภาพร่างกายของตนเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นได้เช่นกัน ดังนั้นบุคคลที่พึงพอใจในลักษณะภายนอกของตน มักจะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี

(Strong Ego) ได้ง่ายกว่าในทางตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีสภาพร่างกายไม่เป็นไปตามที่ตนเองต้องการก็จะพัฒนาบุคลิกภาพไม่พึงพอใจในตนเอง (Weak Ego)

2. อีโก้ในอุดมคติ (Ego Ideal) คือ จินตนาการที่ตัวบุคคลคิดเกี่ยวกับลักษณะของตนเองขึ้นมาแบบกว้าง ๆ เป็นภาพรวมของเอกลักษณ์ส่วนตัว (Entire personal identity) ยกตัวอย่างเช่น บุคคลที่ตัวสูงใหญ่จะมีความรู้สึกที่ตนแข็งแรง มีความภาคภูมิใจในรูปร่างของตน ซึ่งส่งผลต่อความคิดในการแก้ไขปัญหา ในกรณีของคนที่มีรูปร่างสูงใหญ่เมื่อเจอปัญหาที่ต้องตัดสินใจด้วยกำลัง จะมีความคิดว่าตนสามารถรับมือได้มากกว่าคนที่รูปร่างผอม

3. อีโก้ที่เป็นเอกลักษณ์ (Ego Identity หรือ Variety of social roles they play) คือ บทบาทต่าง ๆ ที่บุคคลจินตนาการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ในสังคมที่บุคคลนั้นอยู่อาศัยหรือเกี่ยวข้องด้วย เช่น บทบาทความเป็นพ่อแม่ เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นพนักงานบริษัท ซึ่งบทบาทในแต่ละบุคคลนั้นอาจทับซ้อนกันทำให้ในหนึ่งบุคคลอาจมีหลายบทบาทหน้าที่ในเวลาเดียวกันจึงอาจทำให้เกิดความไม่แน่ใจต่อบทบาทที่ตนต้องแสดงออกเป็นอุปสรรคในการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง

ทฤษฎีจิตสังคมของ Erikson (1997) กล่าวว่าบุคลิกภาพของบุคคลนั้นสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลาตั้งแต่แรกเกิดจนตาย ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่บุคคลนั้นอยู่อาศัย ดังนั้นจึงมีบุคลิกภาพ 2 แบบในตัวบุคคลคือ บุคลิกภาพที่พึงปรารถนา (Strong Ego) พัฒนาขึ้นโดยตัวบุคคลนั้นจะจัดการ และแก้ไขความขัดแย้งทางจิตสังคมได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าความขัดแย้งทางจิตสังคมในตัวบุคคลไม่ได้รับการแก้ไขตามขั้นพัฒนาการ บุคคลนั้นอาจพัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นปัญหา (Weak Ego) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 พัฒนาการทางบุคลิกภาพของมนุษย์ หรือ วงจรชีวิต ของ Erikson

Erikson (1997) ระบุว่า การปรับตัวของบุคคลต่อสังคมรอบข้าง หรือ พัฒนาการทางบุคลิกภาพนั้น สามารถเกิดการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงได้ในทุก ๆ ช่วงของชีวิตไม่จำกัดแค่เฉพาะช่วง 5 ปีแรกของชีวิตตามแนวความคิดของ Freud เนื่องจากสังคมรอบตัวที่บุคคลอาศัยอยู่นั้นมีบทบาทที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นสำคัญ ในรูปแบบของการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมรอบข้าง โดยตัวบุคคลจะแสดงออก และพยายามปรับตัวให้เป็นไปตามที่สังคมรอบข้างต้องการ เพื่อวัตถุประสงค์ 2 อย่าง คือ 1) ทำให้สังคมนั้นดำรงอยู่ต่อไป 2) บุคคลสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้ต่อไป โดยการปรับตัวของบุคคลอาจเหมาะสมกับสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่เหมาะสมสำหรับสังคมอื่นก็ได้

ธรรมชาติการปรับตัวของสังคมโดยทั่วไปนั้น เกี่ยวเนื่องกับการที่สังคมจะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยการมีปฏิสัมพันธ์ทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของมนุษย์ที่ดำเนินต่อเนื่องกันไปอย่างมีแบบแผน เช่น การแต่งงานของผู้ชาย และผู้หญิงก่อให้เกิดสังคมหน่วยแรกคือ ครอบครัว รูปแบบความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่ทารกจะต้องพึ่งพาอาศัยผู้ใหญ่ หรือลักษณะการทำงานตามความแตกต่างระหว่างเพศ ตัวอย่างเช่น ผู้ใหญ่เพศชายจะมีภาพลักษณะของความแข็งแรง เป็นที่พึ่งได้ ต้องทำงานหนัก และเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องเข้าร่วมในสมาคมต่าง ๆ แต่ผู้ใหญ่ที่เป็นเพศหญิงอาจถูกกำหนดให้รับผิดชอบเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว และการทำดูแลเรื่องต่าง ๆ ภายในบ้านมากกว่า ดังนั้นบทบาทต่าง ๆ ทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นมานั้น จึงเป็นรางวัลสำหรับบุคคล ที่แสดงออกตามบทบาทนั้น ๆ และมีผลให้สังคมหนึ่งสามารถดำเนินต่อไป หรือ อาจเกิดสังคมแบบใหม่ขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมภายในสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่มีการเปลี่ยนแปลงมีความซับซ้อน และมีความแตกต่างกันมากขึ้น ส่งผลให้บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวที่ซับซ้อนตามสังคม เช่น มีความสามารถ และทักษะที่ใช้สำหรับดำรงชีวิตในสังคมที่ยุ่งยากมากขึ้น โดยสมาชิกจะต้องมีพฤติกรรม และบุคลิกภาพที่เป็นไปตามที่สังคมนิยมตามแต่ละช่วงอายุ เช่น เด็กจะได้รับการสอนสิ่งที่มีความจำเป็นในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมที่ตนอยู่อาศัย ซึ่งต่อให้สมาชิกในสังคมนั้น ๆ ได้เรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมนั้นแล้ว ปรากฏว่าคุณสมบัติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตนั้นมีความแตกต่างกันจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่ง ตัวอย่างของอิริคสันในเรื่องการใช้ปากเป็นวิธีการหาความพึงพอใจของเด็กทารก โดยอธิบายถึงเด็กทารกทุกคนต้องผ่านขั้นปากเหมือนกันทุกคน แต่การตอบสนองขั้นพัฒนาการนี้อาจแตกต่างกันตามสภาพรอบตัวของเด็กที่แตกต่างกัน ในสังคมหนึ่งอาจมีการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมแม่เป็นระยะเวลายาวนาน และแม่จะเลี้ยงดูลูกด้วยตนเองไม่ห่างไกลลูกไปไหน แต่สังคม อื่น ๆ ลูกอาจถูกหย่านมจากแม่ตั้งแต่หลังคลอดมาเพียง 2 - 3 วัน เพราะแม่ต้องกลับไปทำงาน และทิ้งทารกให้อยู่ในความดูแลของบุคคลอื่นภายในครอบครัวที่มีอายุมากกว่า (Du Bois, 1944)

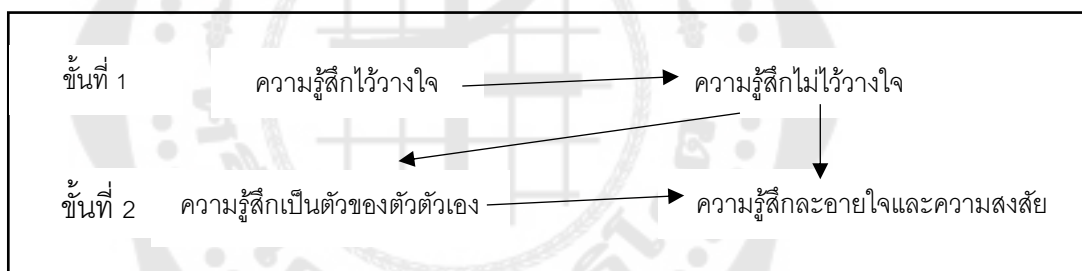
สรุปได้ว่า บทบาทที่สังคมประดิษฐ์ขึ้นตามบริบทในยุคสมัยของสังคมในช่วงเวลาต่าง ๆ กลายเป็นส่วนประกอบทั้งหมดของบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน โดยสังคมที่มีการปรับตัว โดยให้ชื่อเรียกทักษะในการปรับตัวไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมนี้ว่า “Ego” โดยอีโก้สามารถปรับตัว และเปลี่ยนแปลงได้ตลอดชีวิตช่วงชีวิตตามสภาพสังคมรอบตัว ถึงแม้ว่าสังคมจะแสดงความคาดหวังถึงพฤติกรรมที่ตรงไปตรงมาจากวัยผู้ใหญ่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม คือ การคาดหวังให้ผู้ใหญ่แสดงพฤติกรรมเพื่อรักษาและ ทำให้สังคมนั้นดำรงอยู่ต่อไป โดยความคาดหวังที่

ใกล้เคียงกันนี้จะไม่ถูกใช้ในเด็กแรกเกิด เด็ก และวัยรุ่นในบางสังคม ดังนั้นอิริคสันจึงให้ความสำคัญกับแนวคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนเป็นผลผลิตทางชีววิทยา พฤติกรรมการปรับตัว และจิตวิทยาสังคม ในช่วงเวลาที่แตกต่างกันในช่วงชีวิตของบุคคล เช่น ชีวิตในครอบครัวสำหรับเด็กทารกคือการมีผู้ดูแลให้ทารกได้รับการดูแล เอาใจใส่อย่างเพียงพอ และครอบครัวไม่ได้คาดหวังให้ทารกหารายได้พิเศษพิเศษในเวลาว่าง แต่ครอบครัวอาจจะคาดหวังให้วัยรุ่นใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษแทน หรือมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพเสริม และถ้าวัยรุ่นยังแสดงพฤติกรรมแบบเด็ก คือต้องมีคนคอยดูแลอยู่ตลอดเวลา วัยรุ่นอาจถูกมองว่ามีพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม เพราะฉะนั้นพฤติกรรมหนึ่งจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการปรับตัว ในระยะเวลาหนึ่งในช่วงชีวิต แต่ไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมนั้นจะต้องดำเนินต่อไปในส่วนที่เหลือของชีวิต และพฤติกรรมใหม่บางอย่างจะต้องค่อยๆ ปรากฏขึ้นมาแทนที่ตามความคาดหวังของสังคม หรืออาจจะถูกส่งสอนในบางส่วนเพื่อให้พฤติกรรมติดต่อกันไปตลอดชีวิตของบุคคล ดังนั้น อิริคสันจึงเชื่อว่า อีโก้ต้องมีพัฒนาการถึงบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน 8 ประการหรือพัฒนาการทางจิตสังคมของมนุษย์ทั้ง 8 ขั้นนั่นเอง

2.2 ธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงของแต่ละขั้นพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามทฤษฎีจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน มีดังต่อไปนี้

ขั้นพัฒนาการทางบุคลิกภาพในแต่ละขั้นนั้นมีช่วงที่เป็นความขัดแย้งในขั้นพัฒนาการนั้นเรียกได้ว่าเป็น วิกฤติในช่วงพัฒนาการทางสังคม เพื่อสำหรับที่จะพัฒนาบุคลิกภาพในขั้นพัฒนาการนั้น ๆ โดยเฉพาะ เช่น ระยะเวลาวัยรุนจะมีสิ่งที่จะต้องพัฒนาโดยเฉพาะคือการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน และความสับสนไม่รู้จักตนเอง ถ้าบุคลิกภาพที่กำลังพัฒนาสามารถบรรลุคุณลักษณะได้อย่างเหมาะสม ก็จะผ่านช่วงวิกฤติของอารมณ์ไปได้อย่างรวดเร็ว และพัฒนาการของบุคลิกภาพที่สมบูรณ์จะสามารถดำเนินต่อไป ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคลิกภาพที่เหมาะสมไม่ได้รับการพัฒนา จะส่งผลเกิดความสับสนทางอารมณ์ในรูปแบบต่าง ๆ นั่นคือถ้าวัยรุ่นสามารถรู้จักตนเองหรือแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ช่วงวิกฤติในระยะเวลาวัยรุนก็จะหมดไป ในทางตรงกันข้ามถ้าวัยรุ่นไม่สามารถแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ส่งผลให้กลายเป็นความขัดแย้งภายในตนเองที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ หรือมีบุคลิกภาพที่ความสับสนในตนเอง ดังนั้นขั้นของพัฒนาการแต่ละขั้นมีโอกาสพัฒนาได้ทั้งทางคุณลักษณะเชิงบวกหรือ เชิงลบ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางสังคมรอบตัวของบุคคลนั้น ๆ และพัฒนาการทั้งเชิงบวก และเชิงลบไม่สามารถแบ่งแยกกันโดยเด็ดขาด เช่น ตัวบุคคลเกิดอารมณ์ที่มีลักษณะของความรู้สึกระหว่างความรู้สึก 2 ด้าน ได้แก่บวกและลบ บุคคลที่รู้สึกโน้มไปทางบวกมากกว่าลบ

ดังนั้นในแต่ละขั้นของพัฒนาการทางบุคลิกภาพจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับขั้นพัฒนาการถัดไป และมีผลต่อเนื่องกันไปอย่างมีแบบแผนทั้งแนวตั้ง และแนวนอนตลอดช่วงชีวิต นั่นคือ ความขัดแย้งระหว่างความรู้สึกเชิงบวก และเชิงลบ โดยในแต่ละขั้นพัฒนาการจะต้องได้รับการแก้ไขก่อนที่จะไปถึงขั้นพัฒนาการลำดับต่อไป เนื่องจากบุคคลที่ไม่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพได้สำเร็จในขั้นใดขั้นหนึ่ง จะเป็นสาเหตุให้เกิดการหยุดชะงักของพัฒนาการ หรือมีปัญหาทางบุคลิกภาพได้ เช่น เด็กที่ได้รับความรู้สึกไม่ไว้วางใจจากสังคมในขั้นแรก เมื่อโตขึ้นมักมีความสงสัย และละอายใจ พัฒนาการอาจเป็นไปในแนวนอน เช่น เด็กที่ได้รับการดูแลจากผู้ปกครองเป็นอย่างดีย่อมมีโอกาสพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจ โดยในขณะเดียวกันเมื่อผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องให้บุคคลที่เด็กไม่คุ้นเคยมาดูแลแทน เด็กอาจมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจแทนก็ได้ นอกจากนี้ พัฒนาการในขั้นตอนแรกที่เป็นไปในทางบวกเมื่อเติบโตขึ้น เด็กอาจพัฒนาไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ดังแผนผังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 รูปภาพความสัมพันธ์ของขั้นพัฒนาการในแนวตั้ง และแนวนอน

2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson's stages of psychosocial development)

อีริกสันแบ่งช่วงชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 8 ช่วงเริ่มตั้งแต่วัยทารกไป และสิ้นสุดที่วัยชราจนไปถึงความตาย (ตาราง 1) จากการศึกษาประวัติศาสตร์ ชีววิทยา และจิตวิเคราะห์ อีริกสันอธิบายไว้ว่า มนุษย์นั้นมีประสบการณ์ 8 ขั้นพัฒนาการในช่วงชีวิต ในแต่ละช่วงชีวิตมีวิกฤติ หรือความขัดแย้งเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งตามทฤษฎีความขัดแย้งจะต้องได้รับการแก้ไขในแต่ละขั้นพัฒนาการ เพื่อก้าวไปสู่ขั้นต่อไป (Erikson, 1966) มนุษย์มีแรงผลักดันในการ ก้าวผ่านขั้นพัฒนาการต่าง ๆ จากตนเอง และจากสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ แต่ละขั้นพัฒนาการนั้นจะประกอบไปด้วยสถานการณ์ที่ยากลำบากบุคคลนั้นจะต้องถูกท้าทายจากสถานการณ์นั้น ๆ ความล้มเหลว

ในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือ วิกฤติ จะส่งผลให้บุคคลนั้นอาจเผชิญความยากลำบากในชีวิต (Dunkel & Harbke, 2017)

ตาราง 1 ชั้นพัฒนาการ 8 ชั้นของอีริกสัน

ชั้น	ระยะ	บุคลิกภาพเชิงบวก	บุคลิกภาพเชิงลบ	ภารกิจพัฒนาการ
1	วัยทารก (0-1 ปี)	รู้สึกไว้วางใจ	ไม่ไว้วางใจผู้อื่น	ความสนิทสนมระหว่างคนใกล้ชิด เด็ก / ความหวัง, ศรัทธา
2	วัยเด็กตอนต้น (2-3 ปี)	รู้สึกเป็นอิสระ	ความละอาย ไม่ แน่ใจ	แยกแยะระหว่างสิ่งถูกสิ่งผิด ความ มุ่งมั่น
3	วัยเด็กตอนกลาง (4 – 5 ปี)	ความคิดริเริ่ม	ความรู้สึกผิด	สมมุติบทบาท เพื่อกล้าแสดงออก
4	วัยเด็กตอนปลาย (6 – 12 ปี)	ความขยันหมั่นเพียร	ความรู้เป็นปมด้อย	การเรียนรู้ และฝึกทักษะ
5	วัยรุ่น (13 – 19 ปี)	เอกลักษณ์แห่งตน	สับสนในตนเอง	สร้างเอกลักษณ์ให้ตนเอง รู้จัก ปรัชญาแห่งชีวิต ความซื่อสัตย์ และ รับผิดชอบ
6	ผู้ใหญ่ตอนต้น (20 – 24 ปี)	ใกล้ชิดสนิทสนม	การแยกตัว	สร้างความสัมพันธ์ที่พึงพอใจซึ่งกัน และกัน เช่นแต่งงาน มีเพื่อน มี ความรัก
7	ผู้ใหญ่ตอนกลาง (25 – 64 ปี)	การสนใจบำรุงผู้อื่น	หมกมุ่นแต่เรื่อง ตัวเอง	การได้ดูแลคนรุ่นหลัง หรือ บุคคล ใกล้ตัว
8	ผู้สูงอายุ (65+ ปี)	มั่นคง สมบูรณ์	สิ้นหวัง ท้อแท้	ความสมบูรณ์ของชีวิต ภูมิปัญญา

ดังนั้น อีริกสัน (Erikson) ได้เสนอชั้นพัฒนาการทางจิตวิทยาสังคมไว้เป็นขั้นตอนตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ ในแต่ละชั้นมีภาวะวิกฤต จำเป็นต้องผ่านช่วงของความขัดแย้งในตนเอง และได้รับการแก้ไข โดยความสำเร็จจากการแก้ไขข้อขัดแย้งในแต่ละชั้นพัฒนาการนั้น เป็นสิ่งรื้อให้เกิดวุฒิภาวะได้อย่างดี (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2561) โดย 5 ชั้นแรกอยู่ในช่วงของวัยเด็ก 3 ชั้นที่เหลืออยู่ในวัยผู้ใหญ่ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจ และ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust Vs Mistrust)

พัฒนาการในช่วงทารกตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุถึง 1 ปี เป็นวัยที่ต้องการการดูแลทางร่างกายจากผู้อื่น โดยความสุขของเด็กในช่วงนี้อยู่ที่ปาก โดยมีพฤติกรรมหลัก คือ การกินอาหาร พัฒนาการที่ดีของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของการดูแลเอาใจใส่จากบุคคลใกล้ชิด คือการที่เด็กได้รับการตอบสนองทางจิตใจอย่างเหมาะสม เช่น การได้รับความรักความอบอุ่นทางร่างกาย ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ถ้าได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอจะกลายเป็นความรู้สึกไว้วางใจในประสบการณ์ใหม่ที่เด็กได้รับการตอบสนอง โดยความไว้วางใจที่เกิดขึ้นในช่วงนี้เป็นรากฐานของการสร้างความรู้สึกไว้วางใจในตัวเองหรือ สิ่งแวดล้อมรอบตัวในเวลาต่อมา (ลีทิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2561)

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาความรู้สึกเป็นอิสระ และ ความละอาย ความไม่แน่ใจ (Autonomy Vs Shame and doubt)

การพัฒนาในวัยเด็กตอนต้น ช่วงอายุตั้งแต่ 2 ถึง 3 ปี โดยพัฒนาการในช่วงนี้ กล้ามเนื้อของเด็กเริ่มแข็งแรง เด็กเริ่มรู้จักควบคุมกล้ามเนื้อ เริ่มเรียนรู้กฎ และคำสั่ง โดยเฉพาะการเริ่มที่จะขับถ่ายด้วยตนเอง ส่งผลให้ค้นพบว่าตนเองสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นจุดเริ่มในการค้นพบความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง และในขณะที่เดียวกันก็ยังคงเด็กยังมีความลังเล ไม่มั่นใจในความสามารถ และสิ่งที่ตนสามารถทำได้ โดยความไม่แน่ใจนี้อาจส่งผลต่อการเป็นตัวของตัวเองในเด็กช่วงนี้ได้ (นวลลลลล สุภาพล, 2527 : 81) อาจส่งผลให้เด็กเกิดความละอาย ไม่กล้า และเต็มไปด้วยความสงสัย ในตนเอง (ประณต คำจิม, 2550)

สิ่งสำคัญในขั้นพัฒนาการนี้คือ ความมุ่งมั่น (Will) เป็นการให้โอกาสในการที่เด็กจะได้ควบคุมตนเองให้ได้ก็มีประสบการณ์เรียนรู้ความละอาย และการไม่ละอาย การพัฒนาความมุ่งมั่นนี้ทำให้เด็กพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมแรงผลักดัน รู้จักกฎระเบียบ รู้หน้าที่ของตน (นพมาศ ธีรเวคิน, 2542) ในทางตรงกันข้ามพัฒนาการในช่วงนี้ที่ประสบกับความยากลำบาก และไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันที่ จะส่งผลให้พัฒนาความรู้สึกละอายจนนำไปสู่ความไม่แน่ใจ และขาดความมั่นใจในขีดความสามารถของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่ม และ ความรู้สึกผิด (Initiative Vs Guilt)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงวัยเด็กตอนกลางอายุระหว่าง 4 ถึง 6 ปี ช่วงนี้เด็กมีความสามารถในการเคลื่อนไหวค่อนข้างสมบูรณ์ สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้คำพูดอธิบายถึงสิ่งที่ตนเองต้องการ เริ่มมีการแสดงออกผ่านทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ ผ่านการรับรู้ ความนึกคิด และสติปัญญา เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ ข้างพูด

และมีจินตนาการ สามารถเรียนรู้บทบาทต่าง ๆ จากบุคคลรอบข้าง และสภาพแวดล้อม (นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน), 2546: 1380)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการในขั้นนี้ คือ ความมุ่งหมาย (Purpose) เป็นความกล้าหาญในการบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยไม่มีอุปสรรค โดยความคาดหวังนี้พัฒนามาจากพื้นฐานการเล่น เนื่องจากการเล่นนั้นทำให้เด็กได้คิด วางแผน รู้จักที่จะเรียนรู้สังคม การพัฒนาในช่วงวัยนี้ถือว่าการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ส่งผลให้คนที่มีความมุ่งหมายไม่ท้อถอยเมื่อเกิดความรู้สึกผิดหวัง เด็กในช่วงวัยนี้เริ่มแสดงความรับผิดชอบพร้อมกับความต้องการให้ผู้ใหญ่สนับสนุน ว่าความสิ่งที่ตนคิด และ ทำนั้นถูกต้อง เพราะฉะนั้นผู้ปกครองควรยอมรับให้เด็กได้ทำสิ่งใหม่โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เพราะถ้าความต้องการของเด็กที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมนั้นไม่ได้รับการยอมรับ หรือไม่ได้รับการตอบสนอง โดยการถูกตำหนิอย่างไม่มีเหตุผล เด็กจะพัฒนาความรู้สึกผิด (Guilt) ส่งผลให้พัฒนาการในช่วงนี้หากเป็นไปในทางที่ไม่ดี อาจส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกผิดโดยปราศจากเหตุผล

ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความขยันหมั่นเพียร และ ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Industry Vs Inferior)

พัฒนาในช่วงวัยเด็กตอนปลายอายุระหว่าง 7 ถึง 12 ปี โดยในช่วงวัยนี้เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน โรงเรียนจึงกลายเป็นสนามชีวิตอีกแห่งหนึ่งสำหรับเด็กนอกจากบ้าน เป็นช่วงแห่งการเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะ ๆ เด็กจะเกิดความขยันหมั่นเพียรเพื่อพยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน), 2546: 139-140) โดยเด็กช่วงนี้จะมีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากขึ้น ต้องการได้รับการยอมรับ ความชื่นชมจากบุคคลอื่น ดังนั้น เด็กจึงมีความกระตือรือร้น ขยันหมั่นเพียร ถ้าได้รับการสนับสนุนเพียงพอเด็กจะมีความภาคภูมิใจในตนเอง (ปรีชา ธรรมมา, 2546: 30)

ปัจจัยหลักในขั้นพัฒนาการนี้คือ การฝึกทักษะจนเกิดความเข้าใจ (Competence) เป็นประสบการณ์เรียนรู้การทำงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย การพัฒนาทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมโดยการฝึกฝนทักษะจากการเรียนรู้ การถูกตั้งความหวังจากบุคคลรอบตัว การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและ ควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ ในทางตรงกันข้ามหากพัฒนาการในช่วงนี้เป็นไปในทางที่ไม่ดี เด็กจะขาดประสบการณ์ในเรียนรู้ ผ่านการถูกกำหนดให้ไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ หรือการถูกบังคับให้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากเกินไป ถูกคาดหวังมากจนเกินไป อาจส่งผลให้พัฒนาการความรู้สึกมีปมด้อยในตัวเด็กขึ้นมา

ขั้นที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน และ สับสนในตนเอง (Identity Vs Identity diffusion)

เกิดขึ้นในช่วงอายุ 13 ถึง 19 ปี ในวัยนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม เกิดสภาวะความไม่แน่ใจในตนเอง วัยรุ่นเริ่มต้องการความเป็นอิสระ ต้องการค้นหาบทบาทของตนเองเพื่อทำความเข้าใจในตนเองในทุกแง่มุม เช่น สิ่งที่ตนเองสนใจ และชื่นชอบ ตลอดจนจุดมุ่งหมายในการใช้ชีวิต ปรัชญา การงานในอนาคต เพื่อนเพศตรงข้าม การเลือกคู่ครอง ความถนัดเฉพาะตัว เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันนั้นวัยรุ่นจะผสมผสานลักษณะเฉพาะของตนเข้ากับสภาพในปัจจุบันของครอบครัว สังคม วัฒนธรรม และค่านิยมของกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) โดยวัยรุ่นจะนำประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาปรับใช้ เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ ดังนั้นวัยรุ่นจึงมีความเป็นตัวของตัวเองตามแต่ประสบการณ์ที่ผ่านมา (เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ, 2541) ตลอดจนความรู้สึกถึงการมีคุณค่าในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ มีชีวิตที่เป็นอิสระ สามารถให้ความรัก และรับจากบุคคลอื่น ๆ (เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ, 2541: 26; อ้างอิงจาก Balk, 1995: 131)

วัยรุ่นจะเริ่มพัฒนาความซื่อสัตย์ (Fidelity) ผ่านการยืนยันในความเชื่อ แนวคิด และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยเอกลักษณ์แห่งตนจะขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลที่จะเป็นคนที่พิเศษ เช่น การรวมกลุ่มเพื่อปรับปรุงสภาพสังคมที่มีปัญหา ส่งผลให้วัยรุ่นรู้สึกว่าตนมีเป้าหมาย มีบทบาทในสังคมที่ตนอยู่อาศัย (นพมาศ ธีรเวคิน, 2543: 67) เพราะฉะนั้นผู้ที่สามารถสร้างเอกลักษณ์แห่งตนจะผสมผสานระหว่างความรู้สึก ความสามารถ ความปรารถนา และการแสดงออก รู้ว่าสิ่งไหนเหมาะสมกับตนเอง โดยกระบวนการค้นหาตนเองของวัยรุ่นจะคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นวัยรุ่นกับความเป็นผู้ใหญ่ (รัชนี ลาขโรจน์, 2545: 264) ดังนั้นเอกลักษณ์แห่งตนที่สมบูรณ์ คือ การเห็นเค้าโครง หรือ ตัวตนตามความเป็นจริง เข้าใจในจุดดี จุดด้อย มีปรัชญาชีวิต เข้าใจถึงความต้องการของตน ยอมรับสิ่งที่ตนเองเป็นตามความเป็นจริง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540)

ถ้าวัยรุ่นไม่สามารถสร้างเอกลักษณ์แห่งตนได้ ถือเป็นวิกฤตการณ์ในขั้นพัฒนาการนี้ (Identity crisis) จะเกิด "Identity diffusion" หรือ "Role confusion" แสดงออกโดยความรู้สึกไม่แน่ใจในตนเองในฐานะบุคคลหนึ่งในสังคม (Sense of self) อาจแสดงพฤติกรรมที่มีปัญหา เช่น ปัญหาทางเพศ ลักขโมย อาชญากรรม เป็นต้น (อิศรานุรักษ์, 2547)

ขั้นที่ 6 ความใกล้ชิดสนิทสนม และการแยกตัว (Intimacy Vs Isolation)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 20 ถึง 24 ปี ผ่านช่วงขั้นพัฒนาการในขั้นที่ 5 แล้ววัยรุ่นสามารถสร้างเอกลักษณ์แห่งตนได้ รู้ว่าตนเองคือใคร มีความเชื่อ มีความปรารถนาในชีวิต มีความกระตือรือร้นที่จะเสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งตนให้เข้มแข็ง จะส่งผลให้เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์พร้อมที่จะแสวงหามิตรภาพ ความสนิทชิดใกล้ การเลือกคู่ชีวิต สามารถแบ่งปันความรู้สึกดีต่อกันและกัน และมีความไว้นอกใจกัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) โดยพัฒนาการในขั้นนี้จะสามารถประสบความสำเร็จได้จากขั้นพัฒนาการก่อนหน้านี้ที่ส่งผลให้บุคคลมีความสนิทสนม และจริงจังกับผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม ถ้าพัฒนาการในขั้นที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จจะส่งผลให้ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่พอใจในตนเอง ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นไม่ได้

โดยปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อพัฒนาการในขั้นนี้คือ การสร้างความสนิทสนมต่อบุคคลอื่นและความรัก (Love) ในขั้นนี้บุคคลจะต้องสร้างความสนิทชิดเชื้อกับผู้อื่นได้ มีความอาทรต่อกันเป็นความรักในแบบผู้ใหญ่อาจสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นคู่ชีวิต (นพมาศ ธีรเวคิน, 2543: 68) ในทางตรงกันข้ามบุคคลไม่สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ใกล้ชิด และไม่มีความคิดริเริ่มในการทำงาน ส่งผลให้เกิดการแยกตัว (Isolation) ทำให้ตัวบุคคลรู้สึกอ้างว้าง มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในลักษณะของการขาดช่วย ไม่ไว้วางใจใคร เกิดความไม่พอใจในตนเอง จนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้

ขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนาการสนใจบำรุงผู้อื่น และการสนใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Generativity Vs Stagnation)

พัฒนาการในช่วงวัยผู้ใหญ่ อายุ 25 ถึง 64 ปี ผู้ใหญ่ที่มีเอกลักษณ์แห่งตนที่เข้มแข็งมั่นคง จะพัฒนาอาชีพพร้อมกับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้อื่น โดยความรับผิดชอบหลักในขั้นพัฒนาการนี้คือ การสร้างคนรุ่นใหม่ สั่งสอน และสนับสนุนให้พวกเขาก้าวผ่านขั้นพัฒนาการอย่างลุล่วงสมบูรณ์ ตลอดจนการสรรสร้างผลผลิตทางความคิด งานศิลปะ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาสังคม (นพมาศ อัจฉริยะ, 2546: 143)

ปัจจัยหลักในขั้นพัฒนาการนี้คือ ความเอาใจใส่ (Care) การใส่ใจนั้นแสดงออกด้วยการเป็นห่วงผู้อื่น นอกจากนี้การถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์สิ่งเหล่านี้สามารถถ่ายทอดได้ด้วยการแนะนำ สั่งสอน เลี้ยงดู การสอนนั้นเพื่อถ่ายทอดข้อเท็จจริง และเหตุผลของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง การเอาใจใส่ และการถ่ายทอดความรู้เป็นส่วนสำคัญในการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณี การถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น ส่งผลให้ตัวบุคคลรับรู้ถึงความสำคัญของตนเองต่อการมีส่วนร่วมกับสังคม หากบุคคลในวัยนี้ไม่สามารถแสดงออก และหาคุณค่าของตนต่อสังคม ไม่มีโอกาสในการถ่ายทอดความรู้ จะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่อ่อนแอ และสับสนได้ (นพมาศ ธีร

เวคิน, 2534: 68) ดังนั้นบุคคลในขั้นพัฒนาการนี้ ถ้ามีอุปสรรคในขั้นพัฒนาการอาจส่งผลให้เป็นบุคคลที่หมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง เห็นแก่ตัว เป็นบุคคลที่แสวงหาอำนาจอย่างไม่หยุดยั้ง อาจเป็นตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือ อำนาจทางทรัพย์สิน เป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพไม่มั่นคง ในทางตรงกันข้ามกันนั้นผู้สามารถสร้างสมดุลระหว่างการบำรุงส่งเสริมผู้อื่น และการใส่ใจหมกมุ่นกับตนเอง จะมีความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุข (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540)

ขั้นที่ 8 ขั้นพัฒนาการความมั่นคง สมบูรณ์ และ ความสิ้นหวังท้อแท้ (Integrity Vs Despair)

เป็นพัฒนาการขั้นสุดท้ายในช่วงชีวิตของมนุษย์ วัยผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปบุคคลที่มาถึงขั้นพัฒนาการนี้จะต้องพัฒนาการรับรู้ ถึงสิ่งที่ตนเองได้กระทำในช่วงชีวิตที่ผ่านมาตามความต้องการของตนอย่างครบถ้วน เช่น ได้ถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลัง ได้เลี้ยงดูลูกหลานสามารถยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในช่วงชีวิต ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จ และความผิดพลาดในช่วงชีวิตของตนเอง สามารถมองย้อนคิดถึงช่วงชีวิตที่ผ่านมาอย่างไม่ติดขัด ไม่เสียดาย ทั้งความผิดหวัง สมหวัง สามารถยอมรับชีวิตของตนเองในปัจจุบัน และมีความพึงพอใจในชีวิตของตน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540) ความมั่นคงสมบูรณ์ในตัวบุคคลนั้น ชีวิตจะพยายามทำความเข้าใจช่วงชีวิตที่ผ่านมา ผ่านประสบการณ์ และสามารถปรับตัวให้ยอมรับช่วงเวลาชีวิตที่เหลือที่กำลังจะมาถึงอย่างไม่หวาดกลัว (นพมาศ ธีรเวคิน, 2540)

ปัจจัยหลักในการพัฒนาบุคลิกภาพในช่วงพัฒนาการนี้คือ ความฉลาด และ ความรอบรู้ (Wisdom) เป็นช่วงเวลาแห่งการครุ่นคิดต่อชีวิตในขณะที่ใกล้เผชิญกับความตาย เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทั้งความมั่นคง และความสิ้นหวัง โดยขั้นพัฒนาการนี้ตัวบุคคลจะปรับตัวได้ไม่ดีเวลาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง ผู้ใหญ่ที่พัฒนาความสุขุมจะเป็นผู้ให้แนวทางการดำเนินชีวิตแก่คนรุ่นหลังได้ แสดงถึงความสามารถในการมีชีวิตที่สร้างสรรค์ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นแบบอย่างของบุคคลที่กำลังใกล้ถึงวาระสุดท้ายของช่วงชีวิต แต่สามารถใช้ชีวิตในฐานะของปัจเจกบุคคลมาด้วยความสมบูรณ์ (นพมาศ ธีรเวคิน, 2534: 69; นพมาศ อึ้งพระ(ธีรเวคิน), 2546: 143) ส่วนบุคคลที่พัฒนาความสิ้นหวังในชีวิต อาจจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่สนใจผู้อื่น มีความรู้สึกว้าวุ่นชีวิตนั้นสั้น เวลาไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิต มีความรู้สึกอยากย้อนกลับไปแก้ไขสิ่งที่ตนเองทำพลาดไปในช่วงชีวิตที่ผ่านมา ส่งผลให้ตัวบุคคลเกิดความสิ้นหวัง และหลีกเลี่ยงชีวิตเนื่องจากตนเองไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านมาได้แล้ว (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540)

พัฒนาการทางจิตสังคมทั้ง 8 ชั้นของอีริคสันนั้น มีความเชื่อมโยงกับการปรับตัวของบุคคลที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ช่วงของชีวิต เนื่องจากสังคม วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อมรอบตัวมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ในแต่ละชั้นพัฒนาการมีความสัมพันธ์กัน และเป็นแบบแผนของช่วงชีวิต โดยให้ความสำคัญกับชั้นพัฒนาการในชั้นที่ 5 เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ต้องอาศัยการปรับตัวต่อสังคมรอบข้างเป็นอย่างมาก และถือเป็นวัยที่ต้องค้นหาความหมายของตนเอง มุ่งเน้นทำความเข้าใจความต้องการของตน เพื่อพัฒนาเป็นเอกลักษณ์แห่งตนที่เป็นพื้นฐานก่อนเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดบริบทเชิงพัฒนาการ (Developmental Contextualism)

แนวคิดพัฒนาการถูกนำเสนอโดย Lerner (Lerner R. M และคนอื่น ๆ, 2000) เป็นแนวคิดในกลุ่มของทฤษฎีระบบเชิงพัฒนาการ (Developmental systems theory) มีฐานแนวคิดว่าพัฒนาการของมนุษย์นั้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในหลากหลายระดับ โดยมีความสัมพันธ์ในรูปแบบพลวัต และแบบระบบ ดังนั้นฐานแนวคิดนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดบริบทเชิงพัฒนาการ กล่าวคือ แนวคิดบริบทเชิงพัฒนาการนี้หลีกเลี่ยงการเพิกเฉยต่ออิทธิพลที่มีต่อตัวบุคคลที่ได้รับมาจากพันธุกรรม และมองว่าความยืดหยุ่น (Plasticity) ของพัฒนาการมนุษย์เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ถือเป็นศักยภาพของตัวบุคคลในการปรับเปลี่ยนตนเองอยู่ตลอดเวลา ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ศักยภาพดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ร่วมกัน ระหว่างตัวบุคคลกับสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านนิเวศวิทยา ชีววิทยา และจิตวิทยา (วัฒนธรรม ชุมชน ครอบครัว) รวมทั้งตัวประสบการณ์ของบุคคลนั้นด้วย โดยแนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการปรับตัว (Plasticity) เนื่องจากเป็นศักยภาพของมนุษย์ในการปรับสภาพของตนให้ก้าวไปสู่การพัฒนา

สำหรับการพัฒนาการบุคลิกภาพด้านบวกในตัวมนุษย์นั้น แนวคิดนี้อธิบายไว้ว่า การปรับตัวของแต่ละบุคคล (Plasticity) เป็นผลมาจากการแลกเปลี่ยนสองทิศทางระหว่างบริบทตัวบุคคลกับบริบทรอบตัวบุคคลที่มีลักษณะหลายระดับ เมื่อใดก็ตามที่การแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้น และเป็นการแลกเปลี่ยนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย และเมื่อร่วมกับการเกิดของการควบคุมเชิงพัฒนาการด้านการปรับตัว (Adaptive developmental regulation) จะส่งผลให้มีพัฒนาการที่ดีต่อทั้งตัวบุคคล และต่อบริบทสังคมรอบตัว เช่นเดียวกับในวัยรุ่นที่ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างรวดเร็ว การมี

ปฏิสัมพันธ์ของวัยรุ่นต่อสังคมรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน เพื่อนเพศตรงข้ามถือเป็นขั้นตอนในการพัฒนาทักษะการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับสังคม เพื่อค้นหาตนเอง ความต้องการ จุดยืน จุดมุ่งหมายในการดำรงอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายสู่การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนที่สมบูรณ์

ดังนั้นกรอบแนวคิดในเรื่องการร่วมกันของความยืดหยุ่นและ การควบคุมเชิงพัฒนาการชี้ให้เห็นว่าอย่างน้อยที่สุดบุคคลจะมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของตน และเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชีวิตของบุคคล ทำให้ความยืดหยุ่นในตัวบุคคลเป็นแนวคิดเชิงบวกในการส่งเสริมพัฒนาการที่ดีของมนุษย์ การมีความยืดหยุ่นในกระบวนการทางพัฒนาการนี้เป็นจุดเด่นของพัฒนาการของมนุษย์เพราะเมื่อใด ก็ตามที่ตัวบุคคลมีความยืดหยุ่นที่ส่งผลให้เกิดการรวมกับการควบคุมเชิงพัฒนาการด้านการปรับตัวแล้ว จะส่งผลให้เกิดการเชื่อมความสัมพันธ์กันระหว่างต้นทุนทางจิตวิทยาที่ตัวบุคคลมีและต้นทุนทางจิตวิทยาที่บริบทรอบตัวมีให้แก่ตัวบุคคล สิ่งเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนการเกิดพัฒนาการที่ดีของมนุษย์

3.2 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)

การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นนั้น ในมุมมองของจิตวิทยาพัฒนาการเป็นแนวคิดที่เกิดจากทฤษฎีระบบของพัฒนาการเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัว บุคคลกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม เป็นพัฒนาการการที่มีความยืดหยุ่นของพฤติกรรมตามศักยภาพพัฒนาการของแต่ละบุคคล ร่วมกับปัจจัยและสถานการณ์แวดล้อมที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์ด้วย สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมของ (ดูเจ็อน พันธุมนาวิน, 2015) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ใช้สร้างกรอบแนวคิด ในการวิจัยเอกลักษณ์แห่งตนกล่าวคือ มีการบูรณาการองค์ความรู้ด้านสาเหตุทางจิตใจ และสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัวบุคคลมา มีเป็นปัจจัยร่วมกัน จนไปถึงอิทธิพลที่ส่งผลร่วมกันระหว่างจิตใจของบุคคลกับ สถานการณ์ในปัจจุบันที่บุคคลต้องเผชิญ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคล ได้มากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเรียกว่า รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model)

เนื่องจากทฤษฎีนี้จะช่วยให้นักวิจัยมีมุมมองต่อการศึกษสาเหตุของพฤติกรรมในตัวบุคคล ทั้งสาเหตุทางด้านจิตใจ สาเหตุทางด้านสถานการณ์ และสาเหตุที่มีอิทธิพลร่วมระหว่างลักษณะของจิตใจ และสถานการณ์ของตัวบุคคล รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมจัดเป็นรูปแบบกรอบความคิดที่เปิดกว้างให้ผู้ที่มีความสนใจ และมีความเกี่ยวข้องในสาขาวิชาอื่น ๆ สามารถเข้ามา ร่วมกันเพื่อที่จะศึกษาพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างละเอียด และมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (ดูเจ็อน พันธุมนาวิน, 2015) กรอบแนวคิดของทฤษฎีนี้ คือบุคคลจะมีกลไกการปรับตัวกับ

สิ่งแวดล้อมและมีการพัฒนาตั้งแต่เกิดจนตาย โดยได้รับอิทธิพลจากการมีปฏิสัมพันธ์ของระบบภายใน ตัวของบุคคลคือ การรับรู้ (perceptual) ความคิด (cognitive) อารมณ์ (emotional) กายภาพ (physiological) โครงสร้างของสัตว์และพืช (morphological) ระบบประสาท (neurobiological) โดย บุคคลมีการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ตีความและแสดงพฤติกรรมเพื่อปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่รอบตัว นั้น นอกจากนี้ กล่าวถึงภายในระบบบุคคลกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวคือบุคคลทำหน้าที่และพัฒนาด้าน ชีวภาพ กายภาพ พฤติกรรม จากกลไกหลายอย่างและกระบวนการปรับตัว แต่ละกระบวนการ ก่อให้เกิดผลต่อบุคคลคือ การรับรู้ (perceptions) การวางแผน (plans) ค่านิยม (values) เป้าหมาย (goals) แรงจูงใจ (motives) อย่างเช่น พัฒนาการของวัยรุ่นไม่ได้ความหมายทางด้านร่างกาย เพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงคุณลักษณะทางจิตวิทยา ประสบการณ์และเพื่อน ส่งผลต่อบทบาทในสังคม และความรับผิดชอบในสังคมและวัฒนธรรม (Magnusson, 1999)

3.3 ทฤษฎีนิเวศวิทยาของพัฒนาการมนุษย์ (Theories of Ecology of Human Development)

การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ในวัยรุ่น ซึ่งใช้แนวคิดที่เกิดจากทฤษฎีระบบของพัฒนาการเน้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล กับการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมตั้งแต่ระดับเล็กสุดภายใน ร่างกายจนไปถึงระดับกว้างที่สุดของสังคม โดยความสัมพันธ์ของทุกระดับล้วนมีผลกระทบบซึ่งกัน และกัน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีนิเวศวิทยาของพัฒนาการมนุษย์ (Theory of Ecology of Human Development) ของ Bronfenbrenner มีลักษณะสำคัญ คือ การสร้างจิตวิทยาเชิงนิเวศที่เที่ยงตรงในการอธิบายพัฒนาการของบุคคล โดยเป็นการวิเคราะห์บริบทต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในตัวมนุษย์ ซึ่งพัฒนาการตามขั้นพัฒนาการนั้นเกิดได้จากการรับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมรอบตัวที่บุคคลอยู่อาศัยที่มีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น และเป็นแรงเสริมให้วัยรุ่นมีการเจริญเติบโตเป็นไปตามขั้นพัฒนาการ (Erikson & Richard, 1967) โดยทฤษฎีนี้จะอธิบายถึงระบบสำคัญทั้ง 5 ระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับบุคคล (Social agent) ในระบบเดียวกันไปจนถึงการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่ไกลตัวออกไป (Bronfenbrenner & Morris, 1998 อ้างถึงใน สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2552) มี รายละเอียดดังนี้

1. ระบบจุลภาค (Microsystem) คือ บริบทสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบที่ใกล้ชิดตัววัยรุ่นมากที่สุด ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน ในระบบจุลภาคนั้นปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างวัยรุ่นกับบุคคลที่อยู่ในระบบ ซึ่งวัยรุ่นไม่ได้อยู่ในฐานะผู้ถูกกระทำ แต่วัยรุ่นนั้นถือเป็น

บุคคลหนึ่งในระบบนั้น ๆ โดยวัยรุ่นนั้นถือว่าสามารถระดับประคองให้ตนเองบรรลุขั้นพัฒนาการต่าง ๆ เพราะฉะนั้นผลที่เกิดขึ้นในลักษณะทั้ง 2 ทางของความสัมพันธ์ในระดับนี้ คือ ทั้งจากตัวของวัยรุ่นไปยังบริบทแวดล้อม และจากบริบทแวดล้อมกลับมายังตัวของวัยรุ่นเอง

2. ระบบกลาง (Mesosystem) คือ ความสัมพันธ์ของบุคคลจากระบบจุลภาค 2 ระบบขึ้นไป เช่น ความสัมพันธ์ของตัวบุคคลต่อครอบครัวไปสู่กลุ่มเพื่อน โดยวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่เอาใจใส่ มักจะเป็นเพื่อนที่จริงใจ และเข้าอกเข้าใจเพื่อนที่โรงเรียน ในทางตรงกันข้ามวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีความขัดแย้งในครอบครัวก็มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนที่โรงเรียน เป็นต้น

3. ระบบภายนอก (Ecosystem) เป็นระบบความสัมพันธ์ของบริบทแวดล้อมที่ประกอบด้วยสถาบันต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นทั้งอย่างตั้งใจ และไม่ตั้งใจ ซึ่งวัยรุ่น ไม่ได้เป็นผู้กระทำโดยตรง โครงสร้างในระบบนี้จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของวัยรุ่น โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับโครงสร้างบางประการในระบบจุลภาค (Microsystem) เป็นบริบทแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของวัยรุ่น เช่น ประสบการณ์ทำงานนอกบ้านของผู้หญิงจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ กับคู่วิตและการเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนอกครอบครัวหรือเป็นสถานการณ์ที่วัยรุ่นไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น สถานการณ์นั้นจึงไม่ได้มีอิทธิพล ต่อพัฒนาการการเจริญโตของวัยรุ่นโดยตรง แต่เป็นผลกระทบที่ผ่านทางบุคคลในระบบจุลภาคจากนั้นจึงส่งผลมายังตัววัยรุ่น

4. ระบบมหภาค (Macrosystem) คือ การรวมระหว่างวัฒนธรรมใหญ่ และวัฒนธรรมย่อยในบริบทสังคมที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ให้กลายเป็นระบบใหญ่ ถือว่าเป็นระบบที่ใหญ่ที่สุดของสังคม โดยวัฒนธรรมนั้นถือเป็นแนวทางปฏิบัติ และแนวทางในการชีวิตในระบบนั้น ๆ ซึ่งเป็นที่เข้าใจ และยอมรับกันในสังคม โดยการส่งต่อวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่นในระบบนั้น ๆ เช่น ทักษะเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานของมนุษย์ในแต่ละวัยที่ควรรู้ เช่น การให้ความรู้กับเด็กผ่านการมอบหมายงานต่าง ๆ เพื่อให้เด็กมีความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง และสังคมเมื่อวัยรุ่นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งวัฒนธรรมนั้นมีพัฒนาการไปตามช่วงเวลา หรือ เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นในสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภัยธรรมชาติ หรือภาวะสงคราม เป็นต้น แต่จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นก็ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า ในสังคมเดียวกันนั้นเกิดพฤติกรรมที่เหมือน ๆ กันทั้งหมดของคนในสังคมนั้น เนื่องจากแต่ละบุคคลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบของพฤติกรรม ความเชื่อ และสิ่งที่ตกทอดกันจากรุ่นสู่รุ่นที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นความแตกต่างในแต่ละบุคคลที่ผ่านประสบการณ์ที่แตกต่างกันมาในช่วงชีวิตจะส่งผลให้พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์เดียวกันมีความแตกต่างกันด้วย

5. ระบบเวลา (Chronosystem) เป็นรูปแบบของเหตุการณ์แวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตของบุคคล รวมทั้งสภาพสังคมและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของบุคคลนั้น เช่น การแยกทางระหว่างผู้ปกครองจะส่งผลในทางลบต่อเด็ก ซึ่งเป็นอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อเด็กในระยะ 1 ปีแรก โดยจะส่งผลต่อเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสำคัญของกรอบแนวคิด Bronfenbrenner เป็นการเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับระบบต่าง ๆ ของบริบทสิ่งแวดล้อม โดยระบบต่าง ๆ นั้นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้บุคคลแสดงพฤติกรรม และตัวบุคคลก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมในบุคคลที่อยู่ภายในระบบนั้น ๆ โดยความสัมพันธ์นี้ส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของแต่ละบุคคลล้วนมีความแตกต่างกันแม้จะอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน เนื่องจากมีองค์ประกอบของบริบทรอบข้างที่มีความแตกต่างกัน

3.4 โมเดลของกรีนเบอร์เกอร์ (Greenberger's mode)

กรีนเบอร์เกอร์ (Greenberger, 1984) ได้เสนอโมเดลพัฒนาการด้านจิตสังคม โดยมีพื้นฐานมาจากการมีวุฒิภาวะด้านจิตสังคม (Psychosocial maturity) ว่าการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถของบุคคล ที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนด้วยการแยกตัวหรือด้วยความเป็นอิสระนั้น เป็น หัวใจสำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทางจิตวิทยา โมเดลดังกล่าวพยายามที่จะผสมผสานเป้าหมาย ของการขัดเกลาทางสังคมเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาการส่วนบุคคล โมเดลพัฒนาการด้านจิตสังคม ตั้งข้อสันนิษฐานว่า วุฒิภาวะด้านจิตสังคมสะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบทางสังคม (social responsibility) เป็นความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคม และความเป็นตัวของตัวเอง (autonomy) คือความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความสามารถในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล โดยกรีนเบอร์เกอร์ชี้ให้เห็นว่า การบรรลุความสำเร็จด้านพัฒนาการมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีเอกภาพประกอบไปด้วย 3 ลักษณะขั้นพื้นฐาน คือ

1. การพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) หมายถึง การไม่ยอมพึ่งพาบุคคลอื่นมากเกินไป เป็นความหมายเชิงอัตนัยในการควบคุมชีวิตของตนเองและสามารถริเริ่มประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ จำเป็นได้ด้วยตนเอง

2. การมุ่งเน้นการปฏิบัติหน้าที่ด้านบวก (Positive work orientation) หมายถึง การสร้าง ทักษะที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติงานโดยทั่วไป การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสามารถที่มีมาตรฐานเป็นของตนเองและความสามารถสร้างความสุขในการปฏิบัติหน้าที่

3. เอกลักษณ์แห่งตน (Identity) หมายถึง สิ่งที่คุณคนมีมุมมองที่ชัดเจนว่าตนเองคือใคร เป้าหมายของตนเองคืออะไรคือค่านิยมที่ตนเองยึดถือเป็นบุคคลที่นับถือตนเองในระดับสูง และสามารถปฏิบัติหน้าได้ดีด้วยความสามารถของตนเอง

ดังนั้นโมเดลของกรีนเบอร์เกอร์ (Greenberger, 1984) กล่าวได้ว่าวุฒิภาวะทางจิตสังคมของวัยรุ่นมีพัฒนาการด้านการเป็นตัวของตัวเองและการมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อแสวงหาความมีบทบาทของตนเองในสังคม เพื่อความรู้สึกว่าคุณค่า และเป็นที่ยอมรับจากสังคม

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในวัยรุ่นไทย ที่มีคุณภาพ สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเพื่อให้แบบวัดได้มาตรฐาน ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

4.1 อำนาจจำแนก (Discrimination)

อำนาจจำแนก หมายถึง ความสามารถในการแยกลักษณะคน 2 กลุ่มได้ (ล้วน สายยศ, 2541) วิธีการวัดค่าอำนาจจำแนกมีหลากหลายวิธีการ ขึ้นอยู่กับลักษณะของคะแนนจากเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ โดยการวัดค่าอำนาจจำแนกนั้นนิยมใช้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้วัดด้านความรู้สึก โดยมีดังต่อไปนี้

1. ดัชนีพอยท์ไบซีเรียล (Point-Biserial Index) เป็นดัชนีในรูปแบบของลักษณะสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวหรือคะแนน 2 กลุ่ม โดยมีข้อตกลงว่า คะแนนกลุ่มหนึ่งเป็นแบบค่าต่อเนื่อง และอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นแบบไม่ต่อเนื่อง มี 2 กลุ่ม เช่น ในกลุ่มที่ทดสอบเด็กมีโอกาสได้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 10 แบบนี้ถือว่า คะแนนมีค่าต่อเนื่อง แต่ถ้ากลุ่มทดสอบแบบทดสอบสามารถตอบได้แค่ ใช่ ไม่ใช่ หรือ ถูก ผิด ดังนั้นเมื่อตอบ ใช่ ให้ 1 คะแนน ตอบไม่ใช่ให้ 0 คะแนน แบบนี้เรียกว่า คะแนนมีค่าไม่ต่อเนื่อง หากจำเป็นต้องหาค่าสหสัมพันธ์ของแต่ละคนจากข้อคำตอบทั้งหมดสามารถหาค่าสหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล

2. ดัชนีสหสัมพันธ์เพียร์สัน ดัชนีแบบนี้มีข้อตกลงว่า กรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงคะแนน เช่น 1 2 3 4 5 โดยสามารถให้คะแนนที่มากกว่านี้ก็ได้ขึ้นอยู่กับประเภทของเครื่องมือ โดยคำตอบที่มีลักษณะการเห็นด้วย หรือตรงกับคุณลักษณะของตนเองจะเป็นลักษณะของด้านที่ให้คะแนนมาก หรือมี คุณลักษณะนั้นน้อยอยู่มาก เมื่อผู้ตอบตอบก็จะมีคะแนนมาก ทำให้คะแนนรวมมีมากด้วย เมื่อผู้ตอบมีลักษณะนั้นอยู่น้อย ผลคะแนนก็จะน้อยหากลักษณะคะแนนของ 2 อย่างขึ้นลงตามกันแสดงว่าข้อนั้นสามารถจำแนกได้

3. อำนาจจำแนกจากการทดสอบค่าที (T-test Index) ในการวิจรณานำดัชนีนี้มาใช้ต่อเมื่อกรณีต้องสร้างมาตรวัดเจตคติที่ในข้อนั้นมีคะแนนความรู้สึกในแต่ละข้อมีมากกว่า 1 คะแนน หลักการคือพยายามหาค่าความแตกต่างของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำว่าเป็นไปตามสภาพจริงหรือไม่ ดังนั้นหาก คะแนนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีคะแนนแตกต่างกันแสดงว่าจำแนกได้

4. การหาอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับ การหาอำนาจจำแนกในแต่ละข้อแสดงเพื่อให้เราสามารถ ปรับปรุงแก้ไขเป็นรายข้อ ทำให้แบบสอบมีคุณภาพ หากมีความจำเป็นต้องใช้แบบสอบอย่างเร่งด่วน โดยสามารถหาค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสันในวัยรุ่นไทยเป็นลักษณะของบุคลิกภาพภายใน ใช้การวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ที่ให้คะแนนจาก 1 ไป 5 จึงเหมาะกับดัชนีสหสัมพันธ์เพียร์สัน ดัชนีแบบนี้ใช้ในกรณีตัวเลือกเป็นคะแนนแบบช่วงคะแนน

4.2 ความเที่ยง (Reliability)

ความเที่ยง หมายถึง ความสม่ำเสมอ หรือความคงที่ของค่าที่วัดได้โดยใช้เครื่องมือเดิม ในการวัดกลุ่มตัวอย่างเดิม ในสภาพแวดล้อมเดิม (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542: 310) ประเภทของความเที่ยง (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภูร, 2555)

1. วิเคราะห์ความสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) คือความสอดคล้อง ของข้อวัดในแบบสอบถามหากคำถามในแต่ละข้อวัดคุณลักษณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนก็ จะตอบคำถามไปในทางเดียวกันทำให้เครื่องมือมีความสอดคล้องภายใน และ มีผลทำให้เครื่องมือมีค่าความเที่ยงสูง

2. วิธีการสอบซ้ำ (Test-retest reliability) คือ ความคงที่ของค่าที่วัดได้ เมื่อนำเครื่องมือเดิมไป วัดซ้ำในช่วงเวลาที่ต่างกัน ซึ่งวัดกับกลุ่มตัวอย่างเดิม วิธีวัดซ้ำเป็นการตรวจสอบความคงที่ในการวัด

3. การสังเกต (Reliability) คือความสม่ำเสมอหรือความคงที่ของค่าการสังเกตซึ่งสังเกตโดยผู้ สังเกตกลุ่มเดิม สังเกตสิ่งเดิม และใช้เครื่องมือเดิม

4. เครื่องมือคู่ขนาน (Parallel-forms reliability) คือความเท่าเทียมกันของค่าที่วัดได้จาก เครื่องมือ 2 ฉบับที่คู่ขนานกันซึ่งวัดตัวแปรเดียวกันหรือวัดคุณลักษณะเดียวกัน

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อค่าความเที่ยง (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ, 2542: 315)

1. ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนของประชากรจริง ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างมีผลต่อค่าความเที่ยง โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องมีจำนวนมากพอ หากกลุ่มตัวอย่างน้อย การกระจายของข้อมูลก็จะน้อยตามไปด้วย

2. ความเป็นเอกพันธ์ของข้อสอบ การสร้างเครื่องมือวัดต้องมีเป้าหรือวัตถุประสงค์ที่เป็นอันเดียวกัน หากเครื่องมือวัดในสิ่งที่แตกต่างกันออกไป ก็ทำให้ข้อคำถามนั้น ไม่ดีส่งผลให้ค่าความเที่ยง ลดลง

3. จำนวนข้อสอบ หากต้องการทำให้ค่าความเที่ยงสูงขึ้นต้องสร้างข้อสอบมากขึ้น

4. ความตรง (Validity)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2548) อธิบายไว้ว่าความตรงเป็นคุณสมบัติหลักของเครื่องมือวัดผล ส่งผลต่อคุณภาพด้านความถูกต้องของผลที่ได้จากการวัด ทำให้สามารถนำคะแนนที่ได้ไปแปลความหมายถึงสิ่งที่มุ่งวัดได้อย่างเหมาะสม โดยนักวิชาการทางด้านวัดผล และประเมินผลได้จำแนกประเภทความตรงไว้ 3 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 จำแนกความตรงเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) คือ การวัดได้ครอบคลุมเนื้อหา หรือสาระสำคัญในสิ่งที่ต้องการวัด และศึกษา

2. ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) คือ ความสามารถของเครื่องมือที่จะวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามโครงสร้างของทฤษฎี

3. ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion – Related Validity) เป็นความสามารถของเครื่องมือวัดได้ตรงกับเกณฑ์ภายนอก ซึ่งอาจเป็นเกณฑ์ในปัจจุบันหรือเกณฑ์ในอนาคต ความตรง ตามเกณฑ์สัมพันธ์ แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือความตรงตามสภาพและ ความตรงตามพยากรณ์

3.1 ความตรงตามสภาพ หรือความตรงร่วมสมัย (Concurrent Validity) คือ ความสามารถของเครื่องมือที่สามารถวัดผลได้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของบุคคลในปัจจุบัน

3.2 ความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity) หมายถึงความสามารถของ เครื่องมือที่สามารถทำนายบุคลิกภาพ หรือคุณลักษณะของบุคคลในอนาคต

กลุ่มที่ 2 จำแนกความตรงเป็น 4 ประเภท คือความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงตามสภาพ(Concurrent Validity) และ ความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity)

กลุ่ม 3 จำแนกความตรงเป็น 6 ประเภท คือ ความตรงเฉพาะหน้า (Face Validity) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงตามหลักสูตร (Curriculum Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) และ ความตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive Validity)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน ในวัยรุ่นไทย โดยการหาคุณภาพของแบบวัด จากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง การวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาหรือสาระสำคัญในสิ่งที่ต้องการ ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (Content Validity Congruence Index: IOC) นอกจากนั้นอาจให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบข้อคำถามแต่ละข้อในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ การพิจารณาการใช้ได้ของคำถาม

2. ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง การวัดได้ตรงตามโครงสร้างทฤษฎี (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2555) ความตรงตามโครงสร้าง เป็นการมองข้อคำถามของเครื่องมือวัดโครงสร้างหรือแนวคิดทฤษฎี จากผลการตอบคำถามของเครื่องมือว่าเป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบ ซึ่งการวิธีตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของเครื่องมือ ได้แก่ เทคนิคเปรียบเทียบกลุ่มที่รู้ ชัดแล้ว (Known-groups technique) การวิเคราะห์แบบหลายคุณลักษณะหลายวิธี (Multifruit - multimethod analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) (ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ, 2542: 320)

วาสนา ประवालพฤษ (2540) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการทางสถิติที่มีจุดมุ่งหมายในการนำตัวแปรหลาย ๆ มานำเสนอในรูปของตัวแปรสมมุติโดยกำหนดตัวแปรเหล่านั้นให้เป็นองค์ประกอบร่วม (Common Factor) ที่มีจำนวนน้อยลง โดยมีแนวคิดสำคัญที่ว่าตัวแปร หรือข้อมูลเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน สามารถสังเกตได้จากการจับกลุ่มของตัวแปรหรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งการจับกลุ่มของตัวแปรเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปรทำให้ทราบโครงสร้างและแบบแผนของข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) เนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบมีความเหมาะสมกับการวิจัยที่วัดตัวแปรที่มีโครงสร้างทฤษฎีมีองค์ประกอบหลายมิติ การที่จะ

พัฒนาเครื่องมือให้มีความตรงตาม โครงสร้างจำเป็นต้องอาศัยวิธีการทางสถิติที่สามารถรวมกลุ่ม คำถามที่วัดมิติเดียวกัน อีกทั้งรวมกลุ่มคำถามที่วัดมิติต่างกันได้อีกด้วย

5. การวิเคราะห์องค์ประกอบ

การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นครั้งนี้ มีแนวทางพัฒนาโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ความหมาย และประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ในภาษาไทยมีการเรียกที่แตกต่างกัน 2 แบบ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์ตัวประกอบ ในงานวิจัยนี้เลือกใช้คำว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื่องจากเป็นคำที่ได้รับความนิยมมากกว่าโดยมีผู้ให้ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2532) ให้ความหมายว่า ลักษณะการวิเคราะห์องค์ประกอบ วิเคราะห์ได้ 2 ลักษณะ คือ 1) เพื่อบรรยายค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อให้ได้สิ่งที่ย่อย อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ โดยเรียกรูปแบบนี้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) 2) เพื่อพิสูจน์ สนับสนุน และตรวจสอบสมมติฐานข้อค้นพบของผู้อื่น โดยเรียกรูปแบบนี้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmation Factor Analysis : CFA) ดังนั้นวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบจึงเป็นสถิติการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปร เพื่อลดจำนวนหรือรวมกลุ่มตัวแปรที่สังเกตได้ มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเข้าเป็น องค์ประกอบเดียวกัน และกำหนดชื่อแทนองค์ประกอบนั้น เพื่อให้สามารถอธิบายคุณลักษณะของ องค์ประกอบ หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษาได้จากกลุ่มตัวแปรที่สังเกตได้ รวมทั้งทราบแบบแผน (Pattern) และโครงสร้าง (Structure) ความสัมพันธ์ของข้อมูลสำหรับสร้างทฤษฎี และตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วาสนา ประवालพฤษ์ (2540) ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบมี หลักการสำคัญว่าตัวแปรหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเนื่องจากตัวแปรเหล่านั้น ๆ มี องค์ประกอบร่วมกัน (Common factor) โดยพิจารณาการจัดกลุ่มของตัวแปร หรือ ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยสมมุติว่า มีตัวแปรอยู่ 20 ตัว และตัวแปรเหล่านั้นมีต่างสัมพันธ์กัน โดยแบ่งตัวแปรออกเป็น 4 กลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มประกอบไปด้วยตัวแปรหลายตัวที่มีความสัมพันธ์กันสูง โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหล่านี้เกิดจากการที่ตัวแปรมีองค์ประกอบ ร่วมกัน และใช้องค์ประกอบร่วมกันแทนตัวแปรกลุ่มนั้น ๆ ได้ วิธีการลดจำนวนข้อมูลให้น้อยลง โดยการจัดกลุ่มตัวแปรโดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกิดขึ้น ทำให้ทราบถึงแบบแผน

และโครงสร้างของข้อมูล องค์ประกอบของตัวแปร และสามารถหาน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวได้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบนี้ สามารถอธิบายถึงความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปร โดยองค์ประกอบจะแสดงถึงขนาด (Magnitude) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2549) อธิบายถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบว่า เป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้ นักวิจัยได้ใช้แสวงหาความรู้ และศึกษาวิจัย เช่น นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ในการพัฒนาทฤษฎี นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ในการทดสอบความสอดคล้อง หรือยืนยันทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิควิธีการทางสถิติที่รวบรวมกลุ่มตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน โดยที่ตัวแปรในองค์ประกอบหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน จะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน จะมีความสัมพันธ์กันต่ำ หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย การวิเคราะห์องค์ประกอบสามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาโครงสร้างทฤษฎีใหม่ หรือการทดสอบความสอดคล้องเพื่อยืนยันทฤษฎีเดิมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้แบ่งการ วิเคราะห์องค์ประกอบออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) และ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ในงานวิจัยนี้ใช้เพียงรูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบประเมิน

5.2 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อระบุหาจำนวนองค์ประกอบที่อยู่ภายใต้ชุดของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันได้ว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กัน และกำหนดให้องค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันหรือไม่สัมพันธ์กัน โดยกระบวนการ สามารถใช้ประเมินความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัด (อรพินทร์ ชูชม, 2543)

สุภมาศ อังศุโชติ (2552) อธิบายว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ และระบุองค์ประกอบร่วมที่ สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์คือการจับกลุ่มของตัวแปรเพื่อลดจำนวนของตัวแปรที่สามารถสังเกตได้ โดยนำกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมาสร้างเป็นตัวแปรใหม่ในรูปแบบขององค์ประกอบร่วม

สุวิมล ทิรภานันท์ (2555) อธิบายว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จะใช้เมื่อผู้วิจัยต้องการศึกษากลุ่มตัวแปร โดยยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสนับสนุน หรือทฤษฎีเรื่องนั้นมาก่อน

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เป็นการระบุหาจำนวนองค์ประกอบที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่เกิดจากการนำตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed variable) หลายตัวที่มีความสัมพันธ์กันมารวมกลุ่ม ทำให้เกิดองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรนั้นได้

5.2.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพิจารณาปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัย 2) การออกแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบ 3) การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น 4) การสกัดองค์ประกอบ 5) การหมุนแกนองค์ประกอบ 6) การตรวจสอบความถูกต้อง

1. การพิจารณาปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 พิจารณาจุดมุ่งหมายของงานวิจัยว่าเป็นงานวิจัยเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) หรือเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) หากเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจก็ดำเนินการในลำดับต่อไป

1.2 พิจารณาจุดประสงค์ของการวิจัยว่า เพื่อจัดกลุ่มของตัวแปร (Data summarization) เพื่อลดจำนวนตัวแปร (Data reduction) หรือเพื่อยืนยันความตรงเชิงโครงสร้างในการพัฒนาเครื่องมือวัดตัวแปรคุณลักษณะแฝง

1.3 พิจารณาการเลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้มาจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคุณภาพและความหมายขององค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์จะเป็นผลมาจากประสิทธิภาพในการเลือกตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์

2. การออกแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นการพิจารณาว่าต้องจัดกลุ่มคนหรือต้องการจัดกลุ่มตัวแปร หากเป็นการจัดกลุ่มคนให้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เรียกว่า Q-type Factor analysis ส่วนการจัดกลุ่มตัวแปรจะใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เรียกว่า R-type Factor analysis และต้องพิจารณาการออกแบบการวิจัย (Research design) ในเรื่องตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์หากอยู่ในมาตร (metric) การวัดแบบคะแนนเป็นตัวแปรที่มีลักษณะเป็นอันตรภาคชั้น สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้ แต่ถ้าเป็นตัวแปรที่อยู่ในมาตร (nonmetric) การวัดนามบัญญัติ หรือตัวแปรที่ไม่เป็นคะแนน สามารถคำนวณได้โดยจะต้องทำให้ตัวแปรมีลักษณะที่มีค่าเป็น 0 และ 1 (Dummy variable) และพิจารณาในอีกเรื่องหนึ่งคือ การวัดตัวแปร หรือการสร้างเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลจากตัวแปรที่กำหนด และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อ

หลีกเลี่ยงความคลาดเคลื่อน อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ควรมีมากกว่าจำนวนตัวแปรทั้งหมด 20 เท่า

3. การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) โดยข้อตกลงเบื้องต้นมีส่วนประกอบของข้อมูลที่มีลักษณะ “Normality linearity homoscedasticity” หรือ “Homogeneity of sample” และการตรวจสอบ “Linearity” เมื่อข้อมูลอยู่ในมาตรอัตราภาค หรืออัตราส่วนสามารถพิจารณาได้จากกราฟที่เรียกว่า แผนภาพ

ในด้านของข้อมูลในมาตรนามบัญญัติหรือข้อมูลที่มีค่าเป็น 0 และ 1 มีวิธีการตรวจสอบ “linearity” ด้วยแผนภูมิการกระจายนั้นไม่สามารถใช้กับข้อมูลในมาตรนี้ได้ จึงควรตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation matrix)

การตรวจสอบการแจกแจงปกติ (Normality) และความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity) อาจตรวจสอบด้วย graph โดยการนำ “Histogram” หรือตรวจสอบโดยใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov-Smirnov Test

การตรวจสอบ “outliers” ตรวจสอบด้วยการพิจารณาค่า “Standard deviation” และค่าเฉลี่ยการเปรียบเทียบกับค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) การพิจารณาค่าความเบ้ (Skewness) หรือ ค่าความโด่ง (Kurtosis) การพิจารณาที่ค่าสูงหรือต่ำผิดปกติ หรือการ พิจารณาจากแผนภูมิกระจาย

การตรวจสอบลักษณะภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) คือ การที่ชุดของตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูง ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบต้องทำให้มีความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เกิดขึ้น โดยพิจารณาได้จากค่า correlation ของตัวแปรในเบื้องต้นจากเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ควรมีค่าไม่เท่ากับ 0 แต่อย่างไรก็ตามควรตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ด้วย

การทดสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์เพื่อดูความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของตัวแปรทั้งหมดว่าเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบหรือไม่ โดยมี 2 วิธี ได้แก่ วิธีที่หนึ่ง “Bartlett's test of sphericity” เป็นการตรวจสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของประชากรว่าเป็น เมทริกซ์เอกลักษณะหรือไม่ โดยค่าสถิติที่ได้ควรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เมทริกซ์ สหสัมพันธ์ที่ได้ไม่มีความเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันและกันของตัวแปร ทั้งหมดเพียงพอที่จะใช้ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบได้ และวิธีที่สอง Measure of Sampling Adequacy (MSA) เป็นการทดสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบเช่นเดียวกัน โดยค่า MSA จะอยู่ระหว่าง 0 - 1 มีการทดสอบ 2 แบบ คือ 1) การ

พิจารณา ตัวแปรทั้งหมดในคราวเดียวกัน เป็นการดูค่า MSA ในภาพรวม โดยค่า MSA จากการวิเคราะห์ที่ไม่ควรต่ำกว่า 0.5 จึงจะแสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมากพอที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ แต่ถ้า MSA น้อยกว่า 0.5 แสดงว่าชุดตัวแปรมีความสัมพันธ์กันน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์ และ 2) การพิจารณาความแปรปรวนของตัวแปรแต่ละตัวเพื่อวิเคราะห์ค่า MSA ของตัวแปร จาก Anti-image correlation matrix โดยอ่านค่าในแนวทแยงของเมทริกซ์ เป็นค่า Community ซึ่งแต่ละตัวไม่ควรต่ำกว่า 0.5 เพื่อใช้ในการคัดเลือกตัวแปรที่เข้าสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. การสกัดองค์ประกอบ (Factor extraction)

ขั้นตอนนี้จะนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยเริ่มจากการสกัดองค์ประกอบซึ่งเป็นการดึงความแปรปรวนที่ชุดตัวแปรมีส่วนร่วม โดยชุดตัวแปรที่มีการรวมกลุ่มกันในเชิงเส้นตรง (Linear combination) แบ่งได้ 2 แบบคือ

4.1 Common factor analysis โดยวิเคราะห์องค์ประกอบในลักษณะนี้จะแบ่งความแปรปรวนในแต่ละองค์ประกอบออกเป็น 3 ส่วน คือ ความแปรปรวนร่วมกับตัวแปรอื่นในองค์ประกอบเดียวกัน ความแปรปรวนเฉพาะของแต่ละตัวแปร และความแปรปรวนของตัวแปรที่เกิดจากความคลาดเคลื่อน ในการเก็บข้อมูล และการวัดตัวแปร

4.2 Component factor analysis เป็นการวิเคราะห์ที่แต่ละตัวแปรใช้ความแปรปรวนทั้งหมด (total variance) การสกัดองค์ประกอบในงานวิจัยนี้จะใช้ความแปรปรวนทั้งหมดในแต่ละตัวแปรโดยไม่แยกความแปรปรวนออกเป็น 3 ส่วน ทำให้ค่าในแนวทแยงของ Correlation matrix ที่ใช้ในการวิเคราะห์จะมีค่าเป็น 1

การพิจารณาความแปรปรวนจากองค์ประกอบที่สกัดได้ จะต้องเริ่มต้นพิจารณาจากการรวมตัวในเชิงเส้นตรงของตัวแปรเป็นองค์ประกอบจากสมการต่อไปนี้

$$F_i = a_1x_1 + a_2x_2 + a_3x_3 \dots + a_nx_n$$

เมื่อ F_i = องค์ประกอบที่ 1

a_1 = น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัว

x_1 = ตัวแปร 1

น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) เป็นสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบนั้น ๆ ผลจากการสกัดองค์ประกอบจะได้น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทุก ๆ องค์ประกอบ

ค่าคอมมูนาลิตี (Communality : h^2) หมายถึง ค่าความแปรปรวนขององค์ประกอบทั้งหมดที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรหนึ่งตัว คำนวณได้จากการบวกค่ากำลังสองของน้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปรตัวหนึ่ง ในทุกองค์ประกอบที่สกัดได้ ไม่ว่าองค์ประกอบนั้นจะมีค่าไอเกนเท่ากับเท่าไรก็ตาม โดยค่าคอมมูนาลิตีจะเป็นค่าความแปรปรวนของตัวแปรตัวหนึ่งในทุกองค์ประกอบ ในส่วนของค่า h^2 ของตัวแปรไม่ควรต่ำกว่า 0.5 จึงจะเป็นตัวแปรที่เหมาะสมในการ วิเคราะห์องค์ประกอบ และค่า h^2 เป็นค่าที่อยู่ในแนวทแยงของ Anti-image matrix คือค่า MSA ที่ใช้ ในการพิจารณาความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

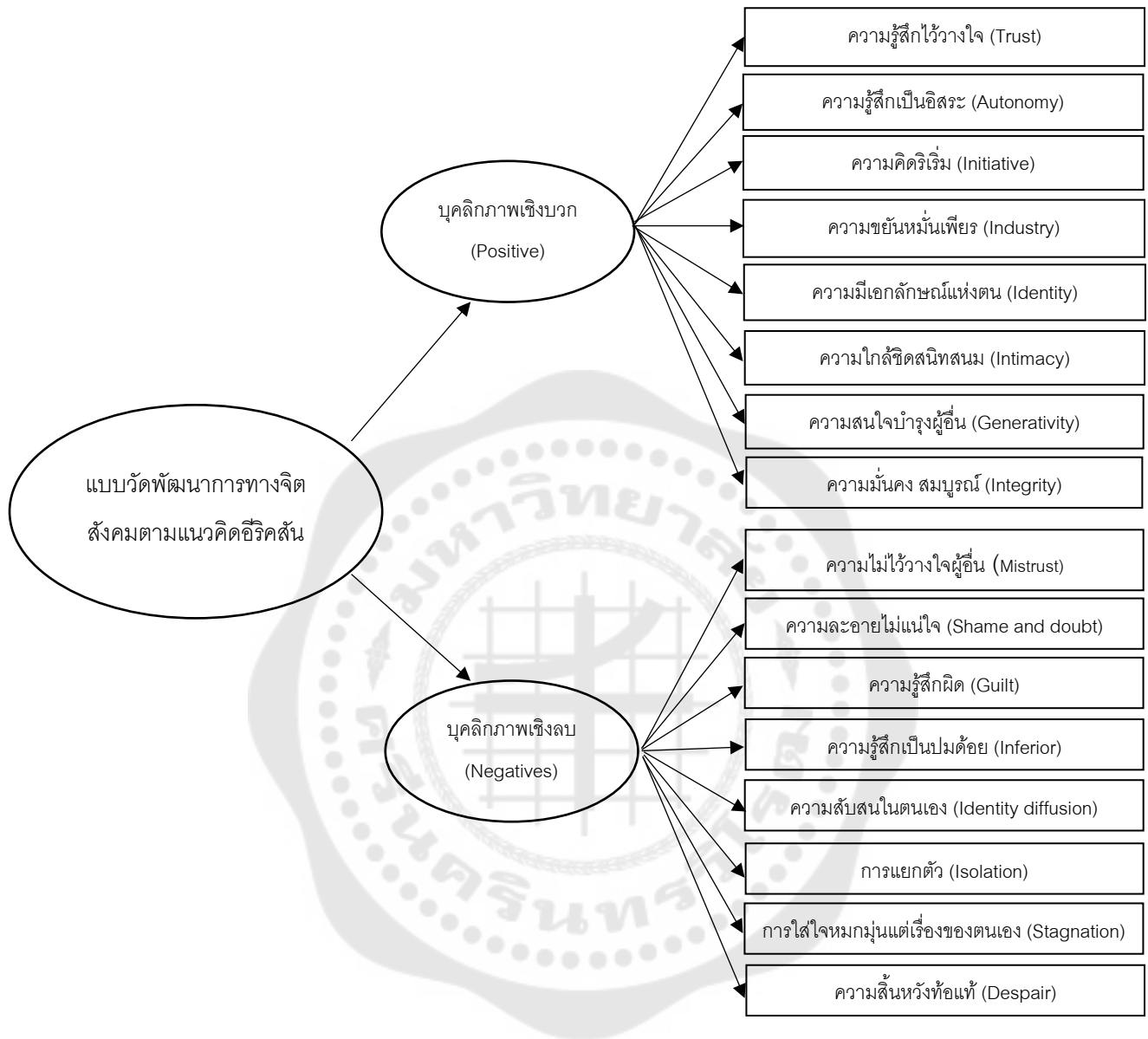
ค่าไอเกน (Eigen value : λ_i) หมายถึง ค่าของความแปรปรวนในองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรทุกตัวในองค์ประกอบนั้น โดยคำนวณได้จากผลบวกกำลังสองของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรทุกตัวในองค์ประกอบนั้น

ร้อยละความแปรปรวนที่อธิบายได้ (Percent of trace) เป็นความแปรปรวนทั้งหมดสามารถอธิบายได้จากองค์ประกอบที่สกัดได้ว่ามีจำนวนเท่าไร ซึ่งองค์ประกอบเหล่านั้นจะอธิบายประเด็นที่ศึกษา ได้มากน้อยเพียงใดเกณฑ์ในการระบุจำนวนองค์ประกอบ เมื่อสกัดองค์ประกอบได้แล้ว ยังไม่สามารถสรุปคำตอบได้จนกว่าจะมีการพิจารณาว่าจำนวนองค์ประกอบควรเป็นเท่าใด จึงได้นำวิธีการพิจารณาของ สุวิมล ตีรกันันท์ (2555) มาประกอบการพิจารณา ซึ่งมี 3 วิธีคือ 1) Latent root criterion เป็นเกณฑ์ที่ใช้ได้ทั้ง Common factor analysis และ Component factor analysis พิจารณาจาก Eigen value โดยองค์ประกอบใดมีค่า λ_i มากกว่า หรือ เท่ากับ 1 จะนับเป็น 1 องค์ประกอบ ตามเกณฑ์ของ Kaiser (1960) วิธีนี้ใช้ได้ดีเมื่อมีตัวแปร 20 - 50 ตัวแปร ถ้ามีน้อยกว่า 20 ตัวแปรจะได้องค์ประกอบที่มีน้อยเกินไป ถ้ามากกว่า 50 ตัวแปรจะได้องค์ประกอบมากเกินไป 2) Percentage of variance criterion วิธีนี้นับจำนวนองค์ประกอบจากร้อยละของความแปรปรวนสะสม การวิเคราะห์ในสาขาวิทยาศาสตร์จะหยุดสกัดองค์ประกอบเมื่อร้อยละ ความแปรปรวนสะสมไม่ต่ำกว่า 95% ส่วนในสาขาสังคมศาสตร์จะหยุดสกัดองค์ประกอบเมื่อร้อยละ ความแปรปรวนสะสมไม่ต่ำกว่า 60% โดยการระบุจำนวนองค์ประกอบนอกจากจะต้องพิจารณาจาก ค่า λ_i ที่มากกว่า 1 แล้วยังควรพิจารณาควบคู่กับค่าร้อยละความ

แปรปรวนที่อธิบายได้ ซึ่งต้องไม่ น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สกัดได้นั้นครอบคลุมประเด็นที่ ทำการศึกษา 3) Scree test criterion เป็นวิธีการนำค่า λ_i ของแต่ละองค์ประกอบมา plot graph เส้นกราฟจะมีความชันและค่อย ๆ ลาดลง ตำแหน่งที่เริ่มเข้าเส้นตรงให้หยุดนับองค์ประกอบ

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริสัน ประกอบด้วย 16 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) 8) ความมั่นคงสมบูรณ์ (Integrity) 9) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) 10) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) 11) ความรู้สึกผิด (Guilt) 12) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) 13) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) 14) การแยกตัว (Isolation) 15) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation) 16) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) ดังภาพประกอบที่ 3

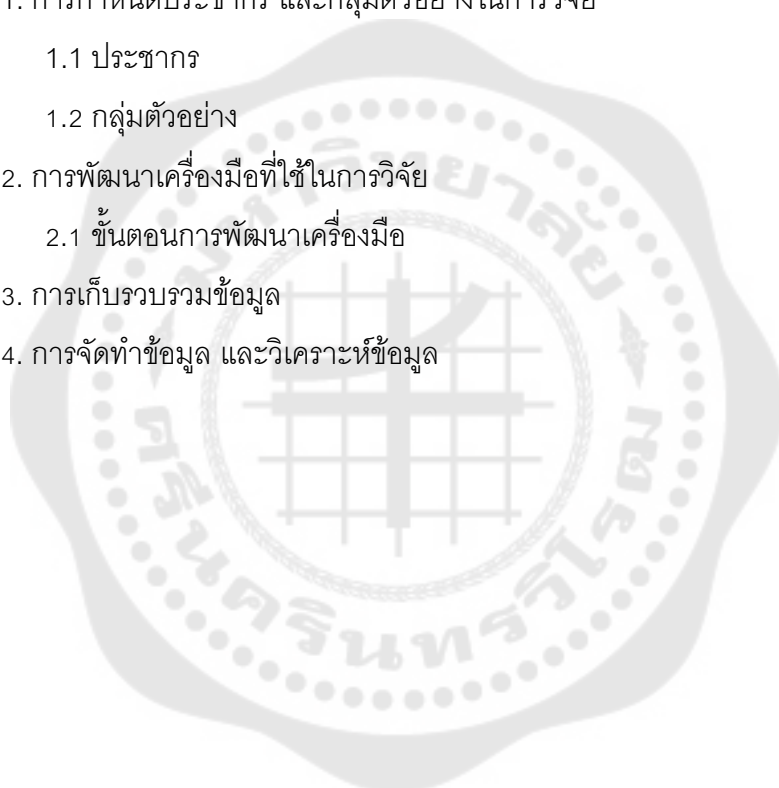
ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย ตัวชี้วัด และองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ช่วงอายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
 - 1.1 ประชากร
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง
2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร

ประชากรที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 อายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี จากโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,526,356 คน และโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 363,590 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 1,889,946 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหน่วยตัวอย่าง (Sampling unit) คือ สถานศึกษา โดยทำการสุ่มโรงเรียนในสังกัดรัฐบาล โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างภาคละ 1 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 หน่วยตัวอย่าง (Sampling unit) คือ ห้องเรียนของนักเรียนในชั้นนั้น ๆ ทำการสุ่มห้องเรียนในสถานศึกษาได้รับการสุ่มมาจากขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาละ 2 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 5 โรงเรียน รวม 10 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนร่วม 400 คน

2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโดยอาศัยขั้นตอนการสร้างจากแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) โดยให้ผู้ทำพิจารณาข้อความในแต่ละข้อความที่กำหนดให้ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของตนเองโดยใช้การประเมินค่า 5 ระดับ

2.1 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และพัฒนาแบบวัด ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนออกเป็น 3 ระยะตามขั้นตอนการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Initial Planning)

ขั้นตอนที่ 1.1 นิยามแนวคิดตัวแปร ศึกษางานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม โดยการนิยามแนวคิดตัวแปรในงานวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามกรอบแนวคิดของทฤษฎีพัฒนาการจิตสังคมของอีริคสัน

ขั้นตอนที่ 1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยการนำนิยามแนวคิดตัวแปรมาใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของอีริคสัน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมากำหนดนิยามปฏิบัติการ และใช้สร้างข้อวัดเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 1.3 นิยามเชิงปฏิบัติการ ตามสมมติฐานโครงสร้างองค์ประกอบ พัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสัน และออกแบบมาตรวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) สำหรับการประเมินพัฒนาการทางจิตสังคมในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 อายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี แล้วประเมินความรู้สึกของตนตามเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตรงกับตัวฉันน้อยที่สุด	เท่ากับ	1	คะแนน
ตรงกับตัวฉันน้อย	เท่ากับ	2	คะแนน
ตรงกับตัวฉันปานกลาง	เท่ากับ	3	คะแนน
ตรงกับตัวฉันมาก	เท่ากับ	4	คะแนน
ตรงกับตัวฉันมากที่สุด	เท่ากับ	5	คะแนน

ขั้นตอนที่ 1.4 สร้างข้อวัด ร่างข้อวัด และแบ่งส่วนออกเป็น 6 ส่วน โดยเรียงลำดับตามข้อคำถามในการวัดขั้นพัฒนาการในขั้นนั้น ประกอบไปด้วยตัวแปรทางพัฒนาการทางจิตวิทยาสังคมของอีริคสัน 16 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) 9) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) 10) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) 11) ความรู้สึกผิด (Guilt) 12) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) 13) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) 14) การแยกตัว (Isolation) 15) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation) 16) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)

ขั้นตอนที่ 1.5 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงตามเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกัน ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา (Item objective congruence: IOC)

5) ในกรณีที่ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) ตัวแปรแต่ละตัว ไม่จำเป็นต้องแจกแจงแบบปกติ (Janthapoon & Wattananonsakul, 2019)

ขั้นตอนที่ 3.3 การสกัดองค์ประกอบ (Extraction Factor Analysis) โดยให้พิจารณาจากค่า ไอเกน (Eigenvalue) ที่มีค่ามากกว่า 1.00

ขั้นตอนที่ 3.4 เลือกวิธีการหมุนแกน (Factors Rotation) ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกข้อวัดด้วยวิธีการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธี Quartimax

ขั้นตอนที่ 3.5 เลือกค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factors Score) เลือกค่าน้ำหนักที่มากที่สุดที่ตกลงในแต่ละองค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบต้องประกอบด้วยตัวแปรไม่น้อยกว่า 3 ตัวแปร กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ .30 ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 3.6 ตั้งชื่อองค์ประกอบที่วิเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนของการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1) การทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา โดยในแต่ละครั้งของการวัดจะมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

2) ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับสถานศึกษา

2.1 ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษา และนัดหมายวัน เวลา เพื่อนำแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน ในวัยรุ่นไทย ไปให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินตนเองเพื่อเก็บข้อมูล

2.2 อธิบายให้ครู และนักเรียน เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยรายละเอียดในการตอบแบบวัด ประโยชน์จากงานวิจัย เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ตอบด้วยความเต็มใจและตรงตามความเป็นจริง

2.3 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงเป็นรายลักษณะอักษรในแบบวัด โดยบอกวัตถุประสงค์วิจัยรายละเอียดในการตอบแบบวัด ประโยชน์จากงานวิจัย และชี้แจงให้ทราบว่า ถ้านักเรียนไม่พึงประสงค์ทำแบบประเมินสามารถขอถอนตัวได้ตลอดเวลา โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ ปกป้องผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่เปิดเผยชื่อสกุล หน่วยงาน และรายละเอียดการวิเคราะห์โดยภาพรวม

2.4 อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวิธีการตอบแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ในวัยรุ่นไทยที่จะลงมือตอบแบบวัด

2.5 เก็บรวบรวมแบบวัดทั้งหมด เพื่อนำผลการตอบแบบวัดมาตรวจให้คะแนน

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานของการวิจัย มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสถิติ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานในการวิจัย โดยเรียงลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1) การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ และแนวคิด ทฤษฎีของตัวแปร คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องจากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	หมายถึง	ค่าความสอดคล้อง
$\frac{\sum R}{N}$	หมายถึง	คะแนนรวม
N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2) วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discriminant) รายข้อวัดด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน โดยวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อวัดกับค่าการรวมทั้งฉบับ (Corrected Item Coefficient: CITC) เพื่อคัดเลือกข้อวัดที่สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนสูง และต่ำได้ โดยใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$D = R_U - R_L / N_H$$

D	หมายถึง	ค่าอำนาจจำแนก
R_U	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนสูง
R_L	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนต่ำ
N_H	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในกลุ่มคะแนนสูง

ข้อวัดมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับแบบวัดทั้งฉบับมากกว่า .30 ($r > .30$) ให้พิจารณานำไปใช้ในแบบวัด ร่วมกับการวิเคราะห์ค่า t (Independent sample t-test) โดยให้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ โดยคะแนนต้องมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ข้อวัดนั้นจึงจะได้รับการพิจารณานำไปใช้

2.3) ตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคที่มีค่ามากกว่า .50

$$a = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_1^2}{S^2} \right)$$

a	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเที่ยง
k	หมายถึง	จำนวนข้อในแบบวัด
S_1^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนรายข้อ
S^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2.4) การวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.4.1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) เพื่อหาค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy (KMO) โดยค่า KMO ควรเข้าใกล้ 1 หรือมากกว่า 0.5 จึงนับได้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสม ข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์

องค์ประกอบได้ จากนั้นนำข้อมูลมาตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแล้วนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบทางสถิติ Bartlett's test of sphericity เป็นการตรวจสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของประชากรว่าเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะหรือไม่ ดังนั้นค่าสถิติ Bartlett's test ควรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพื่อให้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ ไม่มีความเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ตัวแปรจึงมีความสัมพันธ์กัน

2.4.2) พิจารณาค่าไอเกน (Eigenvalue) เป็นค่าที่แสดงถึงความสามารถขององค์ประกอบว่าจะอธิบายความแปรปรวนของกลุ่มตัวแปรได้มากน้อยอย่างไร

2.4.3) พิจารณาค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor loading) โดยให้แต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรไม่น้อยกว่า 3 ตัวแปร โดยกำหนดค่าน้ำหนักขององค์ประกอบที่ 0.29 ขึ้นไป และพิจารณาข้อวัดที่มีสมาชิกอยู่ในองค์ประกอบใดบ้าง ให้พิจารณาจากค่าน้ำหนักขององค์ประกอบที่แตกต่างกันของค่าน้ำหนักขององค์ประกอบในข้อวัดที่เป็นสมาชิกในองค์ประกอบอื่น ๆ โดยต้องมีไม่น้อยกว่า 0.20

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย ในด้านความเที่ยง (Reliability) และด้านความตรง (Validity) 3) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย โดยมีกลุ่มประชากรเป็นกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายของโรงเรียนรัฐบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดอักษรย่อ และสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

<i>N</i>	หมายถึง	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
<i>M</i>	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
<i>SD</i>	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
<i>t</i>	หมายถึง	การทดสอบค่า <i>t</i> (Independent sample t-test)
<i>r</i>	หมายถึง	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับแบบวัดทั้งหมด
<i>df</i>	หมายถึง	ค่าองศาอิสระ
<i>Sk</i>	หมายถึง	ค่าความเบ้ของกราฟข้อมูล
<i>Ku</i>	หมายถึง	ค่าความโด่งของกราฟข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

1.1 การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์การศึกษานำร่อง (Pilot study)

2.1 การวิเคราะห์อำนาจจำแนก (Discrimination) รายชื่อของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน

2.2 วิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน

2.3 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างองค์ประกอบย่อย

ระยะที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

3.1 องค์ประกอบเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อสร้างองค์ประกอบ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแบบวัดในขั้นตอนการวางแผน โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพื่อรวบรวมข้อเสนอนี้ และความคิดเห็นต่อนิยามเชิงปฏิบัติการจากโครงสร้างสมมุติฐานของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ซึ่งได้รับความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก และวัยรุ่น ตลอดจนนักเรียนนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง และตอนปลาย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับอ้างอิงร่วมกับข้อมูลจากการทบทวนงานวิจัย วรรณกรรม และเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพของทุกช่วงวัย โดยเฉพาะวัยรุ่น จากข้อมูลทั้ง 2 ส่วนผู้วิจัยได้นำมาสร้างนิยามเชิงปฏิบัติการ และพัฒนาแบบวัดฉบับร่าง เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย จากนั้นนำแบบวัดที่พัฒนาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาจำนวน 3 ท่าน โดยนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อวัดว่ามีความสอดคล้องกับ

เนื้อหา และนิยามของตัวแปรความเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีทั้งที่เห็นว่าสอดคล้องกัน ข้อวัดมีความสอดคล้องกับนิยามสามารถนำข้อวัดไปใช้ได้ ส่วนข้อที่ไม่ตรงตามนิยามก็ให้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ตาราง 2 ตัวอย่างค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อวัดกับเนื้อหาและผลการพิจารณา

ข้อวัด	ค่า IOC	ผลการพิจารณา
ฉันกำหนดจุดมุ่งหมาย และวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินชีวิต	1.00	ผ่านเกณฑ์
ฉันเป็นคนมุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะประสบความสำเร็จ	0.67	ผ่านเกณฑ์
ฉันสามารถเลือกและ ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	1.00	ผ่านเกณฑ์
ฉันพร้อมที่จะไว้ใจและ เชื่อในความคิดของคนรอบข้าง	0.33	คัดออก
เพื่อนมักบอกว่าฉันเป็นคนมีเอกลักษณ์	0.00	คัดออก
ฉันพร้อมที่จะแบ่งปันความรู้สึกกับบุคคลอื่น	0.33	คัดออก

จากขั้นตอนวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และเสนอแนะให้ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงข้อวัดบางข้อเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามมากขึ้น ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเพื่อคัดเลือกข้อวัด และปรับปรุงข้อวัดบางข้อตามคำแนะนำ โดยมีข้อวัดที่สามารถนำไปใช้ในระยาะที่ 2 การศึกษานำร่อง ทั้งสิ้น 112 ข้อโดยแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อยได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) จำนวน 7 ข้อ 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) จำนวน 7 ข้อ 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) จำนวน 7 ข้อ 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) จำนวน 7 ข้อ 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) มีจำนวน 7 ข้อ 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) จำนวน 7 ข้อ 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) จำนวน 7 ข้อ 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) จำนวน 7 ข้อ รวมเป็น 8 องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกจำนวน 56 ข้อวัด และองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงลบจำนวน 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) จำนวน 7 ข้อ 2) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) จำนวน 7 ข้อ 3) ความรู้สึกผิด (Guilt) จำนวน 7 ข้อ 4) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) จำนวน 7 ข้อ 5) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) จำนวน 7 ข้อ 6) การแยกตัว (Isolation) จำนวน 7 ข้อ 7) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) จำนวน 7 ข้อ และ 8) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) จำนวน 7 ข้อ รวมเป็น 56 ข้อวัด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 2 การศึกษานำร่อง (Pilot study)

ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน โดยได้นำแบบวัดไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้แบบวัดที่มีจำนวนข้อวัด 112 ข้อวัด สำหรับในระยะที่ 2 การศึกษานำร่อง ซึ่งในขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือในกลุ่มประชากรทั่วไป เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของงานวิจัย จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 200 คน มีอายุระหว่าง 15 ถึง 18 ปี จากนั้นทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ โดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งจึงได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง และค่าอำนาจจำแนกจำนวน 104 คน

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเที่ยงของแบบวัด

ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้มีความจำเป็นต้องทำการทดลองกับตัวบุคคล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนทางจริยธรรมในการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยชี้แจงทั้งแบบลายลักษณ์อักษรต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ได้ชี้แจงกับนักเรียนผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยลายลักษณ์อักษร และการชี้แจงด้วยวาจา (กรณีที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง) ตามรูปแบบของเอกสารชี้แจงอาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย โดยการตอบแบบสอบถาม และการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัย

โดยในส่วนของขั้นตอนนี้เป็นการนำผลคะแนนแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสันที่ได้พัฒนาจากกลุ่มตัวอย่างทดลอง นำมาวิเคราะห์แบบวัดเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดรายข้อโดยแบ่งออกเป็นองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบคือ 1) คุณลักษณะเชิงบวก และ 2) คุณลักษณะเชิงลบ โดยในคุณลักษณะเชิงบวกใช้การแบ่งกลุ่มคะแนนสูงต่ำ โดยเลือกใช้กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (< 201 คะแนน) ในการกำหนดให้เป็นกลุ่มต่ำ และใช้กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 (> 244 คะแนน) ในการกำหนดให้เป็นกลุ่มสูง ทำให้ผู้วิจัยได้นักเรียนที่มีคะแนนอยู่ในกลุ่มสูงจำนวน 53 คน และคะแนนที่อยู่ในกลุ่มต่ำจำนวน 51 คน และคุณลักษณะเชิงลบใช้การแบ่งกลุ่มคะแนนสูงต่ำ โดยเลือกใช้กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (< 147 คะแนน) ในการกำหนดให้เป็นกลุ่มต่ำ และใช้กลุ่มนักเรียนที่มีคะแนนสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 (> 205 คะแนน) ในการกำหนดให้เป็นกลุ่มสูงทำให้ผู้วิจัยได้นักเรียนที่มีคะแนนอยู่ในกลุ่มสูงจำนวน 53 คน และคะแนนที่อยู่ในกลุ่มต่ำจำนวน 51 คน จากนั้นทำการคัดเลือกข้อวัด โดยการทดสอบค่า t โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเป็น

อิสระจากกันโดยกำหนดนัยสำคัญไว้ที่ .05 จากนั้นวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมของข้อวัดที่เหลือในแต่ละองค์ประกอบย่อย (CITC) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พิจารณาข้อวัดที่มีค่า r มากกว่า .20 ตามตาราง Critical r ($r = 1.950$, $df = 100$, $p < .05$)

ได้ข้อวัดสำหรับนำไปใช้ในแบบวัดฉบับจริงจำนวน 112 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .249 - .768 โดยแบ่งตามองค์ประกอบย่อยแล้วพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .265 - .618 องค์ประกอบที่ 2 ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .423 - .698 องค์ประกอบที่ 3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .504 - .727 องค์ประกอบที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร (Industry) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .538 - .692 องค์ประกอบที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .372 - .598 องค์ประกอบที่ 6 ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .566 - .768 องค์ประกอบที่ 7 สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .349 - .709 องค์ประกอบที่ 8 ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .485 - .643 องค์ประกอบที่ 9 ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .249 - .675 องค์ประกอบที่ 10 ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .438 - .724 องค์ประกอบที่ 11 ความรู้สึกผิด (Guilt) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .317 - .631 องค์ประกอบที่ 12 ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .722 องค์ประกอบที่ 13 ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .532 - .719 องค์ประกอบที่ 14 การแยกตัว (Isolation) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .442 - .669 องค์ประกอบที่ 15 การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .389 - .715 องค์ประกอบที่ 16 ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .381 - .647

โดยนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งภาพรวม และรายด้านโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ดังที่แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน มีค่าความเที่ยง (Cronbach's Alpha) โดยแบ่งออกตามองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .767 องค์ประกอบที่ 2 ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .827 องค์ประกอบที่ 3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .870 องค์ประกอบที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร (Industry) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .855 องค์ประกอบที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) มี

ค่าความเที่ยงเท่ากับ .791 องค์ประกอบที่ 6 ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .861 องค์ประกอบที่ 7 สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .813 องค์ประกอบที่ 8 ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .838 องค์ประกอบที่ 9 ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .827 องค์ประกอบที่ 10 ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .809 องค์ประกอบที่ 11 ความรู้สึกผิด (Guilt) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .796 องค์ประกอบที่ 12 ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .825 องค์ประกอบที่ 13 ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .877 องค์ประกอบที่ 14 การแยกตัว (Isolation) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .834 องค์ประกอบที่ 15 การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .847 องค์ประกอบที่ 16 ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .803 ดังตารางที่ต่อไปนี

ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง (n = 53)		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ (n = 51)		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 1	4.23	0.869	2.78	0.923	8.204*	.544	นำไปใช้
ข้อที่ 2	4.21	0.927	2.96	0.916	6.897*	.537	นำไปใช้
ข้อที่ 3	4.34	0.706	2.96	0.871	8.888*	.618	นำไปใช้
ข้อที่ 4	4.40	0.743	3.29	0.923	6.722*	.435	นำไปใช้
ข้อที่ 5	4.68	0.547	3.43	0.728	9.854*	.531	นำไปใช้
ข้อที่ 6	4.57	0.665	3.04	0.871	10.070*	.498	นำไปใช้
ข้อที่ 7	4.55	0.637	3.57	0.944	6.174*	.265	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .767

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์

ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (CITC) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .265 - .618 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 1 ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .767

ตาราง 4 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 2 ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง (n = 53)		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ (n = 51)		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 8	4.75	0.515	3.63	0.894	7.841*	.572	นำไปใช้
ข้อที่ 9	4.55	0.607	3.43	0.92	7.261*	.567	นำไปใช้
ข้อที่ 10	4.09	0.904	3.22	0.966	4.791*	.423	นำไปใช้
ข้อที่ 11	4.30	0.749	2.98	0.905	8.124*	.698	นำไปใช้
ข้อที่ 12	4.25	0.939	2.65	0.996	8.422*	.642	นำไปใช้
ข้อที่ 13	4.68	0.581	3.18	0.793	11.058*	.616	นำไปใช้
ข้อที่ 14	4.85	0.411	3.43	1.044	9.045*	.520	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .827

หมายเหตุ * $p < .05$, $r_{critical} = .1950$, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .423 - .698 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 2 ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .827

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 53)		(n = 51)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 15	4.75	0.477	3.22	0.856	11.270*	.630	นำไปใช้
ข้อที่ 16	4.70	0.540	2.98	0.948	11.291*	.652	นำไปใช้
ข้อที่ 17	4.57	0.537	3.16	0.784	10.725*	.660	นำไปใช้
ข้อที่ 18	4.66	0.649	3.08	0.891	10.380*	.727	นำไปใช้
ข้อที่ 19	4.75	0.515	3.39	0.896	9.457*	.692	นำไปใช้
ข้อที่ 20	4.62	0.627	2.76	0.951	11.718*	.692	นำไปใช้
ข้อที่ 21	4.36	0.922	2.88	1.032	7.698*	.504	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .870

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .504 - .727 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) โดยมีค่า Cronbach's Alpha Coefficient = .870

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร (Industry) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง (n = 53)		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ (n = 51)		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 22	4.43	0.721	2.98	0.787	9.810*	.538	นำไปใช้
ข้อที่ 23	4.75	0.551	3.24	0.790	11.413*	.678	นำไปใช้
ข้อที่ 24	4.68	0.510	3.31	0.787	10.453*	.655	นำไปใช้
ข้อที่ 25	4.62	0.627	3.12	0.993	9.279*	.622	นำไปใช้
ข้อที่ 26	4.74	0.486	3.18	0.817	11.766*	.692	นำไปใช้
ข้อที่ 27	4.60	0.631	3.37	0.987	7.459*	.586	นำไปใช้
ข้อที่ 28	4.57	0.694	3.08	0.997	8.862*	.575	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .855

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .538 - .692 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 4 ความขยันหมั่นเพียร (Industry) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .855

ตาราง 7 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 53)		(n = 51)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 29	4.60	0.599	3.43	0.944	7.531*	.372	นำไปใช้
ข้อที่ 30	4.60	0.689	2.86	0.895	11.143*	.592	นำไปใช้
ข้อที่ 31	4.60	.0.660	3.22	0.702	10.391*	.520	นำไปใช้
ข้อที่ 32	4.30	0.822	2.92	0.935	8.003*	.532	นำไปใช้
ข้อที่ 33	4.09	0.815	2.45	0.945	9.510*	.570	นำไปใช้
ข้อที่ 34	4.47	0.575	2.90	0.964	10.032*	.598	นำไปใช้
ข้อที่ 35	4.64	0.653	3.25	1.036	8.128*	.453	นำไปใช้
Cronbach's Alpha Coefficient = .791							

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .372 - .598 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 5 ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .791

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 6 ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 53)		(n = 51)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 36	4.83	0.427	3.53	0.857	9.741*	.628	นำไปใช้
ข้อที่ 37	4.68	0.547	3.27	0.961	9.117*	.604	นำไปใช้
ข้อที่ 38	4.87	0.440	3.24	0.907	11.602*	.768	นำไปใช้
ข้อที่ 39	4.60	0.631	2.76	0.929	11.765*	.566	นำไปใช้
ข้อที่ 40	4.85	0.411	3.41	0.829	11.135*	.657	นำไปใช้
ข้อที่ 41	4.72	0.495	2.92	0.845	13.157*	.630	นำไปใช้
ข้อที่ 42	4.83	0.427	3.76	0.951	7.421*	.569	นำไปใช้
Cronbach's Alpha Coefficient = .861							

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .566 - .768 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 6 ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .861

ตาราง 9 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 7 สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง (n = 53)		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ (n = 51)		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 43	4.87	0.342	3.31	0.905	11.497*	.585	นำไปใช้
ข้อที่ 44	4.30	0.868	2.80	1.040	7.989*	.534	นำไปใช้
ข้อที่ 45	4.85	0.361	3.63	0.848	9.495*	.510	นำไปใช้
ข้อที่ 46	4.49	0.823	3.53	0.987	5.401*	.349	นำไปใช้
ข้อที่ 47	4.79	0.454	3.37	0.979	9.428*	.572	นำไปใช้
ข้อที่ 48	4.58	0.692	3.04	0.848	10.207*	.709	นำไปใช้
ข้อที่ 49	4.53	0.749	3.10	0.831	9.226*	.623	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .813

หมายเหตุ * $p < .05$, $r_{critical} = .1950$, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .349 - .709 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 7 สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .813

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 8 ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 53)		(n = 51)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 50	4.91	0.354	3.59	1.283	7.076*	.485	นำไปใช้
ข้อที่ 51	4.68	0.644	3.31	1.122	7.573*	.591	นำไปใช้
ข้อที่ 52	4.74	0.486	3.35	0.976	9.089*	.616	นำไปใช้
ข้อที่ 53	4.68	0.644	3.14	1.059	8.933	.643	นำไปใช้
ข้อที่ 54	4.47	0.799	2.73	1.002	9.805*	.572	นำไปใช้
ข้อที่ 55	4.81	0.395	3.27	0.750	12.995*	.610	นำไปใช้
ข้อที่ 56	4.64	0.591	3.08	0.717	12.150*	.634	นำไปใช้
Cronbach's Alpha Coefficient = .838							

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .485 - .643 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 8 ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .838

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 9 ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 57	4.44	0.884	3.72	1.144	3.522*	.249	นำไปใช้
ข้อที่ 58	4.52	0.762	2.32	1.203	10.924*	.632	นำไปใช้
ข้อที่ 59	3.84	1.167	2.06	1.185	7.568*	.570	นำไปใช้
ข้อที่ 60	3.74	1.103	2.20	1.069	7.089*	.560	นำไปใช้
ข้อที่ 61	3.56	1.296	1.50	0.863	9.354*	.675	นำไปใช้
ข้อที่ 62	3.90	1.129	1.80	1.030	9.714*	.669	นำไปใช้
ข้อที่ 63	3.84	1.095	1.82	0.983	9.707*	.631	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .827

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .249 - .675 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 9 ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .827

ตาราง 12 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 10 ความละเอียดไม่แน่ใจ (Shame and doubt) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 64	3.98	1.059	2.48	1.111	6.910*	.535	นำไปใช้
ข้อที่ 65	3.92	0.986	1.70	0.953	11.445*	.650	นำไปใช้
ข้อที่ 66	4.12	1.003	2.48	1.216	7.357*	.454	นำไปใช้
ข้อที่ 67	4.04	1.029	2.02	1.020	9.857*	.724	นำไปใช้
ข้อที่ 68	3.96	1.160	2.08	1.066	8.439*	.529	นำไปใช้
ข้อที่ 69	4.08	0.877	2.14	1.088	9.816*	.492	นำไปใช้
ข้อที่ 70	3.52	1.403	2.28	1.262	4.645*	.438	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .809

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .438 -.724 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 10 ความละเอียดไม่แน่ใจ (Shame and doubt) โดยมีค่า Cronbach's Alpha Coefficient = .809

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 11 ความรู้สึกผิด (Guilt) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง (n = 50)		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ (n = 50)		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 71	3.62	1.159	2.90	1.313	2.907*	.317	นำไปใช้
ข้อที่ 72	3.56	0.951	1.80	0.857	9.720*	.527	นำไปใช้
ข้อที่ 73	3.20	1.229	1.42	0.575	9.278*	.590	นำไปใช้
ข้อที่ 74	3.46	1.199	1.68	0.794	8.754*	.631	นำไปใช้
ข้อที่ 75	3.90	0.995	2.12	0.961	9.098*	.572	นำไปใช้
ข้อที่ 76	4.26	0.922	2.22	1.148	9.798*	.504	นำไปใช้
ข้อที่ 77	4.58	0.702	2.88	1.172	8.799*	.547	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .796

หมายเหตุ * $p < .05$, $r_{critical} = .1950$, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .317 - .631 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 11 ความรู้สึกผิด (Guilt) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .796

ตาราง 14 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 12 ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 78	3.82	1.137	1.86	0.881	9.634*	.599	นำไปใช้
ข้อที่ 79	4.60	0.728	2.18	0.941	14.381*	.583	นำไปใช้
ข้อที่ 80	4.48	0.762	2.60	1.107	9.893*	.635	นำไปใช้
ข้อที่ 81	4.10	0.931	2.24	1.098	9.133*	.510	นำไปใช้
ข้อที่ 82	4.22	0.764	1.98	0.979	12.755*	.722	นำไปใช้
ข้อที่ 83	3.64	1.411	1.88	1.043	7.094*	.427	นำไปใช้
ข้อที่ 84	3.64	1.258	1.82	1.004	7.997*	.523	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .825

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .427 - .722 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 12 ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .825

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 13 ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 85	3.98	0.937	1.64	0.802	13.419*	.630	นำไปใช้
ข้อที่ 86	4.12	0.872	1.52	0.614	17.234*	.706	นำไปใช้
ข้อที่ 87	4.24	0.771	2.02	0.979	12.596*	.719	นำไปใช้
ข้อที่ 88	4.02	0.979	1.90	0.886	11.350*	.719	นำไปใช้
ข้อที่ 89	3.92	0.922	1.42	0.609	15.994*	.680	นำไปใช้
ข้อที่ 90	4.06	1.018	1.76	0.981	11.504*	.630	นำไปใช้
ข้อที่ 91	4.44	0.861	2.58	1.279	8.530*	.532	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .877

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .532 - .719 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 13 ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .877

ตาราง 16 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 14 การแยกตัว (Isolation) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 92	4.34	0.895	2.30	1.199	9.640*	.619	นำไปใช้
ข้อที่ 93	4.60	0.606	3.28	1.294	6.531*	.422	นำไปใช้
ข้อที่ 94	4.38	0.780	2.08	1.047	12.462*	.628	นำไปใช้
ข้อที่ 95	3.90	0.974	1.62	0.855	12.441*	.669	นำไปใช้
ข้อที่ 96	3.50	1.233	1.46	0.646	10.364*	.562	นำไปใช้
ข้อที่ 97	3.98	1.059	2.24	1.021	8.361*	.569	นำไปใช้
ข้อที่ 98	3.78	0.954	1.82	0.800	11.131*	.587	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .834

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .442 - .669 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 14 การแยกตัว (Isolation) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .834

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (t-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 15 การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		t	CITC (r)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	M	SD	M	SD			
ข้อที่ 99	4.38	0.901	1.56	0.705	17.434*	.663	นำไปใช้
ข้อที่ 100	3.42	1.295	1.94	1.077	6.214*	.389	นำไปใช้
ข้อที่ 101	4.24	0.938	2.40	1.107	8.969*	.576	นำไปใช้
ข้อที่ 102	4.10	0.789	2.16	1.057	10.402*	.636	นำไปใช้
ข้อที่ 103	4.32	0.741	2.20	1.010	11.968*	.665	นำไปใช้
ข้อที่ 104	3.68	1.039	1.42	0.609	13.270*	.616	นำไปใช้
ข้อที่ 105	4.44	0.760	1.98	0.937	14.420*	.715	นำไปใช้
Cronbach's Alpha Coefficient = .847							

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950 , df = 10

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .389 - .715 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 15 การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .847

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมในองค์ประกอบที่ 16 ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ข้อวัด	กลุ่มที่ได้คะแนนสูง		กลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ		<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)	ผลการ พิจารณา
	(n = 50)		(n = 50)				
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>			
ข้อที่ 106	4.58	0.702	3.26	1.367	6.072*	.505	นำไปใช้
ข้อที่ 107	4.72	0.536	2.62	1.367	11.089*	.647	นำไปใช้
ข้อที่ 108	4.48	0.789	2.96	1.498	6.350*	.588	นำไปใช้
ข้อที่ 109	4.28	0.834	3.30	1.165	4.837*	.519	นำไปใช้
ข้อที่ 110	4.14	0.990	2.16	1.167	9.149*	.544	นำไปใช้
ข้อที่ 111	4.00	0.948	1.66	0.982	12.127*	.574	นำไปใช้
ข้อที่ 112	4.14	1.010	2.84	1.503	5.075*	.381	นำไปใช้

Cronbach's Alpha Coefficient = .803

หมายเหตุ * $p < .05$, r critical = .1950, $df = 100$

จากตารางแสดงผลการทดสอบพบว่าข้อวัดทั้งหมด 8 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมมาก และน้อยได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (Corrected Item Total Correlation) มากกว่า .195 โดยมีคะแนนอยู่ระหว่าง .381 - .647 ดังนั้นจึงเลือกเก็บข้อวัดทั้งหมดไว้ พบว่าข้อวัดในองค์ประกอบที่ 16 ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) โดยมีค่า Cronbach's Alpha = .803

สรุปผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และวิเคราะห์ค่าความตรงของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ระยะการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ทำให้ได้แบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจำนวน 112 ข้อวัด สามารถจำแนกนักเรียนกลุ่มที่มีคุณลักษณะเชิงบวก และเชิงลบ ที่มีคะแนนสูงต่ำตามแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) และข้อวัดทุกข้อมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรายข้อที่เหลือในองค์ประกอบ (CITC) มากกว่า .195 และมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้ง 16 ด้าน อยู่ในระดับดี - ดีมาก (Cronbach's Alpha = .767 ถึง .877) จึงได้พิจารณาเลือกข้อวัดไว้สำหรับใช้ในแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันฉบับจริง

2.2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของข้อวัดในแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ขั้นตอนนี้มีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 400 คน ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยส่วนนี้จะประกอบไปด้วยข้อวัดจำนวน 112 ข้อวัดที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบทั้ง 16 องค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคม ตามแนวคิดของ Erikson (1968) จำแนกตามแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	จำนวน 7 ข้อ
2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	จำนวน 7 ข้อ
3) ความคิดริเริ่ม (Initiative)	จำนวน 7 ข้อ
4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	จำนวน 7 ข้อ
5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	จำนวน 7 ข้อ
6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	จำนวน 7 ข้อ
7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	จำนวน 7 ข้อ
8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	จำนวน 7 ข้อ
9) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)	จำนวน 7 ข้อ
10) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	จำนวน 7 ข้อ
11) ความรู้สึกผิด (Guilt)	จำนวน 7 ข้อ
12) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	จำนวน 7 ข้อ
13) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	จำนวน 7 ข้อ
14) การแยกตัว (Isolation)	จำนวน 7 ข้อ
15) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)	จำนวน 7 ข้อ
16) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	จำนวน 7 ข้อ

2.2.1 ตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตาราง 19 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ข้อวัด	KMO	Bartlett's Test
จำนวน 112 ข้อ	.932	Chi-square = 5603***

หมายเหตุ *** p = .001

จากตาราง แสดงค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .932 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ตามเกณฑ์ของ Lewis-Beck ซึ่งทำการศึกษาในปี 1994 (อ้างอิงใน กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2546) โดยทดสอบ Bartlett's test of Sphericity พบว่าค่า Chi-square = 5603.20 จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .001 ($p = .000$) แสดงว่าข้อมูลที่ได้มีความสัมพันธ์กัน หรือเมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ สรุปได้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน

ข้อวัด	M	SD
1. ฉันรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุข	3.60	1.011
2. ฉันสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่นได้	3.65	0.949
3. ฉันเป็นคนมองโลกในแง่ดีและ มีความหวังอยู่เสมอ	3.62	0.958
4. ฉันเชื่อว่าสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นควรค่าแก่การรอคอย	3.88	0.986
5. ฉันเป็นคนใจกว้าง ชอบแบ่งปัน และเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ให้คนรอบข้าง	4.09	0.820
6.ฉันเป็นคนที่สามารถเชื่อถือได้คนรอบ ๆ ตัวเชื่อใจฉัน	3.91	0.896
7. ฉันเชื่อในสัญชาตญาณความรู้สึกของตัวเอง	4.16	0.889
8. ฉันสามารถช่วยเหลือตนเองได้	4.20	0.816
9. ฉันสามารถเลือกและ ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	4.02	0.884
10. ฉันเชื่อมั่นในสิ่งที่ฉันทำตามแนวทางของตนเอง แม้คนอื่นจะไม่เห็นด้วย	3.69	1.006
11. ฉันสามารถทำสิ่งที่ตนเองต้องการได้อย่างอิสระ	3.72	1.037
12. ฉันรู้สึกเป็นอิสระ ไม่มีข้อผูกมัด	3.54	1.180
13. ฉันมีวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง	4.02	0.945
14. ฉันไม่ลังเลที่จะเป็นตัวของตัวเอง	4.22	0.963
15. ฉันชอบที่จะค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ในการใช้ชีวิต	4.12	0.908
16. ฉันกำหนดจุดมุ่งหมาย และวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินชีวิต	3.92	0.982
17. ฉันชอบที่จะได้เป็นผู้เริ่มต้นในการทำสิ่งใหม่ ๆ	3.89	0.961
18. ฉันพร้อมที่จะได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน	4.00	0.914
19. ฉันพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา	4.08	0.904
20. ฉันเป็นคนกล้าหาญ ชอบการผจญภัย	3.76	1.064
21. แกรงกดดัน ผลักดันให้ฉันก้าวไปข้างหน้า	3.65	1.126

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อวัด	M	SD
22. ฉันเป็นคนชอบเรียนรู้และกระตือรือร้นที่จะได้พัฒนาทักษะของตนเอง	3.77	0.949
23. ฉันตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	4.09	0.894
24. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วง	4.05	0.861
25. ฉันภูมิใจในทักษะ และความสามารถของตนเอง	4.02	1.030
26. ฉันเป็นคนมุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะประสบ ความสำเร็จ	4.08	0.879
27. ฉันภูมิใจในผลงานของตนเอง	4.12	0.916
28. ฉันรู้สึกว่าคุณสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต	4.01	1.035
29. ฉันเชื่อมั่นในสิ่งที่ฉันเชื่อว่าคุณต้องเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น อาชีพ เพศ ครอบครัว การเมือง ศาสนา แม้ว่าคนอื่นจะไม่เห็นด้วย	4.11	0.948
30. ฉันมีเป้าหมายชัดเจนในการดำเนินชีวิต	3.92	1.023
31. ฉันยืนหยัดในสิ่งที่ตนเองเชื่อแม้ต้องเผชิญกับความยากลำบาก	3.98	0.894
32. ฉันมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมรอบตัว	3.68	1.016
33. คนอื่น ๆ คิดว่าฉันดูดี เช่นเดียวกับที่ฉันมองตัวเอง	3.34	1.062
34. ฉันภูมิใจในตนเอง และชื่นชมกับสิ่งที่ตนเองเป็น	3.94	1.024
35. ฉันรับรู้ว่า "ตัวตนของฉันนั้นเป็นใคร"	4.10	1.008
36. ฉันพร้อมที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	4.27	0.857
37. ฉันสามารถแบ่งปันความคิด และความรู้สึกส่วนตัวกับคนใกล้ชิด	4.00	0.999
38. ฉันสามารถรับ และแบ่งปันความสุขให้กับคนรอบตัวได้	4.18	0.934
39. ฉันมีความสุข และพึงพอใจในการใช้ชีวิตในสังคม	3.75	1.062
40. ฉันสามารถเป็นทั้งผู้ให้ และผู้รับในการมีสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น	4.18	0.884
41. คนอื่น ๆ รอบตัวของฉันเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ฉันเป็น	3.90	1.000
42. เมื่อคนใกล้ตัวมีเรื่องทุกข์ใจ ฉันพร้อมที่จะรับฟัง	4.42	0.832
43. ฉันเป็นคนที่ดูแล เอาใจใส่บุคคลใกล้ตัว	4.17	0.887
44. ฉันมักจะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดย เฉพาะกิจกรรมที่ต้องบริหารจัดการคน	3.46	1.076
45. ฉันพร้อมที่จะเรียนรู้ในทุกแง่มุมของชีวิต	4.24	0.855
46. ฉันมีความสนใจในอนาคตของคนรุ่นหลัง	3.96	1.004

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อวัด	M	SD
47. ฉันพร้อมที่จะทำหน้าที่ของฉันให้ดีที่สุด เพื่อสังคมที่ดียิ่งขึ้น	4.23	0.874
48. ฉันมีส่วนร่วมกับสังคมอย่างมีคุณค่า	3.80	1.003
49. ฉันพร้อมที่จะค้นหาแนวทางใหม่ ๆ ที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม	3.82	0.968
50. ฉันเชื่อว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน	4.47	0.987
51. ฉันเชื่อมั่นในความสมบูรณ์ของชีวิต	4.08	1.025
52. ฉันเชื่อว่า "ชีวิตคือสิ่งที่ฉันเป็นอยู่ในปัจจุบัน"	4.16	0.990
53. ฉันรู้สึกว่าชีวิตของฉันนั้นมีความหมาย	4.09	1.059
54. ฉันคิดว่าฉันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมตลอดมา	3.68	1.139
55. ฉันเชื่อมั่นในวิถีชีวิตของตนเอง	4.06	0.926
56. ฉันรู้สึกพึงพอใจในความสำเร็จของชีวิตที่ผ่านมา	3.86	1.065
57. ฉันรู้สึกว่าสิ่งดี ๆ ในชีวิตนั้นไม่สามารถคงอยู่ได้ตลอดไป	4.07	1.098
58. ฉันเชื่อว่าโลกใบนี้ เต็มไปด้วยความอ้างว้าง และ โหดร้าย	3.39	1.294
59. ฉันรู้สึกผิดหวังกับคนอื่น ๆ รอบข้างของฉัน	2.77	1.286
60. โดยปกติฉันไม่ใช่คนที่ไว้ใจผู้อื่น	2.88	1.245
61. ฉันเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย	2.40	1.285
62. ฉันรู้สึกว่าคนรอบข้างมักจะเอาเปรียบฉัน	2.77	1.286
63. ฉันรู้สึกว่าเรามีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างเป็นสิ่งที่ยาก	2.77	1.350
64. ฉันเป็นคนขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก	3.27	1.319
65. ฉันรู้สึกว่าฉันไม่ได้เป็นตัวของตัวเอง	2.66	1.344
66. ฉันเป็นคนปากแข็ง และดื้อรั้น	3.20	1.308
67. ฉันเป็นคนไม่เชื่อมั่นในตนเอง	3.07	1.343
68. ฉันเป็นคนตรง ไม่ปล่อยวางสิ่งต่าง ๆ	2.89	1.310
69. ฉันสงสัยในความสามารถของตนเอง	3.30	1.348
70. ฉันเป็นคนหัวอ่อน เชื่อคนง่าย	2.78	1.342
71. ฉันเป็นคนที่ยึดติดกับการทดลอง และทดสอบสิ่งต่าง ๆ ให้สมบูรณ์	3.23	1.191
72. ฉันไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง	2.65	1.168
73. ฉันไม่ชอบทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ๆ	2.52	1.243

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อวัด	M	SD
74. ฉันรู้สึกผิดต่อสิ่งที่ตัวฉันเองตัดสินใจเลือกในการดำเนินชีวิต	2.55	1.274
75. ฉันต้องยั้งยั้งซึ่งใจจากความต้องการของตนเอง	3.16	1.169
76. ฉันชอบอยู่กับตนเอง มากกว่าออกไปทำกิจกรรม	3.40	1.309
77. ฉันรู้สึกผิดเป็นเวลานาน เมื่อฉันทำบางสิ่งบางอย่างผิดพลาด	3.71	1.215
78. ฉันมักไม่มีสมาธิ และฟุ้งซ่านได้ง่าย	2.97	1.325
79. ฉันเป็นคนที่ยึดติดกับตัวเอง เมื่อต้องเจอความผิดหวังได้ง่าย	3.35	1.237
80. ฉันรู้สึกว่าคนอื่น ๆ มีความสามารถมากกว่าฉัน	3.50	1.254
81. ฉันจะทำในสิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตของตนเองเท่านั้น	3.20	1.254
82. ฉันรู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ออกมาได้ดี	3.15	1.287
83. ฉันไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจน	2.76	1.387
84. ฉันรู้สึกคุณค่าของตนเองลดลง เมื่อตนเองไม่ได้รับมอบหมายงาน	2.64	1.269
85. ฉันรู้สึกไม่มั่นใจในความเชื่อของตนเอง	2.79	1.309
86. ฉันรู้สึกสับสน และเต็มไปด้วยความขัดแย้งในตนเอง	2.84	1.334
87. ฉันรู้สึกถึงช่องว่างระหว่างคนที่ฉันเป็น และ คนที่ฉันต้องการจะเป็นในอนาคต	3.05	1.253
88. ฉันไม่มั่นใจกับเส้นทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง	2.92	1.263
89. ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีบทบาทในสังคม	2.55	1.261
90. ฉันรู้สึกว่าชีวิตเต็มไปด้วยปริศนา แม้กระทั่งกับตัวเอง	3.02	1.374
91. ฉันต้องการค้นหาความเป็น "ตัวตนของตนเอง"	3.58	1.343
92. ฉันใช้เวลาอยู่กับตัวเอง มากกว่าการเข้าสังคม	3.47	1.311
93. ฉันมักจะเก็บความรู้สึกไว้กับตนเอง	3.93	1.173
94. คนรอบข้างไม่เข้าใจในสิ่งที่ฉันเป็น หรือสิ่งที่ฉันต้องการ	3.18	1.329
95. ฉันมักไม่มีอารมณ์ร่วมกับกิจกรรมทางสังคมรอบตัว	2.71	1.316
96. ฉันหลีกเลี่ยงที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง	2.42	1.242
97. ฉันมีคนรู้จักมากมาย แต่ไม่ได้รู้สึกสนิทใจ	3.18	1.278
98. ฉันรู้สึกกังวลเมื่อต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น	2.88	1.306
99. ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายในการใช้ชีวิตในสังคม	2.96	1.406
100. ฉันรู้สึกว่าคนรุ่นหลังกำลังนำพาตนเองไปสู่ความผิดพลาด	2.61	1.375

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อวัด	M	SD
101. ฉันรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน ในช่วงชีวิตที่ผ่านมา	3.13	1.312
102. ฉันนึกถึงสิ่งที่ตัวของฉันควรจะได้รับ และ สิ่งที่ฉันต้องการอยู่ตลอดเวลา	3.18	1.212
103. ฉันรู้สึกว่าคุณปัญหาในชีวิตของฉันในช่วงเวลาหนึ่งนั้นไม่ได้รับการแก้ไข	3.19	1.245
104. ฉันเป็นคนเฉื่อยชา ไม่สนใจกิจกรรมทางสังคม	2.63	1.306
105. ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิตของฉันนั้นน่าเบื่อ และ ไร้ความหมาย	3.21	1.368
106. ฉันรู้สึกอยากย้อนเวลากลับไปแก้ไขช่วงชีวิตที่ผ่านมา	3.60	1.379
107. ฉันรู้สึกผิดหวังในสิ่งที่ตนเองทำในอดีตที่ผ่านมา	3.45	1.390
108. ฉันหวังว่าตนเองจะมีชีวิตที่แตกต่างไปจากตัวฉันในตอนี้	3.74	1.255
109. ฉันคิดถึงความสำเร็จที่ผ่านมา	3.72	1.191
110. ฉันรู้สึกว่า การใช้ชีวิตนั้นเต็มไปด้วยความน่าหวาดกลัว และไม่สามรถคาดเดาได้	3.04	1.334
111. ฉันรู้สึกหมดหวังที่จะแก้ไขปัญหาในชีวิต	2.55	1.292
112. ฉันหมดหวังในสภาพสังคมปัจจุบัน	3.39	1.372

จากตาราง แสดงถึงค่าเฉลี่ยของข้อวัดทั้ง 112 ข้อวัด ซึ่งอยู่ระหว่าง 2.40 – 4.47 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.820 – 1.406 ข้อวัดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อวัดที่ 50 ฉันเชื่อว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ($M = 4.47$, $SD = 0.968$) ข้อวัดที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สองคือ ข้อวัดที่ 42 เมื่อคนใกล้ตัวมีเรื่องทุกข์ใจ ฉันพร้อมที่จะรับฟัง ($M = 4.42$, $SD = 0.832$) และ ข้อวัดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อวัดที่ 61 ฉันเป็นคนที่มีมองโลกในแง่ร้าย ($M = 2.40$, $SD = 1.285$)

2.2.3 การสกัดองค์ประกอบ และหมุนแกนตัวบ่งชี้แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอริคสัน

ผู้วิจัยสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) ข้อวัดในแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอริคสัน โดยใช้วิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Component Method) และหมุนแกนองค์ประกอบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีควอติแมกซ์ (Quartimax) เป็นวิธีการหมุนแกนที่ทำให้องค์ประกอบแยกจากกันอย่างชัดเจน จากการศึกษาของ Costello และ Osborn ในปี 2005 (อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555) พิจารณาองค์ประกอบเพื่อสกัดค่าไอเกน (Eigenvalue) ที่มีค่ามากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของ Kaiser (Kaiser's criteria) และพิจารณาตัวแปร

สมาชิกขององค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดให้จัดอยู่ในองค์ประกอบนั้น กรณีตัวแปรใดเป็นตัวแปรที่มีสมาชิกมากกว่า 1 องค์ประกอบ ให้พิจารณาเป็นสมาชิกขององค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากกว่า โดยต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบในสมาชิกอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 0.20 ตามเกณฑ์ของ Velicer และ Jackson (อ้างอิงถึงใน บุญใจ ศรีสถิตนรานุจร, 2555) ผลการสกัดองค์ประกอบ และการหมุนแกนของข้อวัดแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีวีกส์สันแสดงรายละเอียดในตารางดังนี้

ตาราง 21 แสดงผลการสกัดองค์ประกอบและ การหมุนแกนของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีวีกส์สัน

ผลการสกัดองค์ประกอบภายหลังหมุนแกน (Rotation sums of Squared Loadings)			
องค์ประกอบ (Factor)	ค่าไอเกน (Eigenvalues)	ร้อยละความแปรปรวน (% of Variance)	ร้อยละสะสมความแปรปรวน (Cumulative %)
1	3.021	43.164	43.164
2	3.498	49.977	49.977
3	3.808	54.403	54.403
4	3.884	55.492	55.492
5	3.400	48.569	48.569
6	3.899	55.696	55.696
7	3.618	51.683	51.683
8	3.691	52.722	52.722
9	3.526	50.372	50.372
10	3.527	50.382	50.382
11	3.103	44.326	44.326
12	3.697	52.811	52.811
13	4.247	60.672	60.672
14	3.802	54.310	54.310
15	3.815	54.494	54.494
16	3.383	48.324	48.324

จากตาราง แสดงผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Method) และหาค่าของค่าลักษณะเฉพาะ (Eigenvalues) ระหว่าง 3.021 – 4.247

ภายหลังสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก และหาค่าของค่าลักษณะเฉพาะแบบมุมฉากด้วยวิธีควอติแมกซ์ (Quartimax) ตัวแปรทั้งหมดมีองค์ประกอบร่วม (Common factor) 16 องค์ประกอบ

2.2.3 การกำหนดความหมายขององค์ประกอบ (Factor Meaning)

หลังสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก และหาค่าของค่าลักษณะเฉพาะแบบมุมฉากด้วยวิธีควอติแมกซ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีองค์ประกอบร่วมกัน (Common factor) 16 องค์ประกอบ โดยแสดงค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปรดังตาราง 22

ตาราง 22 แสดงน้ำหนักขององค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 1

ข้อวัด	น้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading)
No.1 ฉันรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุข	.630
No.2 ฉันสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่นได้	.649
No.3 ฉันเป็นคนมองโลกในแง่ดี และมีความหวังอยู่เสมอ	.771
No.4 ฉันเชื่อว่าสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นควรค่าแก่การรอคอย	.657
No.5 ฉันเป็นคนใจกว้าง ชอบแบ่งปัน และเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ้วให้คนรอบข้าง	.703
No.6 ฉันเป็นคนที่สามารถเชื่อถือได้ คนรอบ ๆ ตัวเชื่อใจฉัน	.681
No.7 ฉันเชื่อในสัญชาตญาณความรู้สึกของตัวเอง	.467
Eigenvalues = 3.021, Variance = 43.164 %, Cumulative = 43.164 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักขององค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 1 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 1 - 7 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .467 ถึง .703

องค์ประกอบย่อยที่ 1 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.021 คิดเป็นร้อยละ 43.164 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)**

ตาราง 23 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 2

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.8 ฉันสามารถช่วยเหลือตนเองได้	.711
No.9 ฉันสามารถเลือกและ ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง	.687
No.10 ฉันเชื่อมั่นในสิ่งที่ฉันทำตามแนวทางของตนเอง แม้อื่นจะไม่เห็นด้วย	.604
No.11 ฉันสามารถทำสิ่งที่ตนเองต้องการได้อย่างอิสระ	.768
No.12 ฉันรู้สึกเป็นอิสระ ไม่มีข้อผูกมัด	.730
No.13 ฉันมีวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง	.757
No.14 ฉันไม่ลังเลที่จะเป็นตัวของตัวเอง	.677
Eigenvalues = 3.498, Variance = 49.977 %, Cumulative = 49.977 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 2 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 8 - 14 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .604 ถึง .768

องค์ประกอบย่อยที่ 2 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.498 คิดเป็นร้อยละ 49.977 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)**

ตาราง 24 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 3

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.15 ฉันชอบที่จะค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ในการใช้ชีวิต	.758
No.16 ฉันกำหนดจุดมุ่งหมาย และวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินชีวิต	.720
No.17 ฉันชอบที่จะได้เป็นผู้เริ่มต้นในการทำสิ่งใหม่ ๆ	.773
No.18 ฉันพร้อมที่จะได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน	.775
No.19 ฉันพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา	.756
No.20 ฉันเป็นคนกล้าหาญ ชอบการผจญภัย	.761
No.21 แรงกดดัน ผลักดันให้ฉันก้าวไปข้างหน้า	.607

Eigenvalues = 3.808, Variance = 54.403 %, Cumulative = 54.403 %

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 3 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่ม (Initiative) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 15 - 21 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .607 ถึง .773

องค์ประกอบย่อยที่ 3 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.808 คิดเป็นร้อยละ 54.403 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความคิดริเริ่ม (Initiative)**

ตาราง 25 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 4

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.22 ฉันเป็นคนชอบเรียนรู้ และกระตือรือร้นที่จะได้พัฒนาทักษะของตนเอง	.653
No.23 ฉันตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	.764
No.24 ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วง	.788
No.25 ฉันภูมิใจในทักษะ และความสามารถของตนเอง	.733
No.26 ฉันเป็นคนมุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะประสบความสำเร็จ	.827
No.27 ฉันภูมิใจในผลงานของตนเอง	.720
No.28 ฉันรู้สึกว่าคุณสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต	.716
Eigenvalues = 3.884, Variance = 55.492 %, Cumulative = 55.492 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 4 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียร (Industry) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 22 - 28 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .653 ถึง .827

องค์ประกอบย่อยที่ 4 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.884 คิดเป็นร้อยละ 55.492 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความขยันหมั่นเพียร (Industry)**

ตาราง 26 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 5

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.29 ฉันเชื่อมั่นในสิ่งที่ฉันเชื่อว่าคุณต้องเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น อาชีพ เพศ ครอบครัว การเมือง ศาสนา แม้ว่าคนอื่นจะไม่เห็นด้วย	.580
No.30 ฉันมีเป้าหมายชัดเจนในการดำเนินชีวิต	.771
No.31 ฉันยืนหยัดในสิ่งที่ตนเองเชื่อแม้ต้องเผชิญกับความยากลำบาก	.758
No.32 ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมรอบตัว	.686
No.33 คนอื่น ๆ คิดว่าฉันดูดี เช่นเดียวกับที่ฉันมองตัวเอง	.680
No.34 ฉันภูมิใจในตนเอง และชื่นชมกับสิ่งที่ตนเองเป็น	.730
No.35 ฉันรับรู้ว่ามี "ตัวตนของฉันนั้นเป็นใคร"	.654
Eigenvalues = 3.400, Variance = 48.569 %, Cumulative = 48.569 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 5 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 29 - 35 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .580 ถึง .771

องค์ประกอบย่อยที่ 5 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.400 คิดเป็นร้อยละ 48.569 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)**

ตาราง 27 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 6

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.36 ฉันพร้อมที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	.771
No.37 ฉันสามารถแบ่งปันความคิด และความรู้สึกส่วนตัวกับคน ใกล้ชิด	.701
No.38 ฉันสามารถรับ และแบ่งปันความสุขให้กับคนรอบตัวได้	.822
No.39 ฉันมีความสุข และพึงพอใจในการใช้ชีวิตในสังคม	.673
No.40 ฉันสามารถเป็นทั้งผู้ให้ และผู้รับในการมีสร้างความสัมพันธ์ กับผู้อื่น	.817
No.41 คนอื่น ๆ รอบตัวของฉันเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ฉันเป็น	.731
No.42 เมื่อคนใกล้ชิดตัวมีเรื่องทุกข์ใจ ฉันพร้อมที่จะรับฟัง	.695
Eigenvalues = 3.899, Variance = 55.696 %, Cumulative = 55.696 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 6 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 36 - 42 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .673 ถึง .822

องค์ประกอบย่อยที่ 6 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.899 คิดเป็นร้อยละ 55.696 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)**

ตาราง 28 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 7

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.43 ฉันเป็นคนที่ดีแล เขาใจใส่บุคคลใกล้ตัว	.702
No.44 ฉันมักจะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดย เฉพาะกิจกรรมที่ต้อง บริหารจัดการคน	.671
No.45 ฉันพร้อมที่จะเรียนรู้ในทุกแง่มุมของชีวิต	.713
No.46 ฉันมีความสนใจในอนาคตของคนรุ่นหลัง	.609
No.47 ฉันพร้อมที่จะทำหน้าที่ของฉันให้ดีที่สุด เพื่อสังคมที่ดียิ่งขึ้น	.751
No.48 ฉันมีส่วนร่วมกับสังคมอย่างมีคุณค่า	.813
No.49 ฉันพร้อมที่จะค้นหาแนวทางใหม่ ๆ ที่จะตอบสนองความ ต้องการของสังคม	.755
Eigenvalues = 3.618, Variance = 51.683 %, Cumulative = 51.683 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 7 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 43 - 49 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .609 ถึง .813

องค์ประกอบย่อยที่ 7 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.618 คิดเป็นร้อยละ 51.683 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)**

ตาราง 29 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 8

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.50 ฉันเชื่อว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน	.594
No.51 ฉันเชื่อมั่นในความสมบูรณ์ของชีวิต	.694
No.52 ฉันเชื่อว่า "ชีวิตคือสิ่งที่ฉันเป็นอยู่ในปัจจุบัน"	.752
No.53 ฉันรู้สึกว่าการใช้ชีวิตของฉันนั้นมีความหมาย	.797
No.54 ฉันคิดว่าฉันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมตลอดมา	.719
No.55 ฉันเชื่อมั่นในวิถีชีวิตของตนเอง	.763
No.56 ฉันรู้สึกพึงพอใจในความสำเร็จของชีวิตที่ผ่านมา	.746
Eigenvalues = 3.691, Variance = 52.722 %, Cumulative = 52.722 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 8 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 50 - 56 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .594 ถึง .797

องค์ประกอบย่อยที่ 8 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.691 คิดเป็นร้อยละ 52.722 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)**

ตาราง 30 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 9

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.57 ฉันรู้สึกว่่าสิ่งดี ๆ ในชีวิตนั้นไม่สามารถคงอยู่ได้ตลอดไป	.356
No.58 ฉันเชื่อว่าโลกใบนี้ เต็มไปด้วยความอ้างว้าง และ โหดร้าย	.717
No.59 ฉันรู้สึกผิดหวังกับคนอื่น ๆ รอบข้างของฉัน	.748
No.60 โดยปกติฉันไม่ใช่คนที่ไว้วางใจผู้อื่น	.718
No.61 ฉันเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้าย	.799
No.62 ฉันรู้สึกว่าคนรอบข้างมักจะเอาเปรียบฉัน	.798
No.63 ฉันรู้สึกว่ากรรมมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างเป็นสิ่งที่ยาก	.732
Eigenvalues = 3.526, Variance = 50.372 %, Cumulative = 50.372 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 9 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 57 - 63 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .356 ถึง .799

องค์ประกอบย่อยที่ 9 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.526 คิดเป็นร้อยละ 50.372 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)**

ตาราง 31 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 10

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.64 ฉันเป็นคนขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก	.690
No.65 ฉันรู้สึกว่าฉันไม่ได้เป็นตัวของตัวเอง	.781
No.66 ฉันเป็นคนปากแข็ง และดื้อรั้น	.656
No.67 ฉันเป็นคนไม่เชื่อมั่นในตนเอง	.819
No.68 ฉันเป็นคนเถรตรง ไม่ปล่อยวางสิ่งต่าง ๆ	.696
No.69 ฉันสงสัยในความสามารถของตนเอง	.701
No.70 ฉันเป็นคนหัวอ่อน เชื่อคนง่าย	.603

Eigenvalues = 3.527, Variance = 50.382 %, Cumulative = 50.382 %

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 10 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 64 - 70 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .603 ถึง .819

องค์ประกอบย่อยที่ 10 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.527 คิดเป็นร้อยละ 50.382 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความละอาย และไม่แน่ใจ (Shame and doubt)**

ตาราง 32 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 11

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.71 ฉันเป็นคนที่ยึดติดกับการทดลอง และทดสอบสิ่งต่าง ๆ ให้ สมบูรณ์	.431
No.72 ฉันไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง	.667
No.73 ฉันไม่ชอบทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ๆ	.720
No.74 ฉันรู้สึกผิดต่อสิ่งที่ตัวฉันเองตัดสินใจเลือกในการดำเนินชีวิต	.744
No.75 ฉันต้องยับยั้งชั่งใจจากความต้องการของตนเอง	.689
No.76 ฉันชอบอยู่กับตนเอง มากกว่าออกไปทำกิจกรรม	.688
No.77 ฉันรู้สึกผิดเป็นเวลานาน เมื่อฉันทำบางสิ่งบางอย่างผิดพลาด	.673
Eigenvalues = 3.103, Variance = 44.326 %, Cumulative = 44.326 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 11 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกผิด (Guilt) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 71 - 77 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .431 ถึง .744

องค์ประกอบย่อยที่ 11 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.103 คิดเป็นร้อยละ 44.326 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความรู้สึกผิด (Guilt)**

ตาราง 33 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 12

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.78 ฉันมักไม่มีสมาธิ และฟุ้งซ่านได้ง่าย	.744
No.79 ฉันเป็นคนทั้งหมดกำลังใจ เมื่อต้องเจอความผิดหวังได้ง่าย	.730
No.80 ฉันรู้สึกว่าคุณอื่น ๆ มีความสามารถมากกว่าฉัน	.771
No.81 ฉันจะทำในสิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตของตนเองเท่านั้น	.626
No.82 ฉันรู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ ออกมาได้ดี	.833
No.83 ฉันไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจน	.663
No.84 ฉันรู้สึกคุณค่าของตนลดลง เมื่อตนเองไม่ได้รับมอบหมายงาน	.700
Eigenvalues = 3.697, Variance = 52.811 %, Cumulative = 52.811 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 12 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 78 - 84 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .626 ถึง .833

องค์ประกอบย่อยที่ 12 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.697 คิดเป็นร้อยละ 52.811 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)**

ตาราง 34 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 13

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.85 ฉันรู้สึกไม่มั่นใจในความเชื่อของตนเอง	.767
No.86 ฉันรู้สึกสับสน และเต็มไปด้วยความขัดแย้งในตนเอง	.847
No.87 ฉันรู้สึกถึงช่องว่างระหว่างคนที่ฉันเป็น และ คนที่ฉันต้องการ จะเป็นในอนาคต	.830
No.88 ฉันไม่มั่นใจกับเส้นทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง	.837
No.89 ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีบทบาทในสังคม	.763
No.90 ฉันรู้สึกว่าชีวิตเต็มไปด้วยปริศนา แม้กระทั่งกับตัวเอง	.763
No.91 ฉันต้องการค้นหาความเป็น "ตัวตนของตนเอง"	.622
Eigenvalues = 4.247, Variance = 60.672 %, Cumulative = 60.672 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 13 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อได้แก่ข้อที่ 85 - 91 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .622 ถึง .847

องค์ประกอบย่อยที่ 13 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 4.247 คิดเป็นร้อยละ 60.672 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)**

ตาราง 35 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 14

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.92 ฉันใช้เวลาอยู่กับตัวเอง มากกว่าการเข้าสังคม	.747
No.93 ฉันมักจะเก็บความรู้สึกไว้กับตนเอง	.624
No.94 คนรอบข้างไม่เข้าใจในสิ่งที่ฉันเป็น หรือสิ่งที่ฉันต้องการ	.743
No.95 ฉันมักไม่มีอารมณ์ร่วมกับกิจกรรมทางสังคมรอบตัว	.797
No.96 ฉันหลีกเลี่ยงที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง	.751
No.97 ฉันมีคนรู้จักมากมาย แต่ไม่ได้รู้สึกสนิทใจ	.714
No.98 ฉันรู้สึกกังวลเมื่อต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น	.770
Eigenvalues = 3.802, Variance = 54.310 %, Cumulative = 54.310 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 14 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับการแยกตัว (Isolation) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 92 - 98 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .624 ถึง .797

องค์ประกอบย่อยที่ 14 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.802 คิดเป็นร้อยละ 54.310 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า การแยกตัว (Isolation)

ตาราง 36 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 15

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.99 ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายในการใช้ชีวิตในสังคม	.794
No.100 ฉันรู้สึกว่าคนรุ่นหลังกำลังนำพาตนเองไปสู่ความผิดพลาด	.536
No.101 ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่ได้ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน ในช่วงชีวิตที่ผ่านมา	.742
No.102 ฉันนึกถึงสิ่งที่ตัวของฉันควรจะได้รับ และ สิ่งที่ต้องการอยู่ตลอดเวลา	.704
No.103 ฉันรู้สึกว่าปัญหาในชีวิตของฉันในช่วงเวลาหนึ่งนั้นไม่ได้รับการแก้ไข	.795
No.104 ฉันเป็นคนเฉื่อยชา ไม่สนใจกิจกรรมทางสังคม	.750
No.105 ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิตของฉันนั้นน่าเบื่อ และ ไร้ความหมาย	.810
Eigenvalues = 3.815, Variance = 54.494 %, Cumulative = 54.494 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 15 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับการใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 99 - 105 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .536 ถึง .810

องค์ประกอบย่อยที่ 15 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.815 คิดเป็นร้อยละ 54.494 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)**

ตาราง 37 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยที่ 16

ข้อวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
No.106 ฉันรู้สึกอยากย้อนเวลากลับไปแก้ไขช่วงชีวิตที่ผ่านมา	.698
No.107 ฉันรู้สึกผิดหวังในสิ่งที่ตนเองทำในอดีตที่ผ่านมา	.824
No.108 ฉันหวังว่าตนเองจะมีชีวิตที่แตกต่างไปจากตัวฉันในตอนนี้อย่างไร	.715
No.109 ฉันคิดถึงความสำเร็จที่ผ่านมา	.557
No.110 ฉันรู้สึกว่าการใช้ชีวิตนั้นเต็มไปด้วยความน่าหวาดกลัว และไม่สามารถคาดเดาได้	.767
No.111 ฉันรู้สึกหมดหวังที่จะแก้ไขปัญหาในชีวิต	.698
No.112 ฉันหมดหวังในสภาพสังคมปัจจุบัน	.566
Eigenvalues = 3.383, Variance = 48.324%, Cumulative = 48.324 %	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยที่ 16 ประกอบด้วยข้อวัดที่เกี่ยวข้องกับความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) มีข้อวัดจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 106 - 112 โดยข้อวัดทั้ง 7 ข้อ มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .557 ถึง .824

องค์ประกอบย่อยที่ 16 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 3.383 คิดเป็นร้อยละ 48.324 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)**

สรุปผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน พบว่าองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมประกอบไปด้วย 16 องค์ประกอบย่อย

2.3 ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขแบบวัด

นำแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสันที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 อายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปีทั่วประเทศไทย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามภูมิภาคของประเทศไทย คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และ ภาคใต้ โดยแบบวัดที่ใช้จริงมีรูปแบบดังนี้

แบบวัด ตัวตนของฉัน

เพศ..... อายุ..... ระดับชั้น..... ภูมิภาค.....

คำชี้แจง พิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับตัวเลขที่ท่าน **คิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงหนึ่งคำตอบ** โดยแต่ละตัวเลขแสดงระดับความคิดเห็นของท่านดังนี้

5 = ตรงกับตัวฉันมากที่สุด 4 = ตรงกับตัวฉันมาก 3 = ตรงกับตัวฉันปานกลาง
2 = ตรงกับตัวฉันน้อย 1 = ไม่ตรงกับฉัน

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ฉันรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุข					
2	ฉันสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่นได้					
3	ฉันเป็นคนมองโลกในแง่ดี และมีความหวังอยู่เสมอ					
4	ฉันเชื่อว่าสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นควรค่าแก่การรอคอย					
5	ฉันเป็นคนใจกว้าง ชอบแบ่งปัน และเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ให้คนรอบข้าง					
6	ฉันเป็นคนที่สามารถเชื่อถือได้ คนรอบ ๆ ตัวเชื่อถือฉัน					
7	ฉันเชื่อในสัญชาตญาณความรู้สึกของตัวเอง					

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 3

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามคิดอีริคสัน โดยคัดเลือกข้อวัดที่มีคุณภาพทางการวัด และประเมิณผล ทั้งด้านความตรง และความเที่ยง ทำให้ได้แบบวัดที่มีจำนวนข้อวัด 112 ข้อสำหรับใช้เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างจริงในระยะที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 3 ประกอบไปด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ 2 ขั้นตอน (Two-stage random sampling)

3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ขององค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ด้วยสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันจำนวน 16 องค์ประกอบย่อย เป็นผลรวมของคะแนนที่ได้จากแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันฉบับจริง จำนวน 112 ข้อที่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดตามหลักวิชาการในช่วงของการศึกษาในระยะที่ 2 โดยมีรายการองค์ประกอบย่อยดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)
- 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)
- 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative)
- 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry)
- 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)
- 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)
- 7) ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)
- 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)
- 9) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)
- 10) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)
- 11) ความรู้สึกผิด (Guilt)
- 12) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)
- 13) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)
- 14) การแยกตัว (Isolation)

- 15) การไร้ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)
 16) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)

3.1.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลสำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ตาราง 38 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

องค์ประกอบย่อย	KMO	Bartlett's Test
16 องค์ประกอบ	.936	Chi-square = 31312.152***

จากตาราง แสดงค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .936 ซึ่งมากกว่าค่าที่เหมาะสม (>.500) แสดงว่าข้อวัดมีความสัมพันธ์กันเพียงพอต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจในระดับมากที่สุด และการทดสอบ Bartlett's test of Sphericity พบว่ามีค่า Chi-square เท่ากับ 31312.152 มีความสัมพันธ์กันนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p = .000$) แสดงว่าข้อมูลที่ได้มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าข้อมูลมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ โดยการใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิด อีริคสัน

องค์ประกอบย่อย	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>SK</i>	<i>KU</i>
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	26.92	4.251	-.291	-.432
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	27.41	4.827	-.572	.361
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	27.42	5.032	-.564	.035
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	28.13	4.870	-.666	.126
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	27.06	4.847	-.657	.472
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	28.70	4.882	-.695	.232
7. ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	27.69	4.775	-.361	-.465
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	28.39	5.209	-.650	-.214
9. ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)	21.04	6.233	.108	-.493
10. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	21.17	6.588	-.062	-.670
11. ความรู้สึกผิด (Guilt)	21.22	5.672	-.033	-.146
12. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	21.57	6.577	-.175	-.489
13. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	20.74	7.084	-.109	-.666
14. การแยกตัว (Isolation)	21.76	6.600	-.254	-.498
15. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)	20.90	6.770	-.159	-.687
16. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	23.50	6.377	-.315	-.410

จากตารางแสดงถึงค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบทั้ง 16 องค์ประกอบ ซึ่งอยู่ระหว่าง 20.74 – 28.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 4.251 – 7.084 องค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ องค์ประกอบในเรื่องความใกล้ชิดสนิทสนม ($M = 28.70$, $SD = 4.882$) และองค์ประกอบที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ องค์ประกอบในเรื่องความสับสนในตนเอง ($M = 20.74$, $SD = 7.084$) ซึ่งความเบ้ของกราฟในแต่ละตัวบ่งชี้มีลักษณะเบ้ไปในทางลบเกือบทั้งหมด ($SK = -.695$ ถึง $-.033$) แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่อนข้างสูง คือมีคะแนนสูงกว่าค่ามัธยฐานเลขคณิตในเกือบทุกองค์ประกอบยกเว้น องค์ประกอบในเรื่องความไม่ไว้วางใจ ($SK = .108$, $KU = -.493$)

3.1.3 การสกัดองค์ประกอบ และการหมุนแกน องค์ประกอบพัฒนาการทางจิต สังคมตามแนวคิดอีริกสัน

ผู้วิจัยสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) ข้อมูลในแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน โดยใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Method) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีควอртиแมกซ์ (Quartimax) ซึ่งเป็นวิธีหมุนแกนที่ทำให้องค์ประกอบมีตัวแปรน้อยมากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับสูง ส่งผลให้องค์ประกอบแยกจากกันอย่างชัดเจน ตามเกณฑ์ของ Costello และ Osborne ซึ่งทำการศึกษาในปี 2005 (อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555) จากนั้นพิจารณาองค์ประกอบที่สกัดได้จากค่าไอเกน (Eigenvalue) ที่มีค่ามากกว่า 1 ตามเกณฑ์ของ Kaiser (Kaiser's criteria) และพิจารณาตัวแปรสมาชิกขององค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากที่สุดให้จัดอยู่ในองค์ประกอบนั้น ในกรณีตัวแปรที่เป็นสมาชิกมากกว่า 1 องค์ประกอบ ให้พิจารณาเป็นสมาชิกขององค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากกว่า โดยต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบในสมาชิกอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 0.20 ตามเกณฑ์ของ Velicer และ Jackson ซึ่งทำการศึกษาในปี 1999 (อ้างถึงใน บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555) ผลการสกัดองค์ประกอบ และการหมุนแกนของข้อมูลในแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันแสดงรายละเอียดในตารางดังนี้

ตาราง 40 แสดงผลการสกัดองค์ประกอบและการหมุนแกนของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน

ผลการสกัดองค์ประกอบภายหลังหมุนแกน (Rotation sums of Squared Loadings)			
องค์ประกอบ (Factor)	ค่าไอเกน (Eigenvalues)	ร้อยละความแปรปรวน (% of Variance)	ร้อยละสะสมความแปรปรวน (Cumulative %)
1	5.691	35.568	35.568
2	5.661	35.381	70.949

จากตารางแสดงผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Method) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีควอртиแมกซ์ (Quartimax) ได้องค์ประกอบทั้งหมด 2 องค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigenvalues) ระหว่าง 5.661 – 5.691

ภายหลังสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉากด้วยวิธีควอร์ติแมกซ์ (Quartimax) ตัวแปรทั้งหมดมีองค์ประกอบร่วม (Common factor) 2 องค์ประกอบ โดยมีร้อยละสะสมความแปรปรวนเท่ากับ 70.949 ซึ่งได้แสดงค่าเมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 41 แสดงค่าเมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบภายหลังหมุนแกนปัจจัย (Rotation component matrix)

ข้อวัด	องค์ประกอบ	
	Fac01	Fac02
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	.807	-.169
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	.771	-.064
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	.830	-.066
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	.848	-.111
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	.894	-.084
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	.842	-.133
7. ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	.859	-.042
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	.818	-.188
9. ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)	-.083	.777
10. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	-.093	.793
11. ความรู้สึกผิด (Guilt)	-.019	.847
12. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	-.139	.861
13. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	-.177	.889
14. การแยกตัว (Isolation)	-.166	.848
15. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)	-.160	.855
16. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	-.033	.788

หมายเหตุ

Fac01 = องค์ประกอบที่ 1 คุณลักษณะเชิงบวก

Fac02 = องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะเชิงลบ

3.1.4 การกำหนดความหมายขององค์ประกอบ (Factor Meaning)

หลังการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีของค์ประกอบหลักและ การหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉากด้วยวิธีควอติแม็กซ์ (Quartimax) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีองค์ประกอบร่วม (Common factor) 2 องค์ประกอบ โดยแสดงค่าน้ำหนักขององค์ประกอบของตัวแปร ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของแต่ละองค์ประกอบดังตารางที่ 42

ตาราง 42 แสดงน้ำหนักขององค์ประกอบที่ 1

องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor Loading)
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	.807
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	.771
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	.830
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	.848
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	.894
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	.842
7. ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	.859
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	.818
Eigenvalues = 5.0691, Variance = 35.568%, Cumulative = 35.568%	

จากตารางแสดงน้ำหนักขององค์ประกอบที่ 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยของพัฒนาการทางจิตสังคมเชิงบวก แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) โดยตัวองค์ประกอบย่อยทั้ง 8 องค์ประกอบในองค์ประกอบที่ 1 มีน้ำหนักขององค์ประกอบอยู่ระหว่าง .711 - .894

องค์ประกอบที่ 1 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 5.0691 คิดเป็นร้อยละ 35.568 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **คุณลักษณะเชิงบวก (Positive Psychosocial)**

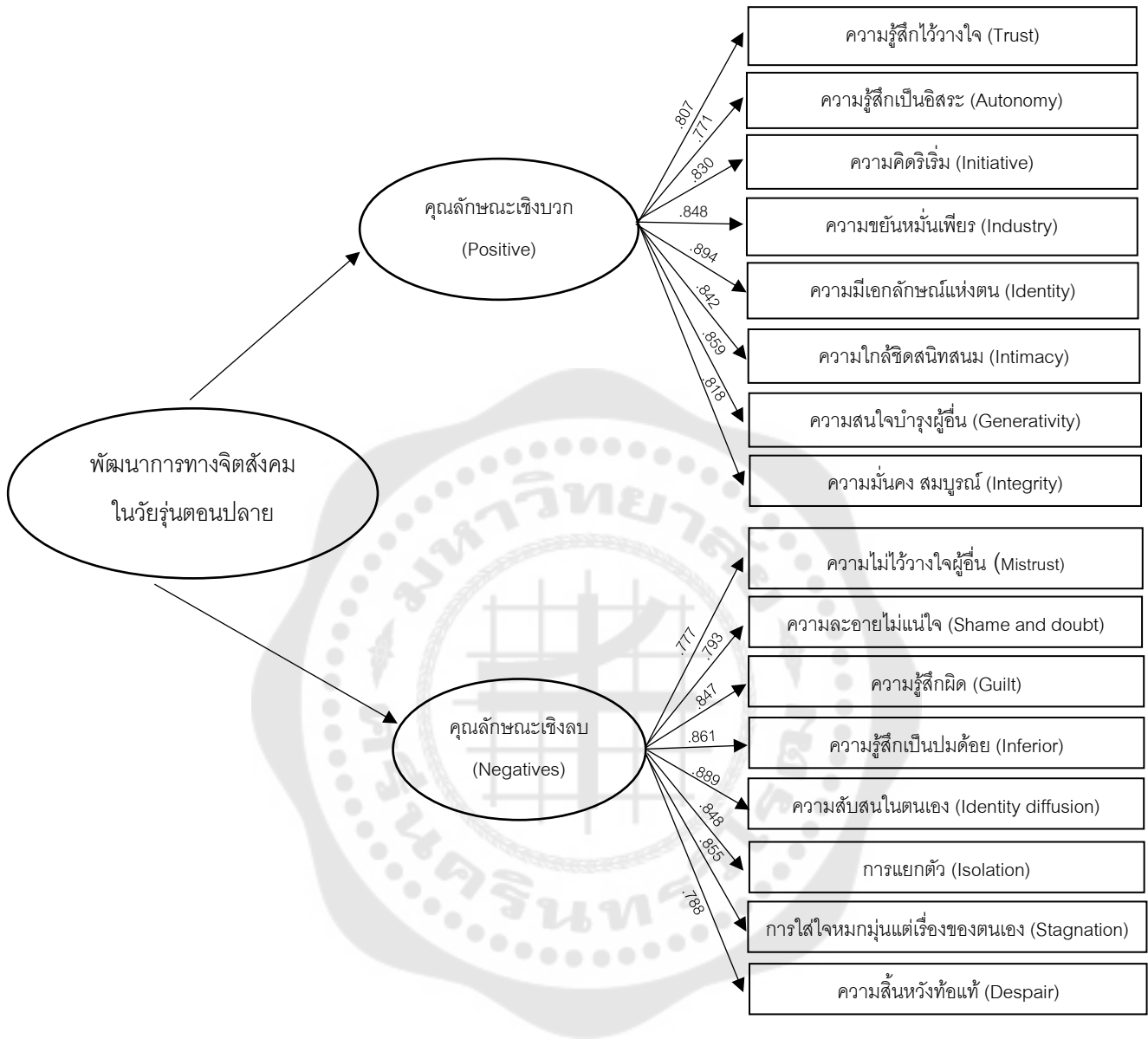
ตาราง 43 แสดงน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2

องค์ประกอบย่อย	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
1. ความไม่ไว้ใจผู้อื่น (Mistrust)	.777
2. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	.793
3. ความรู้สึกผิด (Guilt)	.847
4. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	.861
5. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	.889
6. การแยกตัว (Isolation)	.848
7. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)	.855
8. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	.788
Eigenvalues = 5.691, Variance = 35.381%, Cumulative = 70.949%	

จากตารางแสดงน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยของพัฒนาการทางจิตสังคมเชิงบวก แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบย่อย คือ 1) ความไม่ไว้ใจผู้อื่น (Mistrust) 2) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) 3) ความรู้สึกผิด (Guilt) 4) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) 5) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) 6) การแยกตัว (Isolation) 7) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) 8) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) โดยตัวองค์ประกอบย่อยทั้ง 8 องค์ประกอบในองค์ประกอบที่ 2 มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .777 - .889

องค์ประกอบที่ 2 เป็นแหล่งความแปรปรวนขององค์ประกอบเท่ากับ 5.691 คิดเป็นร้อยละ 70.949 ของความแปรปรวนทั้งหมด ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบในด้านนี้ว่า **คุณลักษณะเชิงลบ (Negative Psychosocial)**

สรุปผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน พบว่าองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 70.949 ดังนั้น เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภาพองค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันไว้ดังภาพประกอบที่ 5

ภาพประกอบ 5 แผนภาพองค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมาย

การศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย มีกลุ่มประชากรเป็นวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 -18 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิด ฮอร์เลย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) บนฐานคิดของ Erikson ในกลุ่มวัยรุ่นไทย ในด้านความเที่ยง (Reliability) และ ด้านความตรง (Validity)
3. เพื่อตรวจสอบความตรงการวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 อายุระหว่าง 16 ถึง 18 ปี จากโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1,526,356 คน และโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 363,590 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 1,889,946 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 ของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ระยะด้วยกันคือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในระยะที่ 2 จำนวน 200 คน เป็นกลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยกลุ่มตัวอย่างนี้ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ และใช้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างในขั้นต้น ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 2 จำนวน 400 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงสำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโดยอาศัยทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1968) ร่วมกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือทางจิตวิทยา ทำให้ได้แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ใช้สำหรับประเมินคุณลักษณะทางจิตสังคมของตนเอง ในรูปแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาสร้างขึ้น ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในหัวข้อเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า การเก็บข้อมูลจากผู้ร่วมวิจัยทุกครั้ง มีวิธีการดำเนินการที่คล้ายคลึงกันตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1) ทำจดหมายขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่ถูกสุ่มให้เป็นตัวอย่างการวิจัย โดยใช้หนังสือขออนุญาตที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2) ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่งหนังสือขออนุญาต พร้อมชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัย นัดหมายวิธีในการเก็บข้อมูล โดยโรงเรียนได้มอบหมายให้อาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล

3) จัดเตรียมแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ในรูปแบบของแบบวัดตัวตนของฉันผ่านระบบออนไลน์

4) ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และการพิทักษ์สิทธิ์ให้ทางครูผู้รับผิดชอบเป็นผู้ช่วยผู้วิจัย

4.1) ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรในแบบวัด โดยบอกวัตถุประสงค์ในการวิจัย ประโยชน์ และอธิบายว่า กลุ่มตัวสามารถปฏิเสธการให้ข้อมูล หรือขอยุติการเข้าร่วมโครงการได้ทุกเมื่อ และข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยนั้นจะถูกเก็บเป็นความลับ

4.2) ให้กลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ

4.3) เก็บรักษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างให้เป็นความลับ ไม่เผยแพร่ ไม่สามารถระบุถึงตัวได้

4.4) ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดต่อภาพลักษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนที่เกี่ยวข้อง โดยการไม่เปิดเผยชื่อต่อสาธารณะ และรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม

5) แจกแบบสอบถาม และอธิบายรายละเอียดในการทำแบบสอบถามให้ผู้ร่วม
ทราบ

6) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดทั้งหมด เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ระยะ
ดังนี้

1) ระยะที่ 1

1.1) การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ด้วยการคำนวณค่า
ดัชนีความสอดคล้องตามสูตร IOC

2) ระยะที่ 2

2.1) การตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยการหาค่า Cronbach's
Alpha Coefficient ของแบบวัด แบ่งออกเป็น 16 ด้าน

2.2) การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม (Item discrimination
analysis) โดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง - ต่ำ จากค่าสถิติ t (independent t-test)
ร่วมกับการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องภายในจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนของ
ข้อวัดที่เหลือ (Corrected item total correlation: CITC)

2.3) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ขั้นต้น ด้วย
วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis: EFA)

3) ระยะที่ 3

3.1) การตรวจสอบความตรงของโมเดล ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
สำรวจ

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม
ตามแนวคิดอีริกสัน โดยมีกลุ่มประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนใน
สังกัดรัฐบาล โดยเก็บข้อมูลผ่านแบบวัดซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคม
ของ Erikson (1968) วิธีการดำเนินการวิจัยนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะวางแผน 2) ระยะ
การศึกษานำร่อง 3) การวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนั้นจึงสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Initial Planning)

1.1 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา รายข้อวัดของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย ตามแนวคิดของอีริกสัน Erikson (1968) โดยประกอบไปด้วยข้อวัดที่ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพในแต่ละองค์ประกอบมีดังต่อไปนี้ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) 8) ความมั่นคงสมบูรณ์ (Integrity) 9) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) 10) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) 11) ความรู้สึกผิด (Guilt) 12) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) 13) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) 14) การแยกตัว (Isolation) 15) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation) 16) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair) โดยทุกองค์ประกอบมีข้อวัดองค์ประกอบละ 7 ข้อวัด ซึ่งข้อวัดทั้งหมดมีคะแนนผ่านเกณฑ์คุณภาพอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

ดังนั้นหลังจากที่ข้อวัดที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสันได้รับการตรวจสอบ และปรับปรุงจนผ่านเกณฑ์ด้านความเที่ยงตรง ทำให้แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันฉบับทดลอง มีข้อวัดทั้งสิ้น 112 ข้อจากนั้นจึงดำเนินการนำไปใช้เก็บข้อมูลกลับกลุ่มทดลอง

2. ขั้นตอนการศึกษานำร่อง (Pilot study)

2.1 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 44

ตาราง 44 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค

แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน	
องค์ประกอบ	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	.767
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	.827
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	.870
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	.855
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	.791
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	.861
7. ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	.813
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	.838
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาครวมทั้งฉบับองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกเท่ากับ .966	
9. ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)	.827
10. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	.809
11. ความรู้สึกผิด (Guilt)	.796
12. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	.825
13. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	.877
14. การแยกตัว (Isolation)	.834
15. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)	.847
16. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	.803
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาครวมทั้งฉบับองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงลบเท่ากับ .964	

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดรายข้อ

ผลการวิเคราะห์รายข้อโดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนก โดยการทดสอบค่า t ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (Independent sample t -test) ผลจากการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดในแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อวัดที่เหลือทั้งฉบับ (Corrected item-total correlation: CITC) จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 45

ตาราง 45 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก ด้วยสถิติเปรียบเทียบ (*t*-test) และผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมทั้งหมด (CITC)

แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน		
องค์ประกอบ	<i>t</i>	CITC (<i>r</i>)
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	6.174 – 10.070	.265 - .618
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	4.791 – 11.058	.423 - .698
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	7.698 – 11.291	.504 - .727
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	7.459 – 11.413	.813 - .979
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	7.531 – 11.143	.372 - .598
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	7.421 – 13.157	.566 - .768
7. ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	7.989 – 11.497	.344 - .709
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	7.076 – 12.995	.485 - .643
9. ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)	3.522 – 10.924	.249 - .675
10. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	4.645 – 11.445	.438 - .724
11. ความรู้สึกผิด (Guilt)	2.907 – 9.798	.317 - .631
12. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	7.094 – 14.381	.427 - .722
13. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	8.530 – 17.234	.532 - .719
14. การแยกตัว (Isolation)	6.531 -12.462	.442 - .669
15. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation)	6.214 – 17.434	.389 - .715
16. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	4.837 – 12.127	.381 - .647

2.3 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขั้นต้น

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขั้นต้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ ($KMO = .936$) และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อวัดทั้ง 112 ข้อ ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Bartlett's test: Chi-square = 31312.152, $p = .000$) ทำให้มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Piampanya & Wattananonsakul, 2019) ซึ่งในการวิเคราะห์องค์ประกอบผู้วิจัยได้เลือกใช้เทคนิคการสกัดองค์ประกอบ (Principal component analysis) และหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธี ด้วยวิธีควอртиแมกซ์ (Quartimax) พบว่าข้อวัดทั้ง

122 ข้อ มีองค์ประกอบที่มีค่าไอแกน (Eigenvalues) มากกว่า 1 จำนวน 16 องค์ประกอบ โดยทั้ง 16 เป็นองค์ประกอบย่อย (Second-order) ของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบ และนิยามความหมายไว้ดังตาราง 46

ตาราง 46 นิยามองค์ประกอบย่อยพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริกสันในบริบทวัยรุ่นในประเทศไทย

องค์ประกอบย่อย	นิยาม
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	ช่วงพัฒนาการที่บุคคลต้องพัฒนาเจตคติทางสังคมขั้นพื้นฐาน ผ่านการเรียนรู้ที่จะไว้วางใจสังคมรอบข้าง ส่งผลให้สามารถรับมือกับอุปสรรคได้อย่างปกติสุข และมีความหวังในการใช้ชีวิตในสังคมอยู่เสมอ โดยบุคคลสามารถเห็นถึงความสอดคล้องระหว่างความต้องการของตนเอง กับสังคมได้
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	ช่วงพัฒนาการแห่งความตั้งใจจริง ที่จะนำตนเองไปสู่ความสำเร็จ เป็นความตั้งใจจริงขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิต การมีอิสระ และแนวทางในการเลือกตัดสินใจตาม ความต้องการของตน โดยไม่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจในขั้นของการมีวุฒิภาวะในวัยที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	ช่วงพัฒนาการแห่งการมีจุดมุ่งหมาย มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ลักษณะ หรือตัวบุคคลที่ตนเองชื่นชม ผ่านการวางแผน และการพัฒนาตนเอง โดย จุดมุ่งหมายนั้นต้องมีความเหมาะสมกับสภาพร่างกาย และสติปัญญาของตัวบุคคล
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	เป็นช่วงที่ตัวบุคคลต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ มีความสงสัย และปรารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ใน สังคมรอบตัว โดยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในตัวบุคคลผ่านความขยันหมั่นเพียร การหมกมุ่นอยู่กับบางสิ่งบางอย่าง การเรียนรู้ที่จะทำให้บางอย่างให้สำเร็จ และความภาคภูมิใจ ใน ความสามารถของตน
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	ช่วงที่บุคคลมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และ สังคมซึ่งส่งผลให้ช่วงพัฒนาการนี้ต้อง มีการปรับตัวสูง บุคคลต้องค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับตนเองว่า “ตนเองนั้นเป็นใคร” มี ความเชื่อ แนวคิด หรือมีจุดมุ่งหมายอะไรในอนาคต ผ่านประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งส่งผลให้บุคคลต้องมีการ ปรับตัว ระหว่างความต้องการภายในของตน ให้ ตอบสนองต่อความคาดหวังทางสังคม

ตาราง 46 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	นิยาม
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	เป็นช่วงพัฒนาการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด สนิทสนมกับสังคมรอบข้าง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น การแบ่งปันประสบการณ์กับ บุคคลรอบข้าง เช่น มิตรภาพระหว่างเพื่อน ความรัก แบบคู่รัก โดยความ ใกล้ชิดสนิทสนม นั้นเป็นความสามารถในการหลอมรวมเอกลักษณ์ของตนเข้า กับผู้อื่น โดยไม่กลัวที่จะเสียความเป็นตัวของตัวเอง
7. สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	ช่วงพัฒนาการที่ตัวบุคคลเริ่มมีบทบาทในฐานะผู้ให้ มีส่วนในการพัฒนา และทำให้สังคมสมบูรณ์มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้ความสำคัญกับการดูแล เอาใจใส่ ทั้งการใส่ใจในการทำบางสิ่ง การบำรุงรักษา การดูแลเอาใจใส่ ในสิ่งที่สร้างส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ลูกหลาน ภูมิปัญญา งานศิลปะ เป็นต้น
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	เป็นช่วงพัฒนาการที่ให้ความสำคัญกับการดูแลเอาใจ ใส่ในอนาคต มากกว่าการยึดติดกับอดีต โดยมี จุดมุ่งหมาย ในการสร้างความหมายในชีวิต มากกว่าการรู้สึกสิ้นหวัง และ ชมชื่นว่าชีวิตที่ผ่านมาเสียเปล่า และ ไม่สมหวัง
9. ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)	เป็นการพัฒนาระหว่างความเชื่อใจ และความไม่ไว้วางใจ ในทัศนคติทางสังคมขั้นพื้นฐานของ มนุษย์เมื่อตัวบุคคลต้องเผชิญสถานการณ์การใด ๆ บุคคลจะต้องสามารถแยกแยะได้ว่า สามารถเชื่อใจ และ ไม่ไว้วางใจ ได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งอาจ หมายถึง การเตรียมความพร้อมสำหรับรับมือกับอันตราย หรือเรื่องที่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจได้ เช่นกัน
10. ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)	ช่วงพัฒนาการของความรู้สึกละอาย และ ไม่แน่ใจในตนเอง ผ่านการเริ่มรับรู้ถึงการจ้องมอง จากบุคคลรอบข้าง และการพิจารณาตนเอง ถ้าพัฒนาความละอายไม่แน่ใจมากกว่า ความรู้สึกเป็นอิสระ ส่งผลให้รู้สึก หรือ แสดงออกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าผู้อื่น ไม่เชื่อมั่นในตนเอง สงสัยในความสามารถของตน และต้องเผชิญกับ ความรู้สึกแบบนี้ไปเรื่อย ๆ

ตาราง 46 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	นิยาม
11. ความรู้สึกผิด (Guilt)	ช่วงนี้เป็นช่วงที่ตัวบุคคลต้องระบับความต้องการ ส่วนตน เริ่มเรียนรู้ที่จะต้องรับผิดชอบ หรือ ทำงานเพื่อแลกกับสิ่งต่าง ๆ โดยเปลี่ยนความต้องการเป็นสิ่งที่ เป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ ตัวบุคคลรู้สึกผิดต่อความต้องการภายในของตนเอง
12. ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)	ความรู้สึกที่ส่งผลมาจากความล้มเหลวที่จะพัฒนา ความรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นการไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเรียน การแข่งขัน หรือ การฝึกทักษะ เป็นต้นจะ ส่งผลให้ตัวบุคคลเกิดปมด้อย พัฒนาไปสู่การ เปรียบเทียบความรู้ความสามารถของตนเองกับ บุคคลรอบข้าง ไม่กล้าที่จะพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ส่งผลต่อจุดมุ่งหมายในการ นำทักษะไปใช้ และ พัฒนาเป็นปมด้อยภายในตนเอง
13. ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)	เป็นความรู้สึกด้านตรงข้ามของการมีเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 ด้านแสดงถึงด้าน บวก และ ด้านลบภายในตัวบุคคล ซึ่งภายในตัว บุคคลนั้นมีการรับรู้ถึงสิ่งที่ตัวบุคคลอยากจะเป็น สิ่งที่ควรจะเป็น ในด้านตรงข้ามยังเป็นสิ่งที่ตัว บุคคลไม่อยากเป็น หรือสิ่งที่ตัวบุคคลรู้ว่าไม่ควรเป็น ซึ่งสามารถแสดงออกเป็นความรู้สึก ไม่มั่นใจ ในแนวทางของตนเอง สับสน และขัดแย้งใน ตนเอง และ มีความต้องการค้นหาเอกลักษณ์ของ ตนเอง
14. การแยกตัว (Isolation)	การแยกตัวสามารถเกิดขึ้นได้ในขณะที่มี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่น เช่นเดียวกับ ความใกล้ชิดสนิทสนม ที่สามารถเกิดขึ้นได้ใน ขณะที่ไม่มี ความสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็น เครื่องย้ำเตือนถึงความอ้างว้างที่ไม่มีที่ สิ้นสุดของ มนุษย์ ซึ่งเป็นรากฐานของความใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งเป็น ความสามารถที่จะรู้สึกปลอดภัยท่ามกลาง ความโดดเดี่ยว จึงจะสร้าง ความใกล้ชิดสนิทสนม ที่แท้จริงได้
15. การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่อง ของตัวเอง (Stagnation)	สิ่งที่แม้แต่คนที่มีความรู้ความสามารถ และ ความคิดสร้างสรรค์และมักจะ มีอยู่ในบุคคลที่ไม่ สนใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม โดยเมื่อรู้สึก ล้มเหลว ในตนเอง อาจมีการถดถอยสู่ขั้นก่อนหน้า ทั้งในรูปแบบของการหมกมุ่นที่ จะได้รับ ความใกล้ชิดสนิทสนมปลอม ๆ หรือการหมกมุ่น อยู่กับ ภาพลักษณ์ของตนเอง โดยแสดงออกผ่าน ความรู้สึก เบื่อหน่ายการเข้า สังคม ไม่ใส่ใจถึงคน รุ่นหลัง และรู้สึกถึงไม่สมบูรณ์ในชีวิตผ่านปัญหาใน อดีตที่ไม่ได้รับการแก้ไข

ตาราง 46 (ต่อ)

องค์ประกอบย่อย	นิยาม
16. ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	ช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับการรักษาสมดุระหว่าง ความรู้สึกสมบูรณในชีวิตกับความสิ้นหวัง บุคคล ที่พัฒนาการเข้าสู่ความสิ้นหวังมากกว่าจะรู้สึกว่าจะเวลาในชีวิตที่เหลืออยู่สั้นเกินกว่าจะค้นพบ หนทางที่พึงพอใจในชีวิต มีความต้องการ ย้อนกลับเพื่อไปแก้ไขความผิดพลาดในอดีตที่ผ่านมา และคาดหวังความแตกต่างจากตนเองใน ปัจจุบัน การขาดความรับผิดชอบต่องาน และ ผู้อื่นส่งผลให้เกิดความสิ้นหวัง โดยแสดงออกถึง ความสิ้นหวัง ได้จากการกลัวความตาย

3. ขั้นตอนการตรวจสอบความตรงของโมเดล

3.1 การตรวจสอบความตรงของโมเดล ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO = .936) และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยทั้ง 16 องค์ประกอบ ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Bartlett's test: Chi-square = 31312.152, $p = .000$) ทำให้มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งในการวิเคราะห์องค์ประกอบนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ เทคนิคการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal component analysis) และหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธีแบบควอртиแมกซ์ (Quartimax) พบว่าองค์ประกอบย่อยทั้ง 16 องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่า 1 จำนวน 2 องค์ประกอบหลัก (First-order) (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2560) ของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน (นัยนา ถาวรายุศม์, สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, อารี พันธุ์มณี, และ ทิพา เทพอัศวพงศ์, 2560)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันในบริบทของวัยรุ่นไทย โดยมีการสร้างแบบวัด และทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในสังกัดรัฐบาล สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. แบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันมีคุณภาพตามหลักวิชาการ คือ มีความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) โดยแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิด

อิริควัน ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในส่วนค่าความเที่ยงของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .936 สอดคล้องกับเกณฑ์พิจารณาของ George และ Mallery (2003) แสดงให้เห็นว่าแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสันมีคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาอยู่ในระดับดี และมีอำนาจจำแนกที่สามารถคัดแยกกลุ่มที่คะแนนสูง และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำออกจากกันได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในบทที่ 3 ตามหลักวิชาการค่าสัมประสิทธิ์นี้มีพิสัยอยู่ระหว่าง .20 - .80 (สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2552) แสดงให้เห็นว่าข้อวัดมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน สามารถจำแนกกลุ่มที่ได้คะแนนสูงออกจากกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ในขั้นต้นนั้น จากนั้นได้ออกประกอบย่อยของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสันจำนวน 16 องค์ประกอบ ในปัจจุบันนั้นมีการใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลากหลายเทคนิค ในงานวิจัยในครั้งนี้เลือกใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) เนื่องจากเป็นเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อระบุจำนวนโดยเฉพาะองค์ประกอบ (องค์ประกอบที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง) ที่อยู่ภายในชุดของตัวแปรที่สามารถสังเกตได้ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน และกำหนดองค์ประกอบเหล่านี้ให้มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยกระบวนการนี้ยังสามารถใช้ประเมินความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดได้อีกด้วย (อรพินทร์ ชูชม, 2543; คณินทร ล้อคำ, 2560; สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2562) (สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, ชนินทร สกุลอิสริยาภรณ์, และ นัยนา ถาวรยศม์, 2562)

2. ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA)

การหาความตรงของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอิริคสัน ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดทั้งหมดมาทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีองค์ประกอบหลัก (Principal Component analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีแบบควอร์ติแมกซ์ (Quartimax) อภิ-ปลายผลได้ดังนี้

2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสัน ได้จำนวนองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ เป็นไปตามสมมติฐานโครงสร้างองค์ประกอบเดิมที่ตั้งไว้ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ นำมาเปรียบเทียบกับการศึกษาของ Hawley (2006) ปราบภูดั่งตาราง 47

ตาราง 47 เปรียบเทียบโครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดคุณลักษณะ
พัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

สมมุติฐานโครงสร้าง องค์ประกอบย่อย	สมมุติฐาน โครงสร้าง องค์ประกอบ	องค์ประกอบที่ได้ จากการศึกษาวิจัย	องค์ประกอบย่อยที่ได้จาก การวิเคราะห์ องค์ประกอบ
ความรู้สึกไว้วางใจ			ความรู้สึกไว้วางใจ
ความรู้สึกเป็นอิสระ			ความรู้สึกเป็นอิสระ
ความคิดริเริ่ม			ความคิดริเริ่ม
ความขยันหมั่นเพียร	คุณลักษณะเชิงบวก	คุณลักษณะเชิงบวก	ความขยันหมั่นเพียร
ความมีเอกลักษณ์แห่งตน	(Positive psychosocial)	(Positive psychosocial)	ความมีเอกลักษณ์แห่งตน
ความใกล้ชิดสนิทสนม			ความใกล้ชิดสนิทสนม
ความสนใจบำรุงผู้อื่น			ความสนใจบำรุงผู้อื่น
ความมั่นคง สมบูรณ์			ความมั่นคง สมบูรณ์
ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น			ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น
ความละอายไม่แน่ใจ			ความละอายไม่แน่ใจ
ความรู้สึกผิด			ความรู้สึกผิด
ความรู้สึกเป็นปมด้อย	คุณลักษณะเชิงลบ	คุณลักษณะเชิงลบ	ความรู้สึกเป็นปมด้อย
ความสับสนในตนเอง	(Negative Psychosocial)	(Negative Psychosocial)	ความสับสนในตนเอง
การแยกตัว			การแยกตัว
การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่อง ของตัวเอง			การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของ ตัวเอง
ความสิ้นหวังท้อแท้			ความสิ้นหวังท้อแท้

จากตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคม
ตามแนวคิดอีริคสัน ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบผู้วิจัยได้กำหนดความหมายขององค์ประกอบ
ที่วิเคราะห์ไว้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คือ คุณลักษณะเชิงบวก (Positive psychosocial) ประกอบไป
ด้วย ความรู้สึกไว้วางใจ ความรู้สึกเป็นอิสระ ความคิดริเริ่ม ความขยันหมั่นเพียร ความมี
เอกลักษณ์แห่งตน ความใกล้ชิดสนิทสนม ความสนใจบำรุงผู้อื่น และความมั่นคงสมบูรณ์

โดยการกำหนดความหมายขององค์ประกอบนั้น (Factor meaning) ผู้วิจัยตั้งชื่อ
องค์ประกอบด้านนี้ว่า คุณลักษณะเชิงบวก (Positive Psychosocial) สอดคล้องกับทฤษฎี

พัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสัน และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของข้อวัดแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกตามทฤษฎี และการศึกษาก่อนหน้าได้แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) และ 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)

องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะเชิงลบ (Negative Psychosocial) ประกอบไปด้วย ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น ความละอายไม่แน่ใจ ความรู้สึกผิด ความรู้สึกเป็นปมด้อย ความสับสนในตนเอง การแยกตัว การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง และความสิ้นหวังท้อแท้

โดยการกำหนดความหมายขององค์ประกอบนั้น (Factor meaning) ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบด้านนี้ว่า คุณลักษณะเชิงลบ (Negative Psychosocial) สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสัน และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของข้อวัดแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) พบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงลบตามทฤษฎี และการศึกษาก่อนหน้าได้แบ่งออกเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) 2) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) 3) ความรู้สึกผิด (Guilt) 4) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) 5) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) 6) การแยกตัว (Isolation) 7) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation) และ 8) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)

ในทางทฤษฎี คุณลักษณะเชิงบวก และคุณลักษณะเชิงลบ เป็นองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสัน เป็นการให้ความสำคัญกับภารกิจพัฒนาการ (development task) ทุกช่วงระยะของช่วงชีวิต หรือทุกช่วงวัย มีภารกิจพัฒนาการต่างกัน

ในแต่ละชั้นมีระดับความยากของภารกิจพัฒนาการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีลักษณะสะสม กล่าวคือ บุคคลต้องบรรลุภารกิจพัฒนาการในขั้นต้นก่อนจึงก้าวสู่ขั้นต่อไปได้ (สิทธิพงษ์ วัฒนา นนท์สกุล, 2561) คุณลักษณะดังกล่าวที่ต้องมีการเรียนรู้จากตัวบุคคล และหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรมที่วัยรุ่นอยู่อาศัย ส่งผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทางสังคม หรือ ระหว่างตัววัยรุ่นกับบริบทแวดล้อม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม โดยอิทธิพลดังกล่าวส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ นั่นคือการปรับตัว (Plasticity) ของวัยรุ่นตามศักยภาพทางพัฒนาการของแต่ละคน เพื่อให้พฤติกรรมของตนเองเป็นไปตามทัศนคติ วัฒนธรรม และ

บรรทัดฐานของสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่ (Erikson, 1997) หากบุคคลสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล และสังคมจะพัฒนาไปในทางบวกเกิดความพึงพอใจ ในทางตรงกันข้ามหากจัดการสมดุลไม่ได้ ทำให้การจัดการกับวิกฤตขั้นต่อไปลำบากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อความมั่งคั่งภายในตัวบุคคลด้วย (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2561) โดยองค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน สอดรับกับทฤษฎีนิเวศวิทยาพัฒนาการมนุษย์ (Bronfenbrenner, 1979) ที่กล่าวถึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ของตัวบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในแต่ละระดับ คือ ระดับจุลภาค (Microsystem) ได้แก่ การได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง การบ่มเพาะทัศนคติ เจตคติ และค่านิยมจากการได้รับการยอมรับจากสังคมรอบตัว เป็นต้น ทั้งยังเกี่ยวพันกับการมีปฏิสัมพันธ์ในระบบกลาง (Mesosystem) ระบบภายนอก (Ecosystem) ระบบมหภาค (Macrosystem) และระบบเวลา (Chronosystem) ในรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง และการมีปฏิสัมพันธ์ทางอ้อมผ่านทางบุคคลใกล้ชิด วัฒนธรรม และประสบการณ์ต่าง ๆ บริบทสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มุมมองทัศนคติ ให้เป็นไปตามรูปแบบที่ตนเองเชื่อมั่น และสังคมรอบตัวที่ให้การยอมรับ (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2552)

องค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ในบริบทของวัยรุ่นไทย ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีค่าความความพอเพียงของการเลือกตัวอย่างโดยรวม (KMO) เท่ากับ .936 (Bartlett's test: Chi-square = 31312.152, p = 000) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair และคณะ (2006) ที่ระบุว่าค่า KMO ควรีค่ามากกว่า .80 เพื่อให้ข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ จากนั้นทำการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยเทคนิคการสกัดองค์ประกอบ (PCA) และการหมุนแกนแบบมุมฉาก เพื่อทำให้ตัวแปรที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบมีความชัดเจนด้วยวิธีแบบควอร์ติแมกซ์ (Quartimax) และทำการพิจารณาองค์ประกอบที่มี (Eigenvalues) มากกว่า 1 โดยแต่ละองค์ประกอบมีน้ำหนักมากกว่า .30 หลังจากหมุนแกนองค์ประกอบแล้ว ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในขั้นต้นพบว่า ข้อวัดทั้ง 112 ข้อ เมื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สามารถสกัดเป็นองค์ประกอบย่อยได้ 16 องค์ประกอบ จากนั้นเมื่อนำคะแนนรวมของข้อวัดในองค์ประกอบย่อยแต่ละตัวมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบอีกครั้งพบว่า พัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในบริบทวัยรุ่นไทย ประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยดังตารางที่ 48

ตาราง 48 โครงสร้างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน

องค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาวิจัย	องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ
คุณลักษณะเชิงบวก (Positive psychosocial)	ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)
	ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)
	ความคิดริเริ่ม (Initiative)
	ความขยันหมั่นเพียร (Industry)
	ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)
	ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)
	ความสนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)
	ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)
คุณลักษณะเชิงลบ (Negative Psychosocial)	ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust)
	ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt)
	ความรู้สึกผิด (Guilt)
	ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior)
	ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion)
	การแยกตัว (Isolation)
	การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation)
ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)	

พัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันในบริบทของวัยรุ่นไทยที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจนี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสัน ที่ได้เริ่มต้นพัฒนารอบแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมตลอดช่วงชีวิต โดยมีองค์ประกอบหลักควบคู่กัน 2 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะเชิงบวก (Positive psychosocial) และคุณลักษณะเชิงลบ (Negative Psychosocial) ที่ทฤษฎีระบุว่าเป็นภาวะยากลำบากทางจิตที่เป็นแรงกระตุ้นภายในบุคคล และสังคมแวดล้อม ส่งผลให้บุคคลยึดถือคุณลักษณะเชิงบวก หรือลบตามการสร้างสมดุลระหว่างตนเอง และสิ่งแวดล้อม (สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, 2561)

ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในต่างประเทศในหัวข้อเกี่ยวกับการพัฒนาการเครื่องมือ และวิเคราะห์องค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมของ ของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) ทั้งนี้องค์ประกอบของพัฒนาการ

ทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสันยังสอดคล้องกับแนวคิดบริบทเชิงพัฒนาการ (Developmental Contextualism) ได้อธิบายไว้ว่า เมื่อวัยรุ่นมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว ในบริบทต่าง ๆ จะเกิดการพัฒนาคความเข้มแข็งภายใน และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวบุคคล เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับทฤษฎีนิเวศวิทยาของพัฒนาการมนุษย์ (Ecological of Human Development) ที่อธิบายไว้ว่า การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบริบทแวดล้อมในระดับต่าง ๆ เช่น กลุ่มเพื่อน ผู้ปกครอง บุคคลในสังคม วัฒนธรรม ทำให้เกิดการปรับตัว และ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการมีปฏิสัมพันธ์นี้จะส่งผลให้เกิดการรับรู้คุณลักษณะของตนเอง หล่อหลอมเป็นคุณลักษณะเชิงบวกในขั้นพัฒนาการตามช่วงวัย และส่งผลให้เกิดผลดีของความเข้มแข็งในตนเองของบุคคลในแต่ละช่วงวัย เพื่อให้อาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และสันติสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริคสันในบริบทของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยได้ผลลัพธ์ในด้านการนำไปปรับ และการประยุกต์ในงานวิจัยต่อ ๆ ไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะ ศักยภาพในวัยรุ่น สามารถนำแบบวัดที่มีข้อวัดเกี่ยวกับองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ที่พัฒนาตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน มีทั้งหมด 112 ข้อวัด แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบหลักคือ คุณลักษณะเชิงบวก และคุณลักษณะเชิงลบ ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างแล้ว ไปใช้เพื่อประเมินผลเพื่อจำแนกคุณลักษณะของวัยรุ่น และเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาต่อไป โดยในขั้นต้นควรเริ่มจากการประเมินคุณลักษณะทางจิตสังคมของวัยรุ่น เพื่อคัดกรองแยกแยะวัยรุ่นตามระดับของคุณลักษณะในแต่ละด้านที่ต้องการพัฒนา เพื่อให้ง่ายต่อการจัดโปรแกรมส่งเสริมคุณลักษณะได้อย่างเหมาะสม

2. องค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความเหมาะสมกับบริบทของวัยรุ่นไทย จึงมีความเหมาะสมในการนำไปพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือโปรแกรมเชิงคลินิก เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งในตนเองโดยรูปแบบของโปรแกรมนั้นควรมีความแตกต่างกันออกไปตามคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ของแต่ละตัวละบุคคล ส่งผลต่อการป้องกันปัจจัยเสี่ยง และปัญหา

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น ปัญหาการใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมแยกตัวออกจากสังคม การตั้งครมในวัยรุ่น ภาวะซึมเศร้า ตลอดจนการฆ่าตัวตาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล การวัด เพื่อให้องค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันมีโครงสร้างองค์ประกอบที่ตรงกับบริบทของสังคมไทย และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย
2. ควรหาเกณฑ์ปกติของการวัดระดับขององค์ประกอบแต่ละด้าน เพื่อให้สามารถนำไปประเมินบุคลิกภาพเป็นรายบุคคล เพื่อไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติในทางคลินิกได้
3. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดรัฐบาล มีบริบทของสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อาจส่งผลให้โครงสร้างองค์ประกอบมีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงควรตรวจสอบความไม่แปรปรวนของโมเดลกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีบริบทต่างกัน หรือมีช่วงวัยที่แตกต่างกัน
4. ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก และวัยรุ่น ควรได้รับการอบรม และมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักจิตวิทยาพัฒนาการ เพราะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในศาสตร์พัฒนาการในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะวัยรุ่นที่เป็นวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ
5. ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับนักจิตวิทยาประจำในสถานศึกษา เพื่อดูแล และให้คำปรึกษาพัฒนาเด็ก และวัยรุ่นในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมรวมถึงการเป็นผู้ที่คอยรับฟัง และชี้แนวทางในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัววัยรุ่นได้อย่างตรงจุดในทุก ๆ ด้าน

บรรณานุกรม

- Adams Gerald, Berzonsky Michael, & Keating Leo. (2006). Psychosocial resources in first-year university students: The role of identity processes and social relationships. *Journal of Youth and Adolescence*.
- Bronfenbrenner. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Burt, G., & Joe, H. (1996). *Youth in Transition: Perspectives on Research and Policy*. Toronto: Thompson Educational Publishing, Inc.
- Dunkel, C., & Harbke, C. (2017). A Review of Measures of Erikson's Stages of Psychosocial Development: Evidence for a General Factor. *Journal of Adult Development, 24*.
- Dworetzky. (1985). *Child Psychology* New York: Prentice-Hall.
- Erikson Erik H. (1997). *The Life Cycle Completed*. New York: W. W. Norton.
- Erikson Erik H, & Richard I. Evans. (1967). *Dialogue with Erik Erikson*. New York: Harper & Row.
- Erikson Erik H. (1966). Eight ages of man. *International Journal of Psychiatry, 2*(3), 281-300.
- Hawley Gwendolyn A. (1985). *Construction and validation of an Eriksonian measure of psychosocial development*. (45). ProQuest Information & Learning, US.
- Hurlock E. B. (1974). *Personality Development*. New York: McGraw - Hill Book.
- Janthapoon, & Wattananonsakul. (2019). The Organizational Inclusion Measurement Model for the Tobacco Authority of Thailand. . *International Conference on Education and Psychology ICEAP 2019 Official Conference Proceedings*, 307-310.
- Lerner R. M, Fisher C. B, & Weinberg R. A. (2000). Toward a science for and of the people: promoting civil society through the application of developmental science. *Child Dev, 71*(1), 11-20.
- Piampanya, & Wattananonsakul. (2019). Confirmatory Factor Analysis of Psychological Empowerment in Manufacturing Industrial Employees. *International Conference on*

Education and Psychology ICEAP 2019 Official Conference Proceedings, 303-306.

Rogers D. (1972). *The Psychology of Adolescent*. New York: Appieton Century Croft.

Stone, L. J., และ Church, J. (1957). *Childhood and adolescence; a psychology of the growing person* Childhood and adolescence; a psychology of the growing person. New York, NY, US: Crown Publishing Group/Random House.

เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. (2541). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ (กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร., กรุงเทพมหานคร.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2015). รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขา จิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย. วารสารพัฒนาศังคม.

นพมาศ ธีรเวคิน. (2540). ทฤษฎีบุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นพมาศ ธีรเวคิน. (2542). จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นัยนา ถาวรายุศม์, สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, อารี พันธุ์มณี, และ ทิพา เทพอัศวพงศ์. (2560). การพัฒนาแบบวัดการรับรู้ความสามารถแห่งตนด้านความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 199-210.

บุญใจ ศรีสถิตยัณนากร. (2555). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย : คุณสมบัตินักวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประณต คำฉิม. (2550). บรรยากาศในครอบครัวและผลที่มีต่อวัยรุ่น. วารสารโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 52-65.

ราศรี ธรรมนิยม. (2524). จิตวิทยาพัฒนาการฉบับสมบูรณ์.

ล้วน สายยศ. (2541). เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัดทางการเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2538). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล. (2555a). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานวัดการควบคุมตนเอง: การศึกษาแยกภาวะสันนิษฐาน. วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล. (2555b). การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานวัดการควบคุมตนเอง : การศึกษาแยกภาวะสันนิษฐาน. วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 153-167.

สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล. (2560). การตรวจสอบความตรงโมเดลการวัดกลยุทธ์การกำกับตนเองในการเรียนรู้เชิงวิชาการของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ ปีที่ 23, ฉบับที่ 2, 43-60.

สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล. (2561). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: พรินท์ คอร์เนอร์.

สิทธิพงษ์ วัฒนานนท์สกุล, ชรินทร์ สกุลอิสริยาภรณ์, และ นัยนา ถาวรายุศม์. (2562). การตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดเอกลักษณ์แห่งตนเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมเอกลักษณ์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย. *Journal of Research and Curriculum Development*.

สุภมาส อังศุโชติ. (2552). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพมหานคร: มิสชั่น มีเดีย.

สุวิมล ตีรภานันท์. (2555). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ]). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิศรานุรักษ์, ศ. (2547). พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคมจริยธรรมของเด็กไทย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ภาคผนวก ก
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ในกลุ่มวัยรุ่นไทย

แนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 16 องค์ประกอบย่อย ตามแนวคิดของอีริกสัน Erikson (1968) โดยองค์ประกอบมีดังต่อไปนี้ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) 8) ความมั่นคงสมบูรณ์ (Integrity) 9) ความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Mistrust) 10) ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and doubt) 11) ความรู้สึกผิด (Guilt) 12) ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferior) 13) ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) 14) การแยกตัว (Isolation) 15) การใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตัวเอง (Stagnation) 16) ความสิ้นหวังท้อแท้ (Despair)

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.936
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	31312.152
	df	120
	Sig.	.000

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	7.122	44.510	44.510	7.122	44.510	44.510	5.691	35.568	35.568
2	4.230	26.439	70.949	4.230	26.439	70.949	5.661	35.381	70.949
3	.669	4.183	75.131						
4	.597	3.728	78.860						
5	.479	2.991	81.851						
6	.377	2.359	84.210						
7	.365	2.283	86.493						
8	.350	2.189	88.681						
9	.321	2.009	90.691						
10	.271	1.691	92.382						
11	.261	1.628	94.010						
12	.227	1.418	95.428						
13	.206	1.290	96.718						
14	.202	1.261	97.979						
15	.172	1.073	99.052						
16	.152	.948	100.000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Transformation Matrix

Component	1	2
1	.711	-.703
2	.703	.711

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสัน ใน
กลุ่มวัยรุ่นไทยด้านคุณลักษณะเชิงบวก

KMO and Bartlett's Test (P1)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.823
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	674.097
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P1)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.021	43.164	43.164	3.021	43.164	43.164
2	.976	13.945	57.109			
3	.826	11.803	68.912			
4	.662	9.460	78.372			
5	.587	8.388	86.760			
6	.498	7.121	93.881			
7	.428	6.119	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P1)

	Component
	1
postat3	.771
postat5	.703
postat6	.681
postat4	.657
postat2	.649
postat1	.630
postat7	.467

KMO and Bartlett's Test (P2)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.811
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1038.281
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P2)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.498	49.977	49.977	3.498	49.977	49.977
2	.978	13.969	63.946			
3	.718	10.261	74.207			
4	.657	9.382	83.590			
5	.452	6.452	90.042			
6	.415	5.929	95.971			
7	.282	4.029	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P2)

	Component
	1
postat11	.768
postat13	.757
postat12	.730
postat8	.711
postat9	.687
postat14	.677
postat10	.604

KMO and Bartlett's Test (P3)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.900
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1087.337
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P3)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.808	54.403	54.403	3.808	54.403	54.403
2	.703	10.040	64.443			
3	.633	9.049	73.492			
4	.548	7.831	81.323			
5	.486	6.947	88.270			
6	.432	6.178	94.448			
7	.389	5.552	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P3)

	Component
	1
postat18	.775
postat17	.773
postat20	.761
postat15	.758
postat19	.756
postat16	.720
postat21	.607

KMO and Bartlett's Test (P4)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.866
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1256.299
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P4)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.884	55.492	55.492	3.884	55.492	55.492
2	.837	11.956	67.448			
3	.688	9.832	77.280			
4	.522	7.453	84.732			
5	.435	6.208	90.941			
6	.332	4.743	95.684			
7	.302	4.316	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P4)

	Component
	1
postat26	.827
postat24	.788
postat23	.764
postat25	.733
postat27	.720
postat28	.716
postat22	.653

KMO and Bartlett's Test (P5)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.843
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	890.381
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P5)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.400	48.569	48.569	3.400	48.569	48.569
2	.890	12.708	61.277			
3	.762	10.882	72.158			
4	.612	8.737	80.896			
5	.527	7.531	88.427			
6	.436	6.231	94.658			
7	.374	5.342	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P5)

	Component
	1
postat30	.771
postat31	.758
postat34	.730
postat32	.686
postat33	.680
postat35	.654
postat29	.580

KMO and Bartlett's Test (P6)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.881
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1233.175
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P6)

Total Variance Explained

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.899	55.696	55.696	3.899	55.696	55.696
2	.839	11.985	67.680			
3	.675	9.649	77.329			
4	.453	6.471	83.800			
5	.406	5.807	89.607			
6	.377	5.379	94.986			
7	.351	5.014	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P6)

	Component
	1
postat38	.822
postat40	.817
postat36	.771
postat41	.731
postat37	.701
postat42	.695
postat39	.673

KMO and Bartlett's Test (P7)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.853
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1042.810
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P7)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.618	51.683	51.683	3.618	51.683	51.683
2	.782	11.175	62.858			
3	.768	10.967	73.825			
4	.636	9.091	82.916			
5	.447	6.389	89.305			
6	.434	6.205	95.510			
7	.314	4.490	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P7)

	Component
	1
postat48	.813
postat49	.755
postat47	.751
postat45	.713
postat43	.702
postat44	.671
postat46	.609

KMO and Bartlett's Test (P8)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.882
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1042.558
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (P8)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.691	52.722	52.722	3.691	52.722	52.722
2	.830	11.861	64.583			
3	.627	8.955	73.539			
4	.573	8.188	81.727			
5	.471	6.725	88.452			
6	.424	6.063	94.515			
7	.384	5.485	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (P8)

	Component
	1
postat53	.797
postat55	.763
postat52	.752
postat56	.746
postat54	.719
postat51	.694
postat50	.594

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสัน ใน
กลุ่มวัยรุ่นไทยด้านคุณลักษณะเชิงลบ

KMO and Bartlett's Test (N1)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.846
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1017.222
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N1)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.526	50.372	50.372	3.526	50.372	50.372
2	1.009	14.415	64.787			
3	.653	9.335	74.122			
4	.578	8.260	82.382			
5	.491	7.012	89.394			
6	.414	5.920	95.314			
7	.328	4.686	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N1)

	Component
	1
postat61	.799
postat62	.798
postat59	.748
postat63	.732
postat60	.718
postat58	.717
postat57	.356

KMO and Bartlett's Test (N2)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.872
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	944.101
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N2)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.527	50.382	50.382	3.527	50.382	50.382
2	.810	11.575	61.957			
3	.750	10.719	72.676			
4	.561	8.014	80.690			
5	.534	7.625	88.315			
6	.442	6.321	94.636			
7	.376	5.364	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N2)

	Component
	1
postat67	.819
postat65	.781
postat69	.701
postat68	.696
postat64	.690
postat66	.656
postat70	.603

KMO and Bartlett's Test (N3)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.807
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	729.934
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N3)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.103	44.326	44.326	3.103	44.326	44.326
2	.911	13.016	57.342			
3	.841	12.013	69.355			
4	.737	10.529	79.884			
5	.527	7.528	87.412			
6	.487	6.960	94.372			
7	.394	5.628	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N3)

	Component
	1
postat74	.744
postat73	.720
postat75	.689
postat76	.688
postat77	.673
postat72	.667
postat71	.431

KMO and Bartlett's Test (N4)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.878
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1072.830
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N4)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.697	52.811	52.811	3.697	52.811	52.811
2	.827	11.814	64.625			
3	.698	9.975	74.600			
4	.532	7.600	82.201			
5	.479	6.841	89.041			
6	.434	6.203	95.244			
7	.333	4.756	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N4)

	Component
	1
postat82	.833
postat80	.771
postat78	.744
postat79	.730
postat84	.700
postat83	.663
postat81	.626

KMO and Bartlett's Test (N5)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.893
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1527.147
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N5)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.247	60.672	60.672	4.247	60.672	60.672
2	.765	10.923	71.595			
3	.546	7.805	79.400			
4	.501	7.157	86.557			
5	.357	5.094	91.651			
6	.322	4.606	96.257			
7	.262	3.743	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N5)

	Component
	1
postat86	.847
postat88	.837
postat87	.830
postat85	.767
postat89	.763
postat90	.763
postat91	.622

KMO and Bartlett's Test (N6)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.839
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1237.293
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N6)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.802	54.310	54.310	3.802	54.310	54.310
2	.951	13.579	67.889			
3	.604	8.631	76.520			
4	.592	8.463	84.984			
5	.433	6.192	91.176			
6	.330	4.713	95.889			
7	.288	4.111	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N6)

	Component
	1
postat95	.797
postat98	.770
postat96	.751
postat92	.747
postat94	.743
postat97	.714
postat93	.624

KMO and Bartlett's Test (N7)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.895
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1139.054
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N7)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.815	54.494	54.494	3.815	54.494	54.494
2	.780	11.142	65.636			
3	.665	9.503	75.139			
4	.532	7.601	82.740			
5	.474	6.766	89.505			
6	.381	5.440	94.945			
7	.354	5.055	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N7)

	Component
	1
postat105	.810
postat103	.795
postat99	.794
postat104	.750
postat101	.742
postat102	.704
postat100	.536

KMO and Bartlett's Test (N8)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.816
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	993.200
	df	21
	Sig.	.000

Total Variance Explained (N8)

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.383	48.324	48.324	3.383	48.324	48.324
2	1.076	15.371	63.695			
3	.733	10.475	74.171			
4	.586	8.370	82.541			
5	.555	7.922	90.462			
6	.378	5.398	95.861			
7	.290	4.139	100.000			

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Component Matrix (N8)

	Component
	1
postat107	.824
postat110	.767
postat108	.715
postat106	.698
postat111	.698
postat112	.566
postat109	.557

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัด ตัวตนของจิต

เพศ..... อายุ..... ระดับชั้น..... ภูมิภาค.....

คำชี้แจง พิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับตัวเลขที่ท่าน **คิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงหนึ่งคำตอบ** โดยแต่ละตัวเลขแสดงระดับความคิดเห็นของท่านดังนี้

5 = ตรงกับตัวฉันมากที่สุด 4 = ตรงกับตัวฉันมาก 3 = ตรงกับตัวฉันปานกลาง
2 = ตรงกับตัวฉันน้อย 1 = ไม่ตรงกับฉัน

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ฉันรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุข					
2	ฉันสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่นได้					
3	ฉันเป็นคนมองโลกในแง่ดี และมีความหวังอยู่เสมอ					
4	ฉันเชื่อว่าสิ่งดี ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นควรค่าแก่การรอคอย					
5	ฉันเป็นคนใจกว้าง ชอบแบ่งปัน และเอื้อเฟื้อ เพื่อแม่ให้คนรอบข้าง					
6	ฉันเป็นคนที่สามารถเชื่อถือได้ คนรอบ ๆ ตัวเชื่อใจฉัน					
7	ฉันเชื่อในสัญชาตญาณความรู้สึกของตัวเอง					

คำถาม การตอบกลับ การตั้งค่า

ส่วนที่ 5 จาก 12

Development of Erikson's Psychosocial Scale in the Context of Thai Adolescents

คำอธิบาย (ระบุหรือไม่ก็ได้)

ตอนที่ 2 : แบบวัดตัวตนของจิต

คำชี้แจง : พิจารณาจากข้อความด้านล่างต่อไปนี้ ว่าตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงใด โดยให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ที่คิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงหนึ่งคำตอบ โดยแต่ละตัวเลขแสดงระดับความคิดเห็นของท่าน

5 หมายถึง ตรงกับตัวฉันมากที่สุด
4 หมายถึง ตรงกับตัวฉันมาก
3 หมายถึง ตรงกับตัวฉันปานกลาง
2 หมายถึง ตรงกับตัวฉันน้อย
1 หมายถึง ตรงกับตัวฉันน้อยที่สุด

ขอให้ท่านกรณตอบตรงความเป็นจริงของท่าน

1. ฉันรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุข *

1 2 3 4 5

ตรงกับตัวฉันน้อยที่สุด ○ ○ ○ ○ ○ ตรงกับตัวฉันมากที่สุด

2. ฉันสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่นได้ *

1 2 3 4 5

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างเอกสารอนุญาตขอเก็บข้อมูล

ที่ อว 8718/1150

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

เนื่องด้วย นายภูริณัฐ เบ็ญจพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแบบพัฒนาวัตการทางจิตสังคมตามแนวคิดอิริคสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง แบบพัฒนาวัตการทางจิตสังคม กับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 200 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2564 ถึงเดือนกรกฎาคม 2564 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 097 130 4275

ภาคผนวก ง
บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในงานประชุมวิชาการ

การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย The Development of Erikson's Positive Psychosocial Scale among Late Adolescents

ภุรินทร์ เบ็ญจจันทร์^{1*} และ สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล¹

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

*ผู้ติดต่อ: Purinaj_040@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนมัธยมปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัฐบาล ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการจิตสังคมตามแนวคิดอีริกสันในประเด็นด้านคุณลักษณะเชิงบวก 8 ชั้น คุณภาพด้านความเที่ยง พบว่าอยู่ในระดับดี นอกจากนี้การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยพิจารณาค่าไอเกน และค่าร้อยละความแปรปรวน พบว่าคุณลักษณะเชิงบวกมี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ 3) ความคิดริเริ่ม 4) ความขยันหมั่นเพียร 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม 7) สนใจบำรุงผู้อื่น 8) ความมั่นคงสมบูรณ์ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการไปพัฒนาความเข้มแข็งของคุณลักษณะเชิงบวกในกลุ่มวัยรุ่นต่อไป

คำสำคัญ: แบบวัด, คุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอีริกสัน, วัยรุ่นตอนปลาย, การวิเคราะห์องค์ประกอบ

ABSTRACT

This study's objectives were to 1) development of Erikson's positive psychosocial scale among late adolescents. 2) To analyze the quality of Erikson's positive psychosocial scale among adolescents. There was a complete form for the measurement of grades 10 to 12. The data was collected from 200 high school students, ranging in age from 15 to 18 years in Bangkok, Thailand.

Factor analysis was employed to study the dimensions of Erikson's positive psychosocial scale. Factor analysis demonstrated that items loaded on eight specific dimensions consisted of 1) trust 2) autonomy 3) initiative 4) industry 5) identity 6) intimacy 7) generativity 8) integrity. The results showed that an eight-factor model of Erikson's Positive Psychosocial Scale had a better overall fit to the

empirical data. These findings were consistent with previous research in terms of the indicators. These indicators should be utilized in other developmental strengthening programs for students.

Keywords: Measurement scales, Erikson's positive psychosocial scale, Late adolescents, Factor analysis

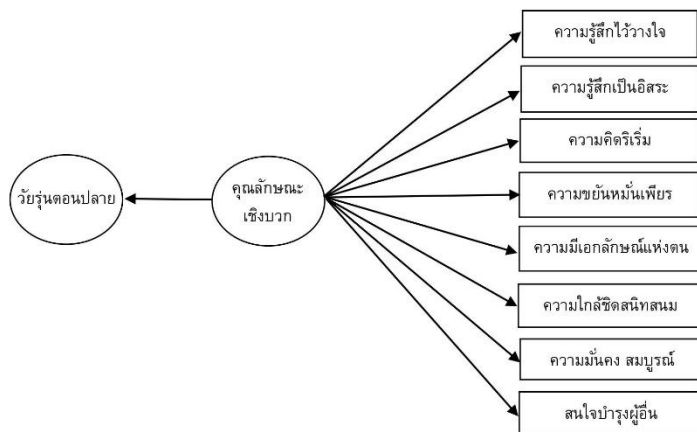
1. บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญของช่วงชีวิตเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านพร้อมกันอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม^[1] พร้อมกับต้องปรับตัวอย่างมากทั้งต่อตนเอง และบุคคลรอบข้าง^[2-3] เป็นช่วงวัยที่มีความกดดันภายในอยู่มาก การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นนั้นได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในร่างกาย อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับภูมิสังคม วัฒนธรรมระหว่างสังคมกับตัวของวัยรุ่น^[4] เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน และสังคมวัฒนธรรมที่วัยรุ่นอยู่อาศัย การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดจัดว่าเป็นภารกิจพัฒนาการที่วัยรุ่นทุกคนต้องเผชิญ^[5-6] หากวัยรุ่นสามารถรับมือ หรือปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันที่ส่งผลให้วัยรุ่นสามารถพัฒนาคุณลักษณะทางบวกที่ทำให้วัยรุ่นสามารถแก้ไข และผ่านขั้นพัฒนาการในช่วงต่อไปของชีวิตได้ง่ายขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากวัยรุ่นไม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอาจกลายเป็นอุปสรรคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายใน เมื่อรวมกับแรงกดดันจากปัจจัยภายนอก ส่งผลให้พัฒนาเป็นคุณลักษณะทางลบในตัวของวัยรุ่น ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นจะแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว อารมณ์รุนแรง การใช้สารเสพติด ปัญหาการเรียน ปัญหาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว^[7-8] การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การก่ออาชญากรรม ซึมเศร้า ตลอดจนการฆ่าตัวตาย เป็นต้น^[9] ประเด็นด้านการปรับตัวของวัยรุ่นสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (Psychosocial Development Theory) ที่ได้อธิบายไว้ว่า บุคคลจะมีพัฒนาการทางด้านจิตสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพราะต้องเผชิญกับปัญหาที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และสังคมรอบตัว ส่งผลให้บุคคลต้องมีการปรับตัว

ดังนั้นบุคคลที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีจึงแก้ไขปัญหาได้ดี ส่วนผู้ที่ปรับตัวไม่ได้มักจะมีปัญหาทางสังคม อารมณ์ และการปรับตัวในช่วงชีวิตต่อไป พิจารณาแนวคิดของอีริกสัน^[10-13] ได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพไว้ทั้งหมด 8 ขั้นตอนตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะเชิงบวก และ เชิงลบควบคู่กัน ได้แก่ ขั้นที่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) กับ ความไม่ไว้วางใจ (Mistrust) ขั้นที่ 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) กับ ความละอายไม่แน่ใจ (Shame and Doubt) ขั้นที่ 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) กับ ความรู้สึกผิด (Guilt) ขั้นที่ 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) กับ ความรู้สึกเป็นปมด้อย (Inferiority) ขั้นที่ 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) กับ ความสับสนในตนเอง (Identity diffusion) ขั้นที่ 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) กับ การแยก (Isolation) ขั้นที่ 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) กับ การสนใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Stagnation) และ ขั้นที่ 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity) กับ ความสิ้นหวัง (Despair) วัยรุ่นนั้นอยู่ในขั้นพัฒนาการทางจิตสังคมในขั้นที่ 5 ขั้นเอกลักษณ์แห่งตน หากวัยรุ่นสามารถพัฒนาคุณลักษณะเชิงบวกในขั้นพัฒนาการที่ผ่านมา จะส่งผลให้สามารถบรรลุขั้นพัฒนาการในขั้นที่เหลือตลอดช่วงชีวิตได้ง่ายขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากวัยรุ่นติดขัดในการพัฒนาคุณลักษณะอาจส่งผลให้ประสบกับปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

ในต่างประเทศให้ความสนใจศึกษาพัฒนาการทางจิตสังคม โดยเฉพาะการประเมินพัฒนาการทางจิตสังคม ในวัยรุ่นที่จะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือ และคัดกรองวัยรุ่นที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมสูง ต่ำ เพื่อให้สามารถ ส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมที่นิยมใช้กันทั่วไป คือ แบบวัด พัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley Measures of Psychosocial Development : MPD) โดยนำไปใช้ ทั้งในงานด้านคลินิก และด้านการศึกษา ซึ่งได้พัฒนาเครื่องมือจากฐานแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม ของอีริกสันโดยแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ คุณลักษณะเชิงบวก (Positive Scale) และ คุณลักษณะเชิงลบ (Negative Scale) โดยแบบวัดสามารถวัดขั้นพัฒนาการทางจิตสังคมได้ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้น ที่ 8 มีงานวิจัยของมาริลีน เกรย์ศึกษาเรื่องการวัด และประเมินผลพัฒนาการทางจิตสังคมโดยพิจารณา คุณลักษณะทางจิตมิติ ต่าง ๆ ทั้งด้านความตรง และความเที่ยง ด้วยการนำแบบวัดไปเก็บข้อมูลกับบุคคลทั่วไป โดยแบ่งช่วงอายุออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 18 ถึง 24 ปี กลุ่มอายุ 25 ถึง 49 ปี และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 1046 คน ผลการวิจัยพบว่าข้อวัดมีคุณสมบัติในการคัดแยกบุคคลที่มีพัฒนาการทางจิตสังคมสูง และ ต่ำได้อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของสตีฟ และคณะ^[14] ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติ ในการวัดของข้อวัดพัฒนาการทางจิตสังคมเปรียบเทียบกับแนวคิดของ Bowlb's ที่ได้ใช้เครื่องมือวัดในกลุ่ม นักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่าแบบวัดมีความตรง ค่าอำนาจจำแนก และ ค่าความเที่ยง อยู่ในเกณฑ์ดี สามารถ ใช้วัดและคัดกรองพัฒนาการทางจิตสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากงานวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยพบว่าการศึกษาพัฒนาการทางจิตสังคมทั้งในด้านการศึกษาศาหตุสัมพันธ์ หรือ การพัฒนาเครื่องมือยังคงได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ผ่านการนำเครื่องมือต่าง ๆ ไปตรวจสอบคุณภาพใน บริบทของวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน^[15] โดยผู้วิจัยมีข้อสังเกตเห็นข้อจำกัดของการนำแบบวัดต่างประเทศ มาใช้ในประเทศไทยดังนี้ 1) ข้อจำกัดด้านภาษา การใช้สำนวนภาษาในการสื่อสาร การตีความที่แตกต่างกัน 2) ข้อจำกัดด้านบริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และคุณสมบัติที่สำคัญของแบบวัดทางจิตวิทยา^[16] คือ ด้านความเที่ยง (Reliability) และ ความตรง (Validity) สอดคล้องกับคำกล่าวของอนาสตาซี ได้เสนอว่า แบบวัดทางจิตวิทยาที่นำมาใช้วัดความสามารถของตัวบุคคลจะมี คุณภาพ ให้ผลลัพธ์ที่ดี นั้นต้องใช้แบบวัด เฉพาะที่เหมาะสมกับบุคคลในวัฒนธรรมที่แบบวัดพัฒนาขึ้นมา จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นการศึกษาครั้งนี้จึง สนใจศึกษา และพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะทางจิตสังคมเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในบริบท และ วัฒนธรรมไทย ที่มีคุณสมบัติทางจิตวิทยาอย่างครบถ้วน เหมาะสมกับสังคม วัฒนธรรม และภาษา ในกลุ่ม วัยรุ่นตอนปลาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อ ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง นักจิตวิทยา นักตรวจวัดพัฒนาการ นักจัด กิจกรรม นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในการใช้ แบบวัดพัฒนาการทางจิต สังคม เพื่อนำผล จากการทดสอบไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม เป็นการวางรากฐานให้วัยรุ่นก้าวผ่านช่วง พัฒนาการเข้าสู่ผู้ใหญ่ได้อย่างมีความสุข เป็นกำลังที่ขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างมีคุณภาพต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. คำถามวิจัย

คุณลักษณะเชิงบวกประกอบด้วยองค์ประกอบตามขั้นพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสันหรือไม่

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสัน ในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในด้านความตรง ค่าอำนาจจำแนก และด้านความเที่ยง ของแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ในงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 อายุระหว่าง 15 ถึง 18 ปีจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเขตกรุงเทพมหานคร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัฐบาล ช่วงอายุระหว่าง 15 ถึง 18 ปี จำนวน 200 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

4.2 การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการพัฒนาโดยอาศัยขั้นตอนการสร้างจากแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) เป็นพื้นฐาน โดยมีผู้วิจัยได้

เลือกองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสันมาพัฒนา โดยมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาองค์ประกอบของพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. นิยามแนวคิดตัวแปร ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน เพื่อทำการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกพัฒนาการทางจิตสังคม

2. ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวก โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำนิยามแนวคิดตัวแปรในงานวิจัยตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญนำมากำหนดนิยามปฏิบัติการ และใช้สร้างข้อวัดเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา และ ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสันในกลุ่มวัยรุ่นไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. พัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสัน ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบที่ได้ทำการศึกษา มาสร้างแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริกสัน ให้ครอบคลุมนิยามศัพท์ โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดประเมินตนเอง โดยมีมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) เริ่มจาก 1) ตรงกับตัวฉันน้อยที่สุด ถึง 5) ตรงกับตัวฉันมากที่สุด ในแต่ละองค์ประกอบมีข้อวัดเท่า ๆ กันด้านละ 7 ข้อ ดังตารางที่แสดงต่อไปนี้

ตารางที่ 1 นิยามองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอีริกสัน และ ข้อวัดที่พัฒนาขึ้น

องค์ประกอบ	ข้อวัด
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust : P1)	
คำอธิบายองค์ประกอบ ช่วงพัฒนาการที่บุคคลต้องพัฒนาเจตคติทางสังคมขั้นพื้นฐาน ผ่านการเรียนรู้ที่จะไว้วางใจสังคมรอบข้าง ส่งผลให้สามารถรับมือกับอุปสรรค ได้อย่างปกติสุข และมีความหวังในการใช้ชีวิตในสังคมอยู่เสมอ โดยบุคคลสามารถเห็นถึงความสอดคล้องระหว่างความต้องการของตนเอง กับสังคมได้	1. ฉันรู้สึกผ่อนคลาย และมีความสุข
	2. ฉันสามารถให้ความไว้วางใจผู้อื่นได้
	3. ฉันเป็นคนมองโลกในแง่ดี และมีความหวังอยู่เสมอ
	4. ฉันเชื่อว่าสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นควรค่าแก่การรอคอย
	5. ฉันเป็นคนใจกว้าง ซอบบ่งปัน และเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ให้คนรอบข้าง
	6. ฉันเป็นคนที่สามารถเชื่อถือได้ คนรอบ ๆ ตัวเชื่อใจฉัน
	7. ฉันเชื่อในสัญชาตญาณความรู้สึกของตัวเอง
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy : P2)	
คำอธิบายองค์ประกอบ ช่วงพัฒนาการแห่งความตั้งใจจริง ที่จะนำตนเองไปสู่ความสำเร็จ เป็นความตั้งใจจริงขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิต การมีอิสระ และแนวทางในการเลือกตัดสินใจตามความต้องการของตน โดยไม่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจในขั้นของการมีวุฒิภาวะในวัยที่เจริญเติบโตเต็มที่แล้ว	8. ฉันสามารถช่วยเหลือตนเองได้
	9. ฉันสามารถเลือกและ ตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง
	10. ฉันเชื่อมั่นในสิ่งที่ฉันทำตามแนวทางของตนเอง แม้อันอื่นจะไม่เห็นด้วย
	11. ฉันสามารถทำสิ่งที่ตนเองต้องการได้อย่างอิสระ
	12. ฉันรู้สึกเป็นอิสระ ไม่มีข้อผูกมัด
	13. ฉันมีวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง
	14. ฉันไม่ลังเลที่จะเป็นตัวของตัวเอง

ตารางที่ 1 นิยามองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอีริกสัน และ ข้อวัดที่พัฒนาขึ้น (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อวัด
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative : P3)	
คำอธิบายองค์ประกอบ	15. ฉันชอบที่จะค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ในการใช้ชีวิต
ช่วงพัฒนาการแห่งการมีจุดมุ่งหมาย มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ลักษณะ หรือตัวบุคคลที่ตนเองชื่นชม ผ่านการวางแผน และการพัฒนาตนเอง โดยจุดมุ่งหมายนั้นต้องมีความเหมาะสมกับสภาพร่างกาย และ สถิติปัญหาของตัวบุคคล	16. ฉันกำหนดจุดมุ่งหมาย และวางแผนล่วงหน้าในการดำเนินชีวิต
	17. ฉันชอบที่จะได้เป็นผู้เริ่มต้นในการทำสิ่งใหม่ ๆ
	18. ฉันพร้อมที่จะได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน
	19. ฉันพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา
	20. ฉันเป็นคนกล้าหาญ ขอบการผจญภัย
	21. แร้งกดดัน ผลักดันให้ฉันก้าวไปข้างหน้า
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry : P4)	
คำอธิบายองค์ประกอบ	22. ฉันเป็นคนชอบเรียนรู้ และกระตือรือร้นที่จะได้พัฒนาทักษะของตนเอง
เป็นช่วงที่ตัวบุคคลต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ มีความสงสัย และ ประารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมรอบตัว โดยการเรียนรู้นี้เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในตัวบุคคล ผ่านความ ขยันหมั่นเพียร การหมกมุ่นอยู่กับบางสิ่งบางอย่าง การเรียนรู้ที่จะทำให้บางอย่างให้สำเร็จ และความ ภาคภูมิใจในความสามารถของตน	23. ฉันตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
	24. ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จลุล่วง
	25. ฉันภูมิใจในทักษะ และความสามารถของตนเอง
	26. ฉันเป็นคนมุ่งมั่นกับการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนกว่าจะประสบความสำเร็จ
	27. ฉันภูมิใจในผลงานของตนเอง
	28. ฉันรู้สึกว่าคุณเองสามารถประสบความสำเร็จในชีวิต
	29. ฉันเชื่อมั่นในสิ่งที่ฉันเชื่อว่าถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น อาชีพ เพศ ครอบครัว การเมือง ศาสนา แม้ว่าคนอื่นจะไม่เห็นด้วย
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity : P5)	
คำอธิบายองค์ประกอบ	30. ฉันมีเป้าหมายชัดเจนในการดำเนินชีวิต
ช่วงพัฒนาการที่ตัวบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สถิติปัญหา และ สังคมซึ่งส่งผลให้ช่วงพัฒนาการนี้ต้องมีการปรับตัวสูง บุคคลต้องค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับตนเองว่า "ตนเองนั้นเป็นใคร" มีความเชื่อ แนวคิด หรือมีจุดมุ่งหมายอะไรในอนาคต ผ่านประสบการณ์ในชีวิต ซึ่งส่งผลให้บุคคลต้องมีการปรับตัว ระหว่างความต้องการภายในของตน ให้ตอบสนองต่อความคาดหวังทางสังคม	31. ฉันยืนหยัดในสิ่งที่ตนเองเชื่อแม้ต้องเผชิญกับความยากลำบาก
	32. ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมรอบตัว
	33. คนอื่น ๆ คิดว่าฉันดี เช่นเดียวกับที่ฉันมองตัวเอง
	34. ฉันภูมิใจในตนเอง และชื่นชมกับสิ่งที่ตนเองเป็น
	35. ฉันรับรู้ ว่า "ตัวตนของฉันนั้นเป็นใคร"

ตารางที่ 1 นิยามองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอิริคสัน และ ข้อวัดที่พัฒนาขึ้น (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อวัด
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy : P6)	
คำอธิบายองค์ประกอบ	36. ฉันพร้อมที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
เป็นช่วงพัฒนาการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับสังคมรอบข้าง ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ ความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น การแบ่งปันประสบการณ์กับบุคคลรอบข้าง เช่น มิตรภาพระหว่างเพื่อน ความรักแบบคู่รัก โดยความใกล้ชิดสนิทสนมนั้นเป็นความสามารถในการหลอมรวมเอกลักษณ์ของตนเข้ากับผู้อื่น โดยไม่กลัวที่จะเสียความเป็นตัวของตัวเอง	37. ฉันสามารถแบ่งปันความคิด และความรู้สึกส่วนตัวกับคนใกล้ชิด
	38. ฉันสามารถรับ และแบ่งปันความสุขให้กับคนรอบตัวได้
	39. ฉันมีความสุข และพึงพอใจในการใช้ชีวิตในสังคม
	40. ฉันสามารถเป็นทั้งผู้ให้ และผู้รับในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
	41. คนอื่น ๆ รอบตัวของฉันเข้าใจและยอมรับในสิ่งที่ฉันเป็น
	42. เมื่อคนใกล้ชิดมีเรื่องทุกข์ใจ ฉันพร้อมที่จะรับฟัง
7. สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity : P7)	
คำอธิบายองค์ประกอบ	43. ฉันเป็นคนที่คุณแล เอาใจใส่บุคคลใกล้ชิด
ช่วงพัฒนาการที่ตัวบุคคลเริ่มมีบทบาทในฐานะผู้ให้ มีส่วนในการพัฒนา และ ทำให้สังคมสมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้ความสำคัญกับการ ดูแลเอาใจใส่ ทั้งการใส่ใจในการทำบางสิ่ง การบำรุงรักษา การดูแลเอาใจใส่ ในสิ่งที่สร้างส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น เช่น ลูกหลาน ภูมิปัญญา งานศิลปะ เป็นต้น	44. ฉันมักจะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นโดย เฉพาะกิจกรรมที่ต้องบริหารจัดการคน
	45. ฉันพร้อมที่จะเรียนรู้ในทุกแง่มุมของชีวิต
	46. ฉันมีความสนใจในอนาคตของครอบครัว
	47. ฉันพร้อมที่จะทำหน้าที่ของฉันให้ดีที่สุด เพื่อสังคมที่ดียิ่งขึ้น
	48. ฉันมีส่วนร่วมกับสังคมอย่างมีคุณค่า
	49. ฉันพร้อมที่จะค้นหาแนวทางใหม่ ๆ ที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม
	50. ฉันเชื่อว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity : P8)	
คำอธิบายองค์ประกอบ	51. ฉันเชื่อมั่นในความสมบูรณ์ของชีวิต
เป็นช่วงพัฒนาการที่ให้ความสำคัญกับการดูแลเอาใจใส่ในอนาคตมากกว่าการยึดติดกับอดีต โดยมีจุดมุ่งหมาย ในการสร้างความหมายในชีวิต มากกว่าการรู้สึกสิ้นหวัง และ ขมขื่นว่าชีวิตที่ผ่านมาเสียเปล่า และ ไม่สมหวัง	52. ฉันเชื่อว่า "ชีวิตคือสิ่งที่ฉันเป็นอยู่ในปัจจุบัน"
	53. ฉันรู้สึกที่ชีวิตของฉันนั้นมีความหมาย
	54. ฉันคิดว่าฉันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมตลอดมา
	55. ฉันเชื่อมั่นในวิถีชีวิตของตนเอง
	56. ฉันรู้สึกพึงพอใจในความสำเร็จของชีวิตที่ผ่านมา
	56. ฉันรู้สึกพึงพอใจในความสำเร็จของชีวิตที่ผ่านมา

2. ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอิริคสัน ประกอบด้วย

2.1 คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แหล่งข้อมูลคือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอิริคสัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าดัชนี IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากนั้นทำการคัดเลือกข้อวัดที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

2.2 คุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) ของข้อวัดรายข้อในแต่ละองค์ประกอบวิเคราะห์ ข้อมูลโดยการคำนวณค่าอำนาจจำแนก Item Total Correlation จากนั้นทำการคัดเลือกข้อวัด โดยทดสอบค่า t ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเป็นอิสระจากกัน (Independent Sample T-Test) และกำหนดนัยสำคัญที่ .05 จากนั้นวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดกับคะแนนรวม (CITC) โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.3 คุณภาพด้านความเที่ยง (Reliability) โดยวิเคราะห์ภาพรวม และ รายด้านโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.4 ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็นการศึกษา 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่า แบบวัดคุณลักษณะทางจิตสังคม ตามแนวคิดของอีริคสัน ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ โดยมีผลการพิจารณาพบว่าข้อวัดตามองค์ประกอบ จำนวน 56 ข้อ มีค่า IOC ที่ .80 อยู่ในระดับดีมาก

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) พบว่าข้อวัดจำนวน 56 ข้อ ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์รายข้อ ด้วยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกด้วยสถิติ t- test จำนวน 56 ข้อ แสดงว่าข้อวัด สามารถจำแนกคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอีริคสันในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายที่มีคะแนนสูงและต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญ มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (r) อยู่ระหว่าง .345 ถึง .706 โดยมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งหมดมีค่าเท่ากับ .963 แสดงให้เห็นว่าแบบวัดนี้มีความสอดคล้องภายในสูง

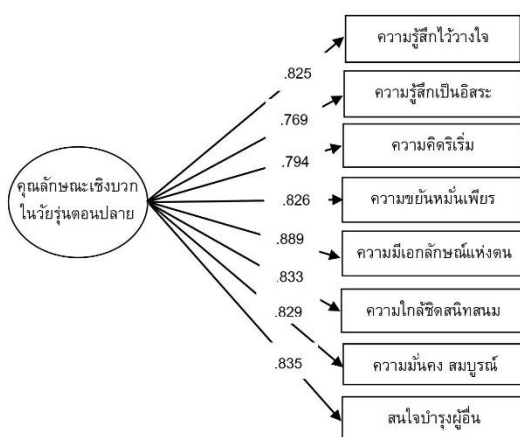
ระยะที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้สถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) พบว่าภายหลังสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis พบว่าตัวแปรทั้งหมดมีองค์ประกอบร่วม (Common Factor) 1 องค์ประกอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสันในนักเรียนชั้นมัธยมปลาย

องค์ประกอบคุณลักษณะ (Ego)	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading)
1. ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust)	.825
2. ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy)	.769
3. ความคิดริเริ่ม (Initiative)	.794
4. ความขยันหมั่นเพียร (Industry)	.826
5. ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity)	.889
6. ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy)	.833
7. สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity)	.829
8. ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)	.835

ผลการสกัดองค์ประกอบ (Extraction Sums of Squared loadings) ; ค่าไอเกน = 5.453 ร้อยละความแปรปรวน = 68.161

สรุปผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ขององค์ประกอบคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสัน พบว่าองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสันประกอบไปด้วย 1 องค์ประกอบ ซึ่งมีร้อยละความแปรปรวนเท่ากับ 68.16 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นิยามองค์ประกอบไว้ดังตาราง และเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นแผนภาพองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสันในกลุ่มวัยรุ่นนั ไว้ดังแผนภาพ

ภาพที่ 2 แผนภาพองค์ประกอบของคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสันในกลุ่มวัยรุ่นน

6. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลาย ได้สร้างโดยใช้สำนวนภาษาการสื่อความหมายถึงเจตคติ และบุคลิกภาพเชิงบวกที่เข้ากับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมไทย อภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนา 8 คุณลักษณะเชิงบวก จากทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสันพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะตามทฤษฎีได้แบ่งออกเป็น 16 องค์ประกอบสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือ และการตรวจคุณภาพของข้อวัดแบบวัดพัฒนาการทางจิตสังคมของฮอว์ลีย์ (Hawley measures of psychosocial development : MPD) พบว่าพัฒนาการทางจิตสังคมในด้านบวกตามขั้นพัฒนาการมี 8 ด้านบวกตลอดจนการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยก่อนหน้าที่ทำการศึกษาคูณลักษณะเชิงบวกตามขั้นพัฒนาการของมนุษย์ การศึกษาครั้งนี้จึงเลือกคุณลักษณะเชิงบวกจากทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสันมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงโครงสร้าง เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวก พบว่าแบบแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอีริคสัน ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความรู้สึกไว้วางใจ (Trust) 2) ความรู้สึกเป็นอิสระ (Autonomy) 3) ความคิดริเริ่ม (Initiative) 4) ความขยันหมั่นเพียร (Industry) 5) ความมีเอกลักษณ์แห่งตน (Identity) 6) ความใกล้ชิดสนิทสนม (Intimacy) 7) สนใจบำรุงผู้อื่น (Generativity) และ 8) ความมั่นคง สมบูรณ์ (Integrity)

2. ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) พบว่าแบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสันจากการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ โดยมีผลการพิจารณาข้อถามพบว่าข้อคำถาม 8 คุณลักษณะเชิงบวก จำนวน 56 ข้อ มีค่า IOC ที่ 0.80 อยู่ในระดับดีมาก จึงมีความตรงเชิงเนื้อหา

3. ด้านคุณภาพรายข้อพบว่า ข้อวัดทั้ง 56 ข้อผ่านการวิเคราะห์อำนาจจำแนกรายข้อสามารถจำแนกบุคคลที่มีคุณลักษณะเชิงบวกพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันในกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำได้อย่างมีนัยยะสำคัญ ผลการวิเคราะห์ด้านค่าอำนาจจำแนก (Discriminant Index) พบว่าข้อวัดจำนวน 56 ข้อ ผ่านเกณฑ์การวิเคราะห์รายข้อด้วยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (t) มีนัยยะสำคัญทางสถิติ จำนวน 56 ข้อแสดงว่าข้อวัดสามารถจำแนกคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดอีริคสันในกลุ่มวัยรุ่นตอนปลายที่มีคะแนนสูงและต่ำได้อย่างมีนัยยะสำคัญ

4. ด้านความเที่ยง พบว่าแบบวัดมีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคสูงมากกว่า .80 มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม (r) อยู่ระหว่าง .345 ถึง .706 โดยมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ .963 เห็นได้ว่าแบบวัดนี้มีความสอดคล้องภายในสูง เนื่องจากแบบวัดมีข้อวัดจำนวนมากจึงมีโอกาสด้านความเที่ยงสูงกว่าค่าความเที่ยงของแบบวัดที่มีข้อวัดจำนวนน้อยกว่า ดังนั้นจึงควรพิจารณาคุณภาพความตรง (Validity) รวมทั้งพิจารณา ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Corrected Item Total Correlation) เพื่อคุณสมบัติที่ดีด้านความเที่ยง

แบบวัดคุณลักษณะเชิงบวกพัฒนาการทางจิตสังคมตามแนวคิดอีริคสันที่พัฒนาขึ้นฉบับนี้ประกอบไปด้วยข้อวัดที่มีจำนวนมาก แม้ว่าจะได้ผลดีกว่าในเรื่องของความเที่ยงแบบวัดที่สูง แต่อาจประสบกับปัญหา เนื่องจากข้อวัดที่มีจำนวนมาก หรือเนื้อหาที่มีความซ้ำซ้อน ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงการลดจำนวนข้อวัดโดยที่ยังคงประสิทธิภาพของแบบวัด ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของคุณลักษณะเชิงบวกในวัยรุ่นต่อไป

7. ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 15 ถึง 18 ปีเท่านั้น จึงควรทำวิจัยในกลุ่มประชากรช่วงวัยอื่น ๆ คือ กลุ่มวัยรุ่นตอนต้น วัยผู้ใหญ่ และ วัยผู้สูงอายุ เพื่อให้ครอบคลุมคุณลักษณะเชิงบวกตามแนวคิดของอีริคสัน สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมที่กล่าวถึงพัฒนาการในทุกช่วงวัย

2. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้แบบวัดมีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยควรทำการวิจัยในเรื่องนี้อีกครั้งกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน คือ นักเรียนในภูมิภาคอื่น นักเรียนในโรงเรียนเอกชน ตลอดจนนักเรียนที่รับการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยสามารถศึกษา และนำองค์ประกอบคุณลักษณะเชิงลบตามแนวคิดของอีริคสันมาพัฒนาเครื่องมือ เพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริคสันเรื่องของการสะสมของพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย และยังเป็นประโยชน์ในการคัดแยกบุคคลที่มีคุณลักษณะเชิงลบสูง อาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรม หรือปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ได้ เพื่อเป็นการป้องกัน และพัฒนาต่อไป

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ภูริณัฐ เบ็ญจพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	05 ตุลาคม 2537
สถานที่เกิด	สระบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 ครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (คบ.) สาขานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา พ.ศ. 2565 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ (ศศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	653/444 จ.สระบุรี อ.เมือง ต.ปากเพรียว

